

T. B. M. M. TUTANAK DERGİSİ

26 ncı Birleşim

7 . 12 . 2000 Perşembe

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
I. - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	323
II. - GELEN KÂĞITLAR	324
III. - YOKLAMALAR	364, 398,400
IV. - BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI	327
A) GÜNDEMĐĐŐ KONUŞMALAR	327
1. - İstanbul Milletvekili İsmail Aydınlı'nın, son günlerde kamuoyunun ve basının gündemine çok sık gelen cezaevlerine ve cezaevlerinde başlatılan açlık grevleri ve ölüm oruçlarına ilişkin gündemdiŐi konuşması ve Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk'ün cevabı	327:330
2. - Tokat Milletvekili Reşat Doğru'nun, 18 incisi kutlanmakta olan Vakıf Haftasına ilişkin gündemdiŐi konuşması	330:332
3. - Gümüşhane Milletvekili Lütfi Doğan'ın, eğitim kurumlarımızın içinde bulunduğu duruma ilişkin gündemdiŐi konuşması	332:334
V. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER	334:364, 365:398
1. - Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarıları ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/650), (1/679) (S. Sayısı : 517)	334:335

2. - İzmir Milletvekili Rifat Serdaroğlu'nun; İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın; Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya'nın; Ankara Milletvekili Yıldırım Akbulut'un; Şırnak Milletvekili Mehmet Salih Yıldırım'ın; Gaziantep Milletvekili Ali İliksoy, Konya Milletvekili Ömer İzgi ve Ankara Milletvekili Nejat Arseven'in; İstanbul Milletvekili Ziya Aktaş ve 42 Arkadaşının; Zonguldak Milletvekili Hasan Gemici'nin ve İzmir Milletvekili Işlay Saygın'ın; Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifleri ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/94, 2/232, 2/286, 2/307, 2/310, 2/311, 2/325, 2/442, 2/449) (S.Sayı : 527)

335:364, 365:398

VI. - SORULAR VE CEVAPLAR

401

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

401

1. - Rize Milletvekili Mehmet Bekaroğlu'nun, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da yaşanan bazı asayiş olaylarına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Sadettin Tantan'ın cevabı (7/2828)

401:404

2. - Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın, bütçeden memurlara ayrılan payların silâh alımında kullanılacağı iddialarına ilişkin sorusu ve Maliye Bakanı Sümer Oral'ın cevabı (7/2849)

404:405

3. - Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, 30.12.1940 tarihli ve 3958 sayılı Gözlükçülük Kanununun uygulamasına ilişkin sorusu ve Sağlık Bakanı Osman Durmuş'un cevabı (7/2861)

406:407

4. - Afyon Milletvekili İsmet Attila'nın, Afyon-Bolvadin İlçesine bağlı bazı köylerde yarım kalan tesislere ilişkin sorusu ve Bayındırlık ve İskân Bakanı Koray Aydın'ın cevabı (7/2871)

408:413

5. - Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, büyükşehir belediyesi, il, ilçe ve belde kurulmasıyla ilgili çalışmalara ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Sadettin Tantan'ın cevabı (7/2876)

414:423

6. - Balıkesir Milletvekili İlyas Yılmazyıldız'ın, Balıkesir İlindeki belediyelere yapılan yardımlara ilişkin sorusu ve Maliye Bakanı Sümer Oral'ın cevabı (7/2906)

424:427

7. - Ordu Milletvekili Eyüp Fatsa'nın, Ordu İlindeki belediyelere yapılan yardımlara ilişkin sorusu ve Maliye Bakanı Sümer Oral'ın cevabı (7/2912)

428:429

I - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 13.00'te açılarak beş oturum yaptı.

Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış'ın, çiftçilerin, pancar üreticilerinin ve özellikle Nevşehir ve Niğde yöresindeki patates üreticilerinin sorunlarına ve alınması gerekli tedbirlere,

Adana Milletvekili Adnan Fatin Özdemir'in, çiftçilerin zirai kredi borçlarının ertelenmesine, İlişkin gündem dışı konuşmalarına, Tarım ve Köyişleri Bakanı Hüsnü Yusuf Gökalp cevap verdi.

Sakarya Milletvekili Cevat Ayhan, gündem dışı konuşma yapan Adana Milletvekili Adnan Fatin Özdemir'in,

Sivas Milletvekili Musa Demirci de, gündem dışı konuşmaya cevap veren Tarım ve Köyişleri Bakanı Hüsnü Yusuf Gökalp'in,

54 üncü Hükümete sataştıkları iddiasıyla birer konuşma yaptılar.

Mardin Milletvekili Metin Musaoğlu, Mardin ilindeki kamu yatırımları ve genel ekonomik duruma ilişkin gündem dışı bir konuşma yaptı.

Başkanlıkça, bütçe görüşmeleri için söz almak isteyen milletvekillerinin söz kayıt işlemine ilişkin duyuruda bulunuldu.

Bursa Milletvekili Mehmet Altan Karapaşaoğlu'nun, (6/894) ve (6/895) esas numaralı sözlü sorularını geri aldığına ilişkin önergeleri okundu; sözlü soruların geri verildiği bildirildi.

(1/780) esas numaralı 23 Nisan 1999 Tarihine Kadar İşlenen Suçlardan Dolayı Şartla Salıverilmeye, Dava ve Cezaların Ertelenmesine Dair Kanun Tasarısının, Başkanlıkça havale edildiği Anayasa ve Adalet Komisyonlarında İçtüzüğü'nün 36 ncı maddesi uyarınca 48 saat geçmeden görüşülmesinin tavsiye edilmesine; Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 8 Aralık 2000 Cuma günü 13.00-16.00 ve 18.00-23.00 saatleri arasında çalışmalarını sürdürmesine ve bu birleşimde de kanun tasarısı ve tekliflerinin görüşülmesine ilişkin DSP, MHP, ANAP ve FP Gruplarının müşterek önerileri, yapılan görüşmelerden sonra,

Devlet Bakanı Şuayip Üşenmez'in, 21 Ekim - 2 Kasım 2000 tarihleri arasında görüşmelerde bulunmak üzere bir heyetle birlikte Çin'e yaptığı resmî ziyarete Yozgat Milletvekili Mesut Türker'in de iştirak etmesinin uygun bulunduğuna ilişkin Başbakanlık tezkeresi,

Kabul edildi.

Gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında bulunan:

Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair (1/650, 1/679) (S. Sayısı: 517) Kanun Tasarısının görüşmeleri, Komisyon yetkilileri Genel Kurul salonunda hazır bulunmadığından, ertelendi;

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair İçtüzük Teklifi (2/94, 2/232, 2/286, 2/307, 2/310, 2/311, 2/325, 2/442, 2/449) (S. Sayısı: 527) bir süre görüşülerek, 4 üncü maddesine kadar kabul edildi.

İstem üzerine elektronik cihazla yapılan yoklamalar sonucunda Genel Kurulda toplantı yeter sayısı bulunmadığı anlaşıldığından, 7 Aralık 2000 Perşembe günü saat 13.00'te toplanmak üzere, birleşime 19.37'de son verildi.

Murat Sökmenoğlu
Başkanvekili

Yahya Akman
Şanlıurfa
Kâtip Üye

Hüseyin Çelik
Van
Kâtip Üye

II. - GELEN KÂĞITLAR**7.12.2000 PERŞEMBE****Tasarılar**

1.- Umumî Hayata MÜessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/781) (Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi : 29.11.2000)

2.- Zorunlu Deprem Sigortası Kanunu Tasarısı (1/782) (Adalet ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi : 29.11.2000)

3.- Emniyet Teşkilâtı Uçuş Hizmetleri Tazminat Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/783) (İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 29.11.2000)

Teklifler

1.- Çanakkale Milletvekili Nevfel Şahin ve 2 Arkadaşının; Öğretmenlerimizin Ekonomik ve Sosyal Haklarının İyileştirilmesine Yönelik Olarak, 14.07.1965 Tarih ve 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun Ek 32'nci Maddesinin Değiştirilmesine ve Bazı Fıkralar Eklenmesine Dair Kanun Teklifi (2/629) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi : 24.11.2000)

2.- Ankara Milletvekili M. Zeki Çelik'in; Umumî Hayata MÜessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun Teklifi (2/630) (Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi : 28.11.2000)

3.- Afyon Milletvekili H. İbrahim Özsoy ve 17 Arkadaşının; 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun Bazı Maddelerinin Yeniden Düzenlenmesi Hakkındaki Kanun Teklifi (2/631) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi : 29.11.2000)

4.- Bursa Milletvekili Ali Arabacı ve 7 Arkadaşının; 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması ve Bir Ek Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/632) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi : 29.11.2000)

5.- Bahkesir Milletvekili Aydın Gökmen'in; Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/633) (Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi : 29.11.2000)

6.- Gaziantep Milletvekili Mehmet Ay ve 13 Arkadaşının; Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/634) (Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi : 30.11.2000)

Yazılı Soru Önergeleri

1.- Muğla Milletvekili Hasan Özyer'in, Bakanlıklarda çalışan kadrolu ve geçici personele ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/3132) (Başkanlığa geliş tarihi : 5.12.2000)

2.- Muğla Milletvekili Hasan Özyer'in, Millî Olimpiyat Komitesine ilişkin Devlet Bakanından (Fikret Ünlü) yazılı soru önergesi (7/3133) (Başkanlığa geliş tarihi : 5.12.2000)

3.- Bahkesir Milletvekili İlhan Aytekin'in, Abdullah Öcalan'a yapılan harcamalara ilişkin Adalet Bakanından yazılı soru önergesi (7/3134) (Başkanlığa geliş tarihi : 6.12.2000)

4.- Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Samsun İdare Mahkemesi üyeleri hakkında soruşturma açıldığı iddialarına ilişkin Adalet Bakanından yazılı soru önergesi (7/3135) (Başkanlığa geliş tarihi : 6.12.2000)

5.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, Tüpraş'ın Kırıkkale Yeni Reformlar ve Dizel Kökürüt Giderme Üniteleri projesine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından yazılı soru önergesi (7/3136) (Başkanlığa geliş tarihi : 6.12.2000)

6.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, Tüpraş'ın Kocaeli-Körfez projesine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından yazılı soru önergesi (7/3137) (Başkanlığa geliş tarihi : 6.12.2000)

7.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, DSİ'nin Sınır Fırat projesine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından yazılı soru önergesi (7/ 3138) (Başkanlığa geliş tarihi : 6.12.2000)

8.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, DSİ'nin Deriner projesine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından yazılı soru önergesi (7/3139) (Başkanlığa geliş tarihi : 6.12.2000)

9.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, DSİ'nin Obruk projesine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından yazılı soru önergesi (7/3140) (Başkanlığa geliş tarihi : 6.12.2000)

10.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, DSİ'nin Alpaslan I ve II Baraj ile HES projesine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından yazılı soru önergesi (7/ 3141) (Başkanlığa geliş tarihi: 6.12.2000)

11.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, TEAŞ'ın Çan Termik Santrali projesine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından yazılı soru önergesi (7/3142) (Başkanlığa geliş tarihi: 6.12.2000)

12.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, TCDD'nin Kars-Tiflis Demiryolu Bağlantısı projesine ilişkin Ulaştırma Bakanından yazılı soru önergesi (7/3143) (Başkanlığa geliş tarihi: 6.12.2000)

13.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, TCDD'nin Gebze-Haydarpaşa ve Sirkeci Halkalı Banliyö projesine ilişkin Ulaştırma Bakanından yazılı soru önergesi (7/3144) (Başkanlığa geliş tarihi: 6.12.2000)

14.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, DHMİ'nin GAP Uhuslararası Havaalanı İnşaatı projesine ilişkin Ulaştırma Bakanından yazılı soru önergesi (7/3145) (Başkanlığa geliş tarihi: 6.12.2000)

15.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, Bakanlığın II. Sağlık projesine ilişkin Sağlık Bakanından yazılı soru önergesi (7/3146) (Başkanlığa geliş tarihi : 6.12.2000)

16.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, Sabiha Gökçen Havaalanı inşaatı projesine ilişkin Ulaştırma Bakanından yazılı soru önergesi (7/3147) (Başkanlığa geliş tarihi : 6.12.2000)

17.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, Bakanlığın Akdeniz-Ege Turizm Altyapı Kıyı Yönetimi projesine ilişkin Turizm Bakanından yazılı soru önergesi (7/3148) (Başkanlığa geliş tarihi: 6.12.2000)

18.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, Bakanlığın Biyolojik Kontrol ve Aşı Serum ve Biyolojik Ünite Üretim Merkezi Serum Purifikasyon Merkezi inşaatı projesine ilişkin Sağlık Bakanından yazılı soru önergesi (7/3149) (Başkanlığa geliş tarihi : 6.12.2000)

19.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, Telsiz Genel Müdürlüğünün Millî Monitör Sistemi projesine ilişkin Ulaştırma Bakanından yazılı soru önergesi (7/3150) (Başkanlığa geliş tarihi: 6.12.2000)

20.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, DSİ'nin Büyük İstanbul İçmesuyu Büyük Melen projesine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından yazılı soru önergesi (7/3151) (Başkanlığa geliş tarihi : 6.12.2000)

21.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, DSİ'nin Göllühisar-Acıpayam I. Merhale projesine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından yazılı soru önergesi (7/3152) (Başkanlığa geliş tarihi : 6.12.2000)

22.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, DSİ'nin Kralkızı-Dicle Merhale projesine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından yazılı soru önergesi (7/3153) (Başkanlığa geliş tarihi : 6.12.2000)

23.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, DSİ'nin Aşağı Büyük Menderes projesine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından yazılı soru önergesi (7/3154) (Başkanlığa geliş tarihi : 6.12.2000)

24.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, DSİ'nin Çivril-Işıklı Baklan projesine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından yazılı soru önergesi (7/3155) (Başkanlığa geliş tarihi: 6.12.2000)

25.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, DSİ'nin Erzurum-Kuzgun-Daphan projesine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından yazılı soru önergesi (7/3156) (Başkanlığa geliş tarihi : 6.12.2000)

26.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, DSİ'nin İpsala II. Merhale projesine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından yazılı soru önergesi (7/3157) (Başkanlığa geliş tarihi: 6.12.2000)

27.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, Tüpraş'ın İzmir Raf. İzom. Projesine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından yazılı soru önergesi (7/3158) (Başkanlığa geliş tarihi : 6.12.2000)

28.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, Petkim'in Aliağa Kom. Fab. Rehab.ve Tevsit projesine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından yazılı soru önergesi (7/3159) (Başkanlığa geliş tarihi: 6.12.2000)

29.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, Tüpraş'ın İzmir Raf. CCR ve İzom. projesine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından yazılı soru önergesi (7/3160) (Başkanlığa geliş tarihi: 6.12.2000)

30.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, Tüpraş'ın İzmir-Aliğa Dizel Kökürt Giderme Ünitesi projesine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından yazılı soru önergesi (7/3161) (Başkanlığa geliş tarihi : 6.12.2000)

31.- Manisa Milletvekili Rıza Akçalı'nın, Soma Termik Santraline ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından yazılı soru önergesi (7/3162) (Başkanlığa geliş tarihi : 6.12.2000)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 13.00

7 Aralık 2000 Perşembe

BAŞKAN : Başkanvekili Nejat ARSEVEN**KÂTİP ÜYELER: Yahya AKMAN (Şanlıurfa), Cahit Savaş YAZICI (İstanbul)**

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 26 ncı Birleşimini açıyorum.

Toplantı yetersayıtı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce, üç sayın milletvekili arkadaşına söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, cezaevleri ve açlık grevleri konusunda söz isteyen İstanbul Milletvekili Sayın İsmail Aydınlı'ya aittir.

Buyurun Sayın Aydınlı.

IV. - BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI**A) GÜNDEM DİŞİ KONUŞMALAR**

1. - İstanbul Milletvekili İsmail Aydınlı'nın, son günlerde kamuoyunun ve basın gündemine çok sık gelen cezaevlerine ve cezaevlerinde başlatılan açlık grevleri ve ölüm oruçlarına ilişkin gündem dışı konuşması ve Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk'ün cevabı

İSMAİL AYDINLI (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; son günlerde af konusuy-la birlikte kamuoyunun ve basının gündemine sık sık gelen bir konuda söz almış bulunuyorum. Bu konu cezaevleri ve cezaevlerinde başlatılan açlık grevleri ve ölüm oruçları eylemleridir.

Cezaevleri sorunu, ülkemizde ve özellikle son yıllarda, son aylarda kanayan bir yaradır. Ayrıca toplumsal, siyasal ve hukuksal bir yaradır. Aflla birlikte cezaevleri sorunu, toplumun ve basının gündemine baş sıralara geçti. Şu anda, çeşitli cezaevlerimizde, kimi siyasal mahkûm ve tutukluların başlattıkları ölüm orucu eylemleri sürüyor. Yakında, bu konuda, üzletçi, telafisi olanaksız gelişmeler ve ölümler meydana gelebilir; bu konuda ne yapabiliriz; bunu birlikte düşünmek zorundayız.

Son yıllarda ve aylarda ülkemiz cezaevlerinde meydana gelen isyanlar, katliam boyutundaki toplu cinayetler, işkenceler ve insan onuruna aykırı eylemler hepimizi derinden etkiledi, toplumu, adalet sistemimizi sarstı. Cezaevlerinde meydana gelen olayların mahiyetini biliyoruz, ibretle izliyoruz. Bunlar yönetim ve denetim zaaflarından, boşluklarından tutun da, anarşiye, teröre çete egemenliğine, işkenceye, cinayetlere varan bir dizi düşündürücü olaylardır. Bunları, kimin, kimlerin, ne amaçla yaptığından çok, bunların, cezaevlerinde yaşanan gerçekler haline gelmesi önemlidir.

Hepimizin arzusu, cezaevlerinde düzenin, disiplinin egemen olmasıdır; ama, bundan da önce, hukuka, insan haklarına, çağdaş ölçütlere uygun koşulların ve olanakların sağlanmasıdır, hükümlü ve tutukluların can güvenliğinin sağlanmasıdır, cezaevlerinin, ceza çeken yerler yanında, ıslah olunan yerler de olabilmesidir.

Aflla birlikte bir kez daha gündeme geldiği gibi, çoğu cezaevimiz, kapasitelerinin üstünde hükümlü ve tutuklu barındırıyor, koğuş sistemi, zaman zaman çete egemenliğine neden oluyor, cezaevi yönetimi ve denetiminde zaafıara yol açıyor. Bunda, kuşkusuz, bir bütün olarak adalet sistemimizin, infaz sistemimizin yetersizlikleri, çağdışılığı da rol oynuyor; adalete ayırdığımız bütçe paylarının, yıllar içinde, yüzde 3'lerden yüzde 1'lerin altına düşmesi de yatıyor.

Son günlerde, cezaevleri, basına ve kamuoyunun gündemine, açlık grevleriyle ve ölüm oruçlarıyla bir kez daha geldi. Şu anda Türkiye'nin çeşitli cezaevlerinde açlık eylemleri sürüyor; yakında üçüncü ölümler olabilir. Konuyla, Adalet Bakanlığımızın yakından ilgilendiğini biliyorum.

Adalet Bakanlığımız, F tipi cezaevlerinde ısrarlı. Bu cezaevlerinden çoğu yapıldı, yapılıyor. Bu cezaevlerine karşı olanlar, özellikle bu cezaevlerindeki tek kişilik hücrelere, hücrelerde ceza çekmeye şiddetle karşılar. Anlaşmazlık, yalnız hücre tipi cezaevleri konusunda değil kuşkusuz. Koğuş sisteminin sakıncaları biliniyor, yaşandı; ama, bunun yerine getirilmek istenen sisteme de ciddi eleştiriler ve tepkiler var. Cezaevlerimiz, insan haklarına, insan onuruna ve çağdaş ölçütlere uygun olmalı. Cezaevlerimiz, işkence, zulüm yuvaları olmaktan çıkarılmalı. Cezaevlerimizde, isyan bastırıyoruz diye, katliam da yapılmamalı; ama, cezaevlerimizde çete egemenliği de olmamalı; cezaevleri suçlu tırtıncı değil; suçluyu ıslah etmeli. Unutmayalım ki, suç kazınırsa altından insan çıkar.

Adalet Bakanlığımızın ve Adalet Bakanımızın cezaevlerini de iyileştirmek için çok yönlü ve iyiniyetli çalışmalarını biliyoruz; ama, bunlar yeterli mi? Yakın geçmişte yaşanan çok üzücü olayların bir daha yaşanmaması için, hepimize ve özellikle de Yüce Meclisimize görev ve sorumluluklar düşüştüğü kanısındayım.

Ayrıca, her zaman değer verdiğim, ancak, cezaevlerindeki açlık grevlerinin ve ölüm oruçlarının sona erdirilmesi için çaba harcaması gerekirken, onu, dolaylı teşvik eden bazı sivil toplum kuruluşlarını, bu kürsüden kınıyorum. Hiçbir şey, insan yaşamından daha değerli değildir. Ölüm orucundaki insanlar da bizim insanlarımızdır. (DSP sıralarından alkışlar) Onların düşüncelerini ve eylemlerini benimsemeyebiliriz, karşı da olabiliriz; ama, onların yaşam haklarını savunmakla sorumluyuz.

Ayrıca, Türkiye Büyük Millet Meclisi Basın ve Halkla İlişkiler Daire Başkanlığının sayın üyelere dağıttığı Katılım Ortaklığı Belgesinin 11 inci sayfasında "siyasî kriterler" başlığı altında, hapishanelerdeki mahkûmiyet şartlarının, tutuklulara muameleye ilişkin Birleşmiş Milletler minimum standart kurallarına ve diğer uluslararası normlara uygun hale getirilmesi şartı, 57 nci cumhuriyet hükümetimizin gündemindedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Aydınlı.

İSMAİL AYDINLI (Devamla) - Bunun için, buradan, cezaevinde açlık grevinde bulunanlara ve yakınlarına sesleniyorum: Kendi kararınızla giriştiğiniz ölüm orucu eylemlerine son veriniz. Yarın, hepimiz için çok geç olabilir ve telafisi mümkün olmayan ölümler, sakatlanmalar gerçekleşebilir. Bu ölümlerden, ölenler de dahil, hepimiz sorumlu oluruz.

Bu duygu ve düşüncelerle, hepimize saygılar sunuyorum. (DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Aydınlı.

Gündem dışı konuşmaya, Adalet Bakanı Sayın Hikmet Sami Türk cevap verecekler. (DSP sıralarından alkışlar)

Buyurun Sayın Bakan.

ADALET BAKANI HİKMET SAMİ TÜRK (Trabzon) - Sayın başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Aydınlı'nın, cezaevlerimizdeki açlık grevleri ve ölüm oruçlarını Yüce Meclisin gündemine taşımaması memnuniyetle karşıyorum; çünkü, bu konu, gerçekten, hepimizi çok yakından ilgilendiren bir konudur.

Bilindiği gibi, bir süreden beri, F tipi kapalı cezaevlerinin açılmasını protesto etmek amacıyla, stresiz açlık grevi eylemleri başlatılmıştır.

Bu eylemler, 19 Kasım 2000 tarihinden itibaren, bazı cezaevlerimizde ölüm orucuna dönüş-
türülmüştür. Bugün itibariyle ölüm orucuna katılan tutuklu ve hükümlü sayısı 199, stresiz açlık
grevine katılan tutuklu ve hükümlü sayısı ise 245'tir.

Eyleme katılan tutuklu ve hükümlüler, eylemlerini sona erdirmek için, F tipi cezaevlerinin
kapatılması yanında, siyasi program niteliğinde bazı isteklerde bulunmaktadır.

1996 yılında meydana gelen ölüm orucu eylemleri sonucunda rahatsızlanan veya sakat kalan
tutuklu ve hükümlülerin cezalarının infazının, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 399 uncu
maddesi uyarınca iyileştikten sonraya bırakılması veya Anayasanın 104 üncü maddesi gereğince
özel aftan yararlandırılmaları için gerekli çalışmalar başlatılmıştır.

F tipi kapalı cezaevleri, barınma, işe, havalandırma, aydınlatma standartları itibariyle, Birleş-
miş Milletler ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesince belirlenen standartların üzerinde olduğu
gibi, eğitim, sağlık, spor, psikososyal yardım hizmetleri ve iş yurdunda çalışma koşulları açısından,
mevcut kapalı cezaevlerinden çok daha uygun koşullara sahiptir.

Açlık grevi ve ölüm orucu eyleminde bulunan tutuklu ve hükümlüler, tedaviyi kabul etmemek-
tedirler. Bu konuda kritik bir safhaya yaklaşmaktadır. Tedaviyi kabul edecek tutuklu ve hüküm-
lülerin, tedavilerinin en kısa sürede ve en iyi şekilde yapılabilmesi amacıyla Sağlık Bakanlığıyla iş-
birliği içerisinde hareket edilmekte; ayrıca, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme
Komisyonu, Türk Tabipler Birliği, Türkiye Barolar Birliği gibi sivil toplum kuruluşları ve ilgili
cumhuriyet başsavcılıklarımızda çeşitli çabalar, eylemin sona erdirilmesi için sarf edilmektedir; an-
cak, bugüne kadar, bu çalışmalardan somut bir sonuç alınamamıştır.

F tipi kapalı cezaevlerinin geçici kabul işlemleri devam etmekte olup, personel alımı çalış-
maları da sürdürülmektedir. Ayrıca, bu cezaevlerinin açılması için yeterli hukuki altyapının hazırlan-
ması amacıyla, üç yasa tasarısı hazırlanmıştır. Bu yasa tasarılarından birincisiyle, Terörle
Mücadele Kanununun 16 ncı maddesinin değiştirilerek, tek ve üç kişilik odalardan oluşan F tipi
cezaevlerinde ortak yaşam alanlarının kullanılmasına olanak sağlanacaktır. Ayrıca, F tipi cezaevleri
hakkında ve genel olarak bütün cezaevlerimizde her çeşit uygulamaların, her çeşit işlemin yargı
denetimi altına alınması için İnfaz Hâkimliği Kanun Tasarısı hazırlanmıştır. Bundan başka, cezaev-
lerimizin yönetimini saydamlaşdırmak için, Cezaevleri İzleme Kurulları Kanun Tasarısı da hazırlan-
mış bulunmaktadır.

Bu tasarılar, cezaevleriyle ilgili olarak yaptığımız çeşitli kanun tasarısı hazırlıklarının sadece
bir bölümüdür; ancak, sözünü ettiğim üç kanun tasarısı yürürlüğe girmeden, F tipi kapalı cezaev-
lerinin açılmayacağını, daha önce ifade ettiğim gibi, burada da, bir kez daha belirtmek isterim. Bu
durumda, F tipi kapalı cezaevlerimizin, en az altı ay sonra hizmete açılabileceği anlaşılmaktadır. Bu
süre içerisinde, kamuoyundaki duyarlılıkları, F tipi cezaevlerine yöneltilen eleştirileri ve ilgili kamu
kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarının yapıcı önerilerini değerlendirmeye hazırız. Ayrıca, geç-
mişte olduğu gibi, bu yıl içinde de, Türkiye'ye her gelişinde cezaevlerimizi ziyaret eden Avrupa İş-
kencenin Önlenmesi Komitesinin de, şimdi inşaatları tamamlanmakta olan F tipi cezaevlerinde in-
celemeler yapması için Türkiye'ye davet edildiğini de ifade etmek isterim. Amacımız, F tipi cezaev-
lerinin, her yönden, insan haklarına en uygun duruma getirildikten sonra hizmete açılmasını sağ-
lamaktır.

Ölüm orucu ve süresiz açlık grevi eyleminde bulunan tutuklu ve hükümlülerin bu eylemlerinden vazgeçmeleri, özütü bir olaya meydan verilmemesi, en içten dileğimizdir. İnsan hayatının korunması, önem verdiğimiz en üstün değerdir. Eylemler sonucunda meydana gelebilecek ölüm olayları, bütün milletimizi üzeceği gibi, çeşitli çevrelere de istismar edilebilecektir. Cezaevlerinde başlatılan açlık grevi ve ölüm orucu eylemlerinin sona erdirilmesi için, Adalet Bakanlığı olarak, biz, gereken çabayı gösteriyoruz; ancak, Bakanlığımızın yanında, başta, bu eylemleri yürüten tutuklu ve hükümlülerin aileleri olmak üzere, konuyla ilgili herkesin, tüm kurum, kuruluş ve sivil toplum örgütlerinin de, başlatılan bu eylemlerin bitirilmesi amacıyla, üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirmelerini beklemekteyiz.

Herkesin, F tipi cezaevlerinin, insan haklarına aykırı en ufak bir uygulamaya meydan vermeyecek bir biçime, bir duruma getirilmeden hizmete açılmayacağından emin olmasını isterim. Biz, cezaevlerimizin de, suç işlemiş olan insanların topluma yeniden kazandırılması için, insan onuruna uygun yaşam koşulları içinde hizmet görmesi gerektiğini düşünüyoruz. Nitekim, bugün, Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonunda, Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri Personeli Eğitim Merkezleri Kanunu Tasarısı kabul edilmiştir. Yakında, Cezaların İnfazı Hakkında Kanun Tasarısı, hükümlü ve tutukluların cezaevlerinde sahip oldukları hakları ve yükümlülükleri, bir insan hakları kataloğu olarak belirleyecektir.

Bütün bu çalışmalarla, cezaevlerimizi, bütün dünyada örnek gösterilebilecek bir konuma getirmek istiyoruz. Bu konuda, Yüce Meclisin gerekli desteği sağlayacağına inanıyoruz ve şu anda, gündel sorun olarak, ölüm oruçlarının, açlık grevlerinin en kısa zamanda sona erdirilmesini bekliyoruz. Bu eylemlerin hareket noktasında bulunan F tipi cezaevleri konusunda, hiç kimsenin herhangi bir endişeye, kaygıya kapılmasına gerek yoktur; bunu bir kez daha tekrarlıyorum ve insan hayatının kurtarılması için, hiçbir insanımızın bu eylemlerde kaybedilmemesi için herkesin üzerine düşen görevi yapmasını bekliyoruz.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Gündem dışı konuşmaya cevap veren Sayın Adalet Bakanımıza teşekkür ediyoruz.

Gündem dışı ikinci söz, 18 inci Vakıf Haftası nedeniyle söz isteyen Tokat Milletvekili Reşat Doğru'ya aittir.

Buyurun Sayın Doğru. (MHP sıralarından alkışlar)

2. - Tokat Milletvekili Reşat Doğru'nun, 18 incisi kutlanmakta olan Vakıf Haftasına ilişkin gündem dışı konuşması

REŞAT DOĞRU (Tokat) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. 18 incisi kutlanmakta olan Vakıf Haftasıyla ilgili söz almış bulunuyorum.

Yeryüzünde en yüce, en şerefli ve en kabiliyetli varlık, insandır. Evrendeki her şey, insana hizmet etmek için vardır. Amaç, insandır; ama, özlenen, özgür insandır. Bütün sosyal sistemler ve kurumlar insana hizmet için vardır. Bütün kurum ve kuruluşlarda, önce insan anlayışı esas olmalıdır. Bütün sosyal müesseseler gibi, din de, devlet de insana hizmet için vardır. İnsana hizmeti esas alan sosyal müesseselerin başında da tarihten günümüze intikal eden vakıflar ve uygulamalarıdır.

Dünyadaki bütün milletler bir kalkınma mücadelesi vermektedir. Bazıları neticeye daha çabuk ulaşır; diğerleri ise, aynı noktada çabalayıp durur. Bunların durumu incelendiğinde, vakıfların tesirleri apaçık görülmüştür. Amerika Birleşik Devletlerindeki vakıflara ait okul ve hastaneleri saymakla bitmez. Rusya'da ise, vakıf adına bir şey göremezsiniz. Bu devletlerin biri süper güç iken, diğeri, dağılmış, parçalanmış bir devlettir.

Vakıf, kişilerin, hiç kimsenin etkisi altında kalmadan, kendi isteğiyle, sahip olduğu nakit ve mallarını, şahsi mülkiyetinden çıkarıp, toplum yararına ebedî olarak tahsis etmesinden doğmuş bir kurumdur.

Ülkemizin son 900 yıllık tarihinde vakıflar çok önemli sosyokültürel, ekonomik fonksiyon ifa etmiştir. Sosyal hayatın değişik alanlarında hizmet vermekle kalmamış, meydana getirdiği birçok eserle, ülkemiz kültürüne ve sanatına da büyük hizmetlerde bulunmuştur. Türk toplumunun en eski, ekonomik, sosyal ve hukukî kurumu olan vakıflar, geçmişte olduğu gibi, bugün de insanlar arasında yardımlaşma, sosyal dayanışma, karşılıklı sevgi ve saygı hislerinin geliştirilmesini sağlamışlardır.

Günümüzde de bu özelliğini devam ettiren vakıflar, yurt dışında açtığı okullar sayesinde Türk Dilini, eğitim ve öğretim dili olarak kullanmışlardır; haftada iki defa, İstiklal Marşımızı, yabancı çocuklara okutup, ay yıldızlı hilali göndere çekip, dalgalandırma şerefine nail olmuşlardır. Bu türde hizmet veren bütün vakıfları ve diğer sosyal müesseseleri huzurlarınızda kutluyor ve tebrik ediyorum.

Vakıfların, fakir öğrencilerin okutulması ve sahip çıkılması noktasındaki çalışmalarını da destekliyorum. Vakıf öğrenci yurtları kapatılmamalı; imkânları daha fazla artırılmalıdır.

Ayrıca, ecdat yadigarı vakıf eserlerine sahip çıkılmalıdır. Son yıllarda, vakıf eserleri onarım ve restorasyon hizmetleri yapılmaktadır; fakat, Tokat İlinden örnek vermek gerekirse, şu anda, Tokat'ta, dört seneden beri, onarım hizmetine alınan birçok müessese kapalı durumdadır. Kapalı olan yerler içerisinde, toplumun kullandığı camiler de bulunmaktadır. Birçok ilimizde, uzun süren bu tamir, onarım hizmetlerinden vatandaşlar da rahatsız olmaktadır. Buralar, süratle onarımı yapıp hizmete açılmalıdır.

Vakıf eserlerine, devlet tam olarak sahip çıkılmalıdır. Zaman zaman basında çıkan "vakıf yağması" yazıları gözardı edilmemelidir. Atalarımız, fakir fukara için kurulan bu kurumların hakkını yiyen ve onu korumayan insanlar için bedduada bulunmuşlardır.

Değerli milletvekilleri, toplumsal yaşamımızda çok önemli görevler üstlenen bir kurum olan vakıflarla ilgili yasalar bir an önce çıkarılmalıdır. Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün, vakıfları denetim altına alıp çalıştırması şarttır. Yasalardaki boşlukları kullanarak kurulan ticarî ve siyasî vakıflarla ilgili yasal düzenlemeler yapılarak, onların da gerçek amaçlarına uygun hale getirilmesi sağlanmalıdır; çünkü "komşusu açken tok yatan, bizden değildir" düşüncesinin bir ürünü olan vakıfların, toplum hizmetine verimli bir şekilde kazandırılması, toplumsal huzur ve barışa önemli katkıda bulunacaktır. Toplumsal dayanışma kurumu olan vakıflar, toplumda, sevginin, saygının ve kardeşliğin yayılmasında ve pekişmesinde önemli bir mihenk taşıdır.

Sayın milletvekilleri, geçmişle gelecek arasındaki köprüsü olan bu vakıfların sayısını artırmak gerekmektedir. Bu da, emaneti, en iyi, en doğru ve vakfiyesinde belirtilen amaçlar doğrultusunda idare etmekle, kullanmakla mümkün olacaktır; çünkü, vakıf şartı, kanun koyucunun hükmü gibidir...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Doğru; tamamlayın efendim...

REŞAT DOĞRU (Devamla) - Bu açıdan baktığımızda, İstanbul'daki Vakıf Gureba Hastanesinin, çalışanlara hizmet veren Çalışma Bakanlığına bağlı SSK hastanesi gibi kullanılması bir tezdadı teşkil etmektedir. Bunun yerine, toplumun bütün kesimlerine hizmet veren, bilhassa sosyal güvencesi olmayanların, yeşil kartlıların, yediden yetmişe herkese hizmet veren Sağlık Bakanlığına devri daha uygun olmaz mıydı diye düşünüyorum.

Vakıflar, milletimizin helal emeğini tekrar onun hizmetine sunmak için kurulmuş sosyal kurumlardır. Kâr gayesinden uzak, hizmeti hedefleyen bu kurumlar, insanın maddeten ve manen mutluluğunu istemektedir.

Bu amaçlar doğrultusunda hizmet veren vakıfların sayısının artması, amacına uygun çalışması dileklerle, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve DSP sıralarımdan alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Doğru.

Değerli milletvekilleri, gündemdişı üçüncü söz, eğitim kurumlarımız hakkında söz isteyen, Gümüşhane Milletvekili Lütfi Doğan'a aittir.

Buyurun Sayın Doğan. (FP sıralarından alkışlar)

3. - Gümüşhane Milletvekili Lütfi Doğan'ın, eğitim kurumlarımızın içinde bulunduğu duruma ilişkin gündemdişı konuşması

LÜTFİ DOĞAN (Gümüşhane) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; eğitim kurumlarımızla ve eğitimimizle alakalı olarak gündemdişı söz almış bulunuyorum. Sözlerime başlamazdan önce, hepimizi en derin saygılarımla selamlıyor, içinde bulunduğumuz ramazanı şerifinizi tebrik ediyor; bu ramazanı şerifin, milletimize, bütün insanlık âlemine, beklediği her türlü hayırların gelmesine vesile olmasını Allahü Teâlâ'dan diliyorum.

Efendim, bendenizden önce konuşan değerli iki arkadaşımı şükranla anıyor, kendilerini tebrik ediyorum; çok önemli olan konulara parmak bastılar. Bilhassa, Tokat Milletvekili arkadaşımız, vakıflar üzerinde durdu çok güzel cümleleriyle ve "İnsanın, hiç etki altında kalmadan, kendi varlığını, insanlığın faydasına ebedî olarak sunmasıdır" dedi. Değerli arkadaşımızın izniyle "bunu, Allah rızası için yapmasıdır" cümlesini ilave etmek istiyorum. Söyledikleri doğrudur, son derece yerindedir, kendilerini tebrik ediyorum.

Hemen arzumu sizlere takdim etmeye geçiyorum: Efendim, canlı varlığın, yaşamak için, havaya, temiz, berrak suya, güneş ışığına ne kadar ihtiyacı varsa, insan varlığının da, eğitim ve öğretime o kadar ihtiyacı vardır. Yani, temiz hava, berrak, temiz su, berrak güneş ışığı ne kadar önemliyse canlı varlık için, eskiden talim ve terbiye dediğimiz, şimdi eğitim öğretim dediğimiz bu konu da, insan için o kadar önemlidir. Eğitim öyle olmalıdır ki, insanın doğumundan, hayatının noktalanacağı ana kadar devam etmelidir; bu bir zarurettir.

Hakikaten, yeryüzünün süsü, değeri, kıymeti insan varlığıdır. Bizim inancımıza göre, insan, bütün yaratılmışların en üstünüdür, en mükemmelidir, en mükerremidir. Ancak, insanlar için çok önemli olan, bizim için çok önemli olan bir konu, insanın kadrinin, kıymetinin, değerinin bilinmesidir. İnsanın değeri ne ölçüde bilinir ne ölçüde takdir edilirse, insanın hukukuna o kadar saygı gösterilir, eğitimine o kadar önem verilir ve eğitimini öğretimini yapması için, fert de, aile de, millet de, devlette de el ele seferber olurlar.

Daha önce, yüksek huzurunuzda arz ettiğimi zannediyorum, bizim, millet olarak, Türkiye Cumhuriyeti Devleti olarak, gerçekten, iftihar hakkımız çok büyük. Şu anda, 14 milyondan fazla insanımız eğitim öğretim görmektedir; pek çok devletten fazla bir nüfusumuz, genç yavrularımız eğitim görüyor. Bu ne büyük zenginlik, ne büyük üstünlüktür; bundan dolayı, Cenabı Hak hamdederiz.

Ancak, bir, bu insanımıza yeterince eğitim verebiliyor muyuz; iki, eğitimdeki ana gayemiz nedir, bunun üzerinde yeterince Millî Eğitim Bakanlığımız durmuş mudur? Bu iki noktaya yüksek dikkatlerinizi teksif buyurmayı ve maruzatımı sizlere sunmayı düşünüyorum. O da şudur: Şimdi, elbette, eğitimde her türlü fedakârlığı aile de, fert de, toplumumuz da, devletimiz de yapmaktadır; ama, şunu da çok iyi biliyoruz ki, bütün insanlarımız, eğitimden yeterince hakkını alamamaktadır.

Birkaç gün önce bir hanımefendi öğretmenle konuşurken şunu söyledi: "Benim bulunduğum okulunda lastik ayakkabı, hatta terlik giyerek okula gelen çocuklar var; içim pişiyor, ama, kendi imkânlarım yok ki, o çocukların ihtiyaçlarını karşılayayım." O halde, demek ki, bu bir vaka; bu vakayı dikkate alarak, sadece Millî Eğitim Bakanlığımız değil, millet olarak el ele vermeli, okumak imkânından yoksun bulunan veya okumak istediği halde maddî imkânları elvermeyen insanlara mutlaka el uzatmalıyız; bunun zaruretiyi duyuyorum.

İkincisini de arz etmek istiyorum. İkinci durum şudur; acaba, eğitimde gaye nedir? Takdir, buyurursunuz ki, bugün arz üzerinde yaşayan toplumların hepsinin eğitimdeki gayesi, kendi prensiplerine göre, kendi geleneklerine, millî düşüncelerine göre kendi ülkelerine iyi vatandaş yetiştirmektir; ana gayeleri budur. Araçlar değişik olabilir; ama, bu düşüncede bütün toplumların birlik olduğundan şüphe etmemek gerekiyor. Acaba, bundan daha üstün bir düşünce var mıdır eğitimle alakalı; yüksek huzurunuzda, bunu arz etmek istiyorum: Elbette vardır, evet, bizim, Türk eğitimimizde gaye, iyi vatandaş yetiştirmektir. Bir başka devlette de elbette iyi vatandaş yetiştirmek gayesi vardır ve araçlarını, gereçlerini ona göre hazırlamaktadır; ama, asıl mesele, değerli arkadaşlarım, bundan daha ileri bir noktadadır; o da, eğitimden ana gaye, hedef, iyi insan yetiştirmek olmalıdır. Biz, iyi insan yetiştirmeyi başardığımız zaman, bu iyi insan, kendi şahsiyetini bilir, ailesinin değerini bilir, milletinin değerini bilir, vatanının değerini bilir, insanlığın kadrü kıymetini bilir, insanlık haysiyet ve şerefini daima yüceltmek için bütün gücüyle, bütün iktidarıyla gayret gösterir. İşte, biz, bunu hedef almalıyız bence; bendenizin eksik gördüğü nokta budur; bunu belirtmek istiyorum ve biz, bunu başardığımız takdirde, çok büyük başarılar elde edeceğimizden de emin bulunuyorum.

Müsaade ederseniz, şunu da arz edeyim: Bizim milletimiz, bizim toplumumuz, gerek komşu ülkelere gerek dünyadaki toplumlara, naçiz kanaatime göre, örnek olmak durumundadır. Bunu nasıl başarabiliriz; iyi insan yetiştirdik miydi, eğitimizde, öğretimimizde insanımızı iyi insan olarak yetiştirmek hedefine yönelidik miydi bütünümlüze, hiçbir ayrılık gözetmeden, eminim ki, birbirimizi çok daha fazla severiz, çok daha sayarız, birbirimizin fikirlerinden fevkalade yararlanırsınız; hatta, bir insanın hayatını kurtarmanın, bütün insanlığın hayatını kurtarmak gibi üstün bir meziyet olduğunu düşündürüz, yaşarız. Bir insanın hayatını söndürmenin de, bütün insanlığın hayatını söndürmek gibi ağır bir cürüm olduğunu, memleketimizin bütün fertleri idrak eder, hatta, bu düşünceyi insanlığa da duyururuz ve barışa, sükûna, huzura katkıda bulunabiliriz; ama, bendenizi düşündüren bir başka üzüntü kaynağı var; o da şu: Şu veya bu sebeple, birkısım insanlarımız, eğitim ve öğretim haklarından yoksun bırakılıyor. Bir kişi olsa bile -tek bir kişi- bu bizim için kayıptır değerli milletvekilli arkadaşlarım. İnsanlarımızın eğitimine yardımcı olmalıyız. Mesela, biraz daha açık söyleyeyim. Efendim, siyasi simgedir diye, şu kıyafetle gelmesine müsaade etmiyorum...

İzin verirsiniz, şunu arz edeyim. Bu, çok sathi bir düşüncedir, çok gerilerde kalmış bir düşüncedir. Eğer, biz, akliselimî, ilmi, tecrübeyi, insani değerleri, inançlara saygıyı esas alırsak, milletimizin, devletimizin birliğini, bütünlüğünü ele alacak olursak ve insanımızı da böyle yetiştirecek olursak, hangi simge?!. Simge diye bir mesele yoktur; sathi bir şeydir. Şahıs, inancından dolayı böyle giriyor... Yeter ki, okulun nizamına, disiplinine uysun; mesele yoktur. Ne okulumuza ne öğretmenimize ne devletimize ne milletimize zarar vermediği sürece, binlerce kitap okusun, binlerce problemi çözsün, biz iftihar ederiz, tebrik ederiz ve böyle yapmamız lazımdır; bunda zaruret görüyorum. Kaldı ki, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, bu konuları kendisi teminat altına almıştır ve bize de yol göstermiştir. Nedir o "eğitim hakkı önlenemez" demiş; bitti... Ee devleti yıkmak için çalışanlar var... Benim adalet müessesem var; devleti yıkmaya kim gayret edebilir, kim teşebbüs, kim cüret edebilir?!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Doğan, lütfen, toparlar mısınız efendim.

Buyurun.

LÜTFİ DOĞAN (Devamla) - Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım, hemen toparlıyorum.

Böyle kötü düşünce taşıyan insan yok mudur; olabilir; ama, benim emniyet gücüm var, benim öğretmenlerim var, benim adliye teşkilatım var. Kim bu yanlışlığı yapacak olursa, devletin kolu uzundur, tutar, adaletin eline verir, hepimiz de adalete yardımcı oluruz; ama, vehmlere dayanarak şu şöyle düşünüyor, böyle düşünüyor demeye hiçbirimizin hakkı olmadığını hepimiz takdir buyurursunuz.

Sonuç olarak şunu arz etmek istiyorum : İnsanımızı iyi insan olarak yetiştirelim ve bunun için de Millî Eğitim Bakanlığımıza elbirliğiyle, gönül birliğiyle destek olalım; ama, hiçbir ferdimizi okuma, tahsil görme, eğitim alma hakkından yoksun bırakmayalım, öğretmenimize de yeterince değer verelim, hiç kimseye muhtaç bir durumda bırakmayalım. Şunu da bilelim ki değerli arkadaşlarımız; Amerikalı bir iş adamı şunu söylüyor...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Hocam, lütfen, tamamlar mısınız.

Buyurun.

LÜTFİ DOĞAN (Devamla) - Hemen toparlıyorum Sayın Başkanım, mütamahanızı suiistimal ettim, affınıza güveniyorum.

...benim fabrikalarımı, varlığımın hepsini tahrip edin; ama, benim insanlarımı bana bırakın, çok kısa süre zarfında, ben, eski varlığıma, servetime kavuşabilirim.

İnsanımızı iyi insan olarak yetiştirelim, insanımızı birbirini Allah için seven insanlar olarak yetiştirelim, hiçbir endişeye mahal yoktur.

Hepinize saygılarımı arz ediyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Doğan.

Sayın milletvekilleri, gündeme geçiyoruz.

Gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının görüşmelerine başlayacağız.

517 sıra sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarıları ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporlarının görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

V. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER

1. - *Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarıları ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/650, 1/679) (S.Sayı: 517)*

Komisyon ve hükümet yok.

Ertelenmiştir.

527 sıra sayılı, İzmir Milletvekili Rifat Serdaroğlu'nun; İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın; Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya'nın; Ankara Milletvekili Yıldırım Akbulut'un; Şırnak Milletvekili Mehmet Salih Yıldırım'ın; Gaziantep Milletvekili Ali İliksay, Konya Milletvekili Ömer İzgi ve Ankara Milletvekili Nejat Arseven'in; İstanbul Milletvekili Ziya Aktaş ve 42 Arkadaşının;

Zonguldak Milletvekili Hasan Gemici'nin ve İzmir Milletvekili Işıl Saygın'ın; Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifleri ve Anayasa Komisyonu Raporunun müzakerelerine kaldığımız yerden devam ediyoruz efendim.

2. - *İzmir Milletvekili Rifat Serdaroğlu'nun; İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nun; Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya'nun; Ankara Milletvekili Yıldırım Akbulut'un; Şırnak Milletvekili Mehmet Salih Yıldırım'ın; Gaziantep Milletvekili Ali İlluksoy, Konya Milletvekili Ömer İzgi ve Ankara Milletvekili Nejat Arseven'in; İstanbul Milletvekili Ziya Aktaş ve 42 Arkadaşının; Zonguldak Milletvekili Hasan Gemici'nin ve İzmir Milletvekili Işıl Saygın'ın; Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifleri ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/94, 2/232, 2/286, 2/307, 2/310, 2/311, 2/325, 2/442, 2/449) (S.Sayı: 527)(1)*

BAŞKAN - Komisyon ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanını temsilen, Başkanvekili yerinde.

Teklifin 4 üncü maddesi üzerindeki müzakereler tamamlanmıştı.

Madde üzerinde verilen 7 önerenin aykırılık işlemine geçilmiş ve 5 önerge reddedilmişti; Van Milletvekili Fethullah Erbaş ve arkadaşlarının önergesinin oylanmasında kalınmıştı.

Şimdi, Komisyon ve Başkanlık Temsilcisinin katılmadığı önergeyi, hatırlatmak için, tekrar okutacağım ve siz sayın milletvekillerinin, tekraren oylarına sunacağım efendim.

Kâtip üyenin, sunuşları oturarak okuması hususunu takdirlerinize arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Önergeyi okutuyorum.:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 527 sıra sayılı, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair Teklifin çerçeve 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının "Türkiye Büyük Millet Meclisi adına, Türkiye Büyük Millet Meclisinin manevi şahsiyetine yönelik hakaret, sövme ve saldırı halleri dahil, dava açmak, suç duyurusunda bulunmak" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Fethullah Erbaş
(Van) ve arkadaşları.

BAŞKAN - Önergeyi oylarımıza sunuyorum: Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

Son önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 527 sıra sayılı, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair Teklifin çerçeve 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının "Türkiye Büyük Millet Meclisi adına, Türkiye Büyük Millet Meclisinin manevi şahsiyetine ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine vaki hakaret, sövme ve saldırı halleri dahil, dava açmak, suç duyurusunda bulunmak" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Fethullah Erbaş
(Van) ve arkadaşları

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI TURHAN TAYAN (Bursa)- Katılmıyoruz efendim.

(1) 527 S.Sayı Basmayazı 30.11.2000 tarihli 23 üncü Birleşim tutanağına eklidir.

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı katılıyor mu efendim?

TBMM BAŞKANVEKİLİ ALİ İLİKSOY (Gaziantep)- Katılmıyoruz Sayın Başkan.

MÜSTAFİA GEÇER (Hatay) - Karar yetersayısının aranılmasını istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Karar yetersayısı arayacağım efendim.

Gereğçeyi mi okutalım, yoksa Önerge üzerinde konuşacak mısınız efendim?

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Gereğçeyi okutun Sayın Başkan.

BAŞKAN - Gereğçeyi okutuyorum:

Gereğçe:

5 inci maddesiyle İftizüğün 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının bir numaralı bendinin sonuna eklenmiş bulunan "Türkiye Büyük Millet Meclisi adına Türkiye Büyük Millet Meclisinin manevi şahsiyetine yönelik hakaret, sövme ve saldırı halleri dahil; dava açmak, suç duyurusunda bulunmak" Başkanın görevleri arasına sokulmuştur.

Önergemizle, Türkiye Büyük Millet Meclisinin manevi şahsiyetine yönelik sövmeyi de dahil ederek, Başkana dava açma ve suç duyurusunda bulunma gibi görevler yüklenmiştir. Bir numaralı bendin sonuna eklenen bu cümlelerin çok olumlu olduğunu, yazılı ve görsel basında, milletvekillerinin maaşları, lojmanları ve özel yaşamları irdelenerek milletvekillerini küçük düşürücü, maneviyatlarını kırıcı, kamuoyunda yıpratıcı yayınlara karşı şimdiye kadar hiçbir işlem yapılmadığı gibi, bu konuda şimdiye kadar olumlu bir adım da atılmış değildir. Bu nedenle, Başkanın görevleri arasına, milletvekillerine vaki saldırı, hakaret ve sövmelerin defedilmesi de Başkana görev olarak yüklemek olumlu olur görüşündeyiz.

BAŞKAN - Komisyonun ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının katılmamış olduğu Önergeyi oylarınıza sunacağım ve karar yetersayısı arayacağım.

Önergeyi kabul edenler... Etmeyenler... Karar yetersayısı yoktur, toplantıya 10 dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati : 13.44

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 13.50

BAŞKAN : Başkanvekili Nejat ARSEVEN**KÂTİP ÜYELER: Hüseyin ÇELİK (Van), Yahya AKMAN (Şanlıurfa)**

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, 26 ncı Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.
Görüşmelere kaldığımız yerden devam ediyoruz.

**V. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN
GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**

2.- İzmir Milletvekili Rifat Serdaroğlu'nun; İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın; Amasya Milletvekili Ahmet Hımaya'nın; Ankara Milletvekili Yıldırım Akbulut'un; Şırnak Milletvekili Mehmet Salih Yıldırım'ın; Gaziantep Milletvekili Ali İlksoy, Konya Milletvekili Ömer İzgi ve Ankara Milletvekili Nejat Arseven'in; İstanbul Milletvekili Ziya Aktaş ve 42 Arkadaşının; Zonguldak Milletvekili Hasan Gemici'nin ve İzmir Milletvekili Işıl Saygın'ın; Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifleri ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/94, 2/232, 2/286, 2/307, 2/310, 2/311, 2/325, 2/442, 2/449) (S.Sayı: 527) (Devam)

BAŞKAN - Komisyon ve Başkanlık Temsilcisi?.. Yerinde.

Görüşmekte olduğumuz 527 sıra sayılı kanun teklifinin 4 üncü maddesi üzerinde verilen son önerenin oylamasında karar yetersayısı bulunamamıştı.

Şimdi, Van Milletvekili Fethullah Erbaş ve arkadaşlarının, Komisyonun ve Başkanlık Temsilcisinin katılmadığı bu öneresini yeniden oylarınıza sunacağım ve karar yetersayısını arayacağım.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Önergeyi kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir; karar yetersayı vardır.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

Müteakip maddeyi okutuyorum:

MADDE 5. - Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 20 nci maddesinin kenar başlığı ile birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Komisyonların adları ve görevleri"

"Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonlarının adları ve görevleri şunlardır:

1. Anayasa Komisyonu : Anayasa yapımına, değiştirilmesine veya kaldırılmasına yönelik kanun tekliflerini, yetki kanunlarıyla ilgili tasarıları, yasama meclisinin seçimi, faaliyetleri, üyelerin statüsü ve hakları hakkındaki kanun tasarı ve teklifleri ile kanun hükmünde kararname, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü hakkındaki teklifleri, Anayasa değişikliğini yasalara yansıtmak için hazırlanacak kanun tasarı ve tekliflerini, Bakanlar Kurulunun ve bakanlıkların kuruluş ve çalışma usulleri hakkındaki kanun tasarı ve teklifleri ile kanun hükmünde kararname, siyasi partilerin statüsü ile ilgili kanun tasarı ve tekliflerini, Türkiye Büyük Millet Meclisinin faaliyetleri ve görevlerinin yerine getirilmesi ile ilgili olarak Başkanlık veya Genel Kurulca yapılacak görüş istemlerini, Anayasaya aykırılık gerekçesine dayanarak Cumhurbaşkanınca tekrar görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderilen kanunları incelemek, İçtüzükte öngörülen diğer görevleri yapmakla görevlidir.

2. Adalet Komisyonu : Adalet işleri ve temel kanunlarla ilgili kanun tasarı ve teklifleri ile kanun hükmünde kararname inceler; genel tedvin ahengini sağlamak üzere havale edilen işlere bakar.

3. Millî Savunma Komisyonu : Millî güvenlik, savunma ve askerlik ile ilgili kanun tasarı ve teklifleri ile kanun hükmünde kararname inceler.

4. İçişleri Komisyonu : Merkezi idarenin ve mahalli idarelerin genel olarak düzenlenmesi, emniyet, jandarma, sivil savunma ve işçileri ile ilgili diğer kanun tasarı ve teklifleri ile kanun hükmünde kararname inceler.

5. Dışişleri Komisyonu : Milletlerarası anlaşmaların onaylanmasının ve milletlerarası anlaşmalara katılmanın uygun bulunması hakkındaki kanun tasarılarını, Türkiye Cumhuriyetinin dış münasebetlerinin teşkilâtlandırılması ve idaresi hakkındaki kanun tasarı ve teklifleri ile kanun hükmünde kararname ve dış münasebetlerle ilgili diğer kanun tasarı, teklif ve kanun hükmünde kararname inceler.

6. Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu : Eğitim, kültür, gençlik ve spor konuları ile ilgili kanun tasarı ve teklifleri ile kanun hükmünde kararname inceler.

7. Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu : Bayındırlık, imar ve iskân, ulaştırma ve turizm işleri ile ilgili kanun tasarı ve teklifleri ile kanun hükmünde kararname inceler.

8. Çevre Komisyonu : Doğal, kültürel ve sosyal çevrenin korunması, iyileştirilmesi, geliştirilmesi ve çevre sorunlarının önlenmesi ile ilgili kanun tasarı ve teklifleri ile kanun hükmünde kararname inceler.

9. Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu : Çalışma, aile, sosyal güvenlik, sağlık ve sosyal yardım ile ilgili kanun tasarı ve teklifleri ile kanun hükmünde kararname inceler.

10. Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu : Tarım, orman ve köyişleri ile ilgili kanun tasarı ve teklifleri ile kanun hükmünde kararname inceler.

11. Sanayi, Ticaret, Enerji ve Tabii Kaynaklar Komisyonu : Sanayi, enerji, madencilik, akaryakıt, bilgi ve teknoloji, iç ve dış ticaret ve tekelleşme ile ilgili kanun tasarı ve teklifleri ile kanun hükmünde kararname inceler.

12. Türkiye Büyük Millet Meclisi Hesaplarını İnceleme Komisyonu : Bu İttüdükle verilen görevleri yerine getirir.

13. Dilekçe Komisyonu : Vatandaşlarca Türkiye Büyük Millet Meclisine yapılan dilek ve şikayetler hakkındaki yazılı başvuruları inceler.

14. Plan ve Bütçe Komisyonu : Başkanlıkça veya Genel Kurulca kalkınma planı ile ilgili görülen kanun tasarı ve tekliflerini, kamu harcama veya gelirlerinde artış veya azalışı gerektiren kanun tasarı ve tekliflerini veyahut sadece belli hükümleri bu niteliği taşıyan kanun tasarı ve tekliflerinin söz konusu hükümlerini, vakıflar, millî emlak, vergi, resim ve harçlarla ilgili kanun tasarı ve tekliflerini, genel ve katma bütçe kanun tasarılarını, cari yıl bütçesindeki ödenek artışını öngören değişiklik tasarıları ile cari ve ileriki yıl bütçelerinde malî yük getirecek nitelikteki kanun tasarı ve tekliflerini, kesinhesap kanunu tasarıları ile malî işlerle ilgili diğer kanun tasarı, teklif ve kanun hükmünde kararname ve Sayıştay tarafından kanun gereğince verilen raporları incelemekle görevlidir.

15. Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu : Sermayesinin yarısından fazlası doğrudan doğruya veya dolaylı olarak Devlete ait olan kamu kuruluş ve ortaklıklarını özel kanunundaki hükümlere göre denetler.

16. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu : 5.12.1990 tarihli ve 3686 sayılı Kanunda belirtilen görevleri yapar.

Komisyonların bu maddede belirtilen yetki alanı dışında kalan herhangi kanun tasarı, teklif ve kanun hükmünde kararname bu maddedeki ölçüler de kıyasen değerlendirilerek Başkan tarafından uygun görülen komisyonlara havale edilir."

BAŞKAN - Madde üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına, Manisa Milletvekili Sayın Bülent Arınç...

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Efendim, Sayın Arınç'ın mazereti var, bendeniz görüşlerimizi arz edeceğim.

BAŞKAN - Fazilet Partisi Grubu adına, Sayın Hatiboğlu; buyurun. (FP sıralarından alkışlar)

FP GRUBU ADINA YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İçtüzük değişikliğiyle ilgili teklifleri müzakere ediyoruz; şu anda, yeni sıralamaya göre 5 inci maddeyi, yürürlükteki İçtüzüğün 20 nci maddesini müzakere ediyoruz; bu vesileyle, Grubum adına, Başkanlığınızı ve Yüce Heyeti saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, zannediliyor ki, muhalefet olunca, mutlaka muhalefet edilir, muhalefet olunca, doğru olan işe de eğri denilir. Hatta, atalarımıza kim isnat etti, kim izafe etti, kim yakıştırdı, bilmiyorum, ben yakıştırmıyorum; bir söz vardır, hani, tarizde bulunulurken muhalefete "efendim, eğri oturup doğru konuşalım" derler. E mübarek, doğru oturup doğru konuşmak varken, eğri oturup doğru konuşmak nereden çıktı? Yani, oturmada bir eğrilik varsa, konuşmada doğruluk nasıl olacak?! Onun için, doğru oturup doğru konuşmak mecburiyetindeyiz. Biz, muhalefet görevimizi yapıyoruz.

Bakın, şimdi, bu maddenin düzenleniş biçimi vesilesiyle, Uyum Komisyonuna, katkısı bulunan Başkanlığa, Anayasa Komisyonuna teşekkür ediyorum, Grubum adına. Gerçekten, bizim bir kavgamızı önledi. Bu kavga, tabii, tatlı bir kavgadır- mecazî anlamda söylüyorum- kafa, göz kırma değil; tartışma, halkın deyimiyle ideşme. Bunu ortadan kaldıracak.

Hatırlayacaksınız, geçen hafta, bu fakir-ü pürtaksir arkadaşımız burada konuşurken, çok ısrarla ve yüreğim yanla yanla bir şeyi haykırdım... Özellikle, bana çok yakın komşu olan -her kürstüye çıktığımda, komşuluktaki yakınlıklarının sıcaklığını yüreğimde hissedirim- DSP'li arkadaşlarımızın, çok sağ olsunlar, bana olan özel muhabbetlerinden dolayı bir şey de demiyorlar; ama, o tebensümlerinde bile bir tarizin olduğunu, bir sıkıntının olduğunu ben hissediyorum. Geçen hafta bir şeyi haykırdım, özünütlüm ifade ettim, dedim ki, yapmayın. Mesela, ombudsman- nereden geldi bu kelime, bilmiyorum; ama, kullanılıyor- yani, kamu hakemliği gibi, çok önemli, Anayasayı birebir ve doğrudan doğruya ilgilendiren, alakadar eden bir konu; yeni bir müessese kuruyoruz. Kamu hakemliği ne yapacak; hükümetle ilişkisi ne olacak; halkla ilişkisi ne olacak; anayasal kurumlarla ilişkisi ne olacak; anayasal kurumlar yanındaki hızası ne olacak; yani, hangi hizada bulunacak; amir midir, memur mudur; yoksa, böyle, işte, artık emekli olmuş, yeniden emekli olması mümkün olmayan bir zata iş mi arıyoruz; nedir yani bu ombudsmanlık, kamu hakemliği?

Doğru değil midir ki, uygun olan o değil miydi ki, bunu, asıl komisyon olarak Anayasa Komisyonunda oturalım, konuşalım, tartışalım?.. Hayır, asıl komisyon, Plan ve Bütçe Komisyonu... Biz

figan ettik; dedi ki, yahu, biraz merhametli olmamız lazım. Bakınız, 657 sayılı Kanunla ilgili geçmişte ne görüşmüşsek, haklı olarak ve doğru olarak, asıl komisyon olarak, Anayasa Komisyonunda görüşmüşüz. Biz geçen gün figan ettik; dedik ki, yapmayın... Ne olur yani; reddedilebilir... Ee, ihtisas komisyonudur bu; tabii, reddedilecekse, bırakın reddetsinler; çünkü, doğrusu odur. Bunu, peşin, sayısal garantiye almak, hukuku garantiye almak değildir, hatta, hukuku garantinin dışına çıkarmak demektir; onun için, bırakınız, kendi uzman komisyonu görüşsün dedik; yapmadınız... Örnekler verdik; işte, örneği meydana... Hayır, bizim sayımız, iktidarın sayısı 40'ta 25'tir, bu da Plan ve Bütçe Komisyonundadır; dolayısıyla, biz bunu burada görüştürürüz dediniz.

Ee, bunu dedğiniz yerde, bir de öntümze içtüzükle ne getirdiniz şimdi; içtüzüğün 1 inci bendinde Anayasa Komisyonunun görevlerini sayarken, işte, bunları sayıyorsunuz; diyorsunuz ki, bu işleri Anayasa Komisyonu yapar. Ne zaman diyorsunuz; 657'yi, 177'yi, 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyi Plan ve Bütçeye asıl komisyon olarak sevk ettiğiniz gün, diyorsunuz ki "bu işi Anayasa Komisyonu yapar." Yapmayın... Yapmayın... Bak, hukukta aslanan; söylenenin yapılmasıdır, yapılmayacak olanın söylenmemesidir. Yani, burada, bilmiyorum, muhalefet olduğum için mi böyle söylüyorum, yoksa haklı olduğum için mi böyle söylüyorum; bunu sizin vicdanlarınıza bırakıyorum. Bak, örnek veriyorum; işte ortada, işte tüzük. Tüzüğü hazırlamışız, gündemde müzakere sırasını beklerken diyorsunuz ki, bu konuları, işte, 657'yi, herhangi bir bakanlığın teşkilat kanunundaki tadilatı, değişikliği, Adalet Komisyonu, Anayasa Komisyonu asıl komisyon olarak inceleyer ve şimdi onu müzakere ediyorsunuz. Bize "lütfen bunu böyle kabul edin" diyeceksiniz. Şimdi, ben, muhalefet olarak sormaz mıyım, anamuhalefet olarak; e be mübarekler, bir hafta evvel biz söyledik, niye kabul etmediniz?.. Niye kabul etmediniz?.. Bu hakkı kabul etmeme nereye kadar gidecek?.. Bu hakkı kabul etmeme bizi nereye götürecekt?..

Değerli milletvekilleri, bir başka şey daha var. Bakınız, hiç gördünüz mü, allahaşkına söyleyin bana; ben örneğini vermeyeyim, emsalini vermeyeyim; Hâkimler ve Savcılar Kanununda değişiklik yapıyor, asıl komisyon Plan ve Bütçe. Şunu anlarım; kadro cetvelleriyle ilgili bir şey olur, bir cetvel ekli olur, tali komisyon olarak Plan ve Bütçeye de sorarsınız, dersiniz ki, kardeşim 300 tane kadro verilmiş, bilmem ne maaş konmuş, bu uygun mudur, imkânımız var mıdır, devletin planlamasına uygun mudur, devletin bütçe tasarrufuna uygun tetabuk ediyor mu; bunu sorarsınız; ama, şurada, Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanı oturmaz, Hâkimler Savcılar Kanunu görüşülüyorsa. Burada Adalet Komisyonu Başkanı oturur. "Hayır, Plan ve Bütçe oturacak" diyorsunuz. Niye?.. Hesap ayını. Hesap şu: 40'ta 25 ağırlık...

Beyler! Ağırlık bazen iyidir. Yani, tahterevallide çökme olur; karşı tarafa ağırlığı koyarsanız düzeldir, faydası olur; ama, suda ağırlık adamı batırır, batırır, batırır! Ağırlık her zaman iyi değildir! (FP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, tekrar ediyorum, teşekkür ediyorum, hiç olmazsa, Parlamento'yu bir sıkıntıdan, bu düzenleme kurtaracaktır ve biz, buna, bu maddeye olumlu oy vereceğiz; çünkü, mücadelesini yaptığımız bir hususu, nasıl olmuşsa düzenlenmiş getirmişler. Biz zamanında da ihsası reyde bulunmadık haa; böyle bir düzenleme olursa oy veririz demedik; ne olur ne olmaz, iktidar, galiba, muhalefetin burada bir çıkarı vardır diye, böyle bir düzenlemeden vazgeçebilirdi; onu söylemedik.

Efendim, ben, vakti iyi kullanmış olayım diye sözü burada bitiriyorum; hayırlı olsun diyorum. Bakın, bu içtüzüğün tek düzğün düzenlenmiş maddesi, muhalefetin de göğsünü gere gere "hah, benim aradığım madde budur" diyebileceği maddesi budur.

Sayın Başkanlığı, Sayın Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum efendim, sağ olun.

Gruplar adına ikinci söz, Doğru Yol Partisi Grubu adına, Eskişehir Milletvekili Sayın Sadri Yıldırım'a aittir.

Buyurun efendim. (DYP sıralarından alkışlar)

DYP GRUBU ADINA MEHMET SADRİ YILDIRIM (Eskişehir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 527 sıra sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifinin 6 ncı maddesi -20 nci maddeyi değiştiren- üzerinde, Doğru Yol Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; Yüce Heyetinize saygılarımı sunuyorum; İçtüzük değişikliğine emeği geçenlere de teşekkür ediyorum.

Ben, önce, İçtüzüğün önemi üzerinde durmak istiyorum. Demokratik ülkelerde, toplumların uyması gereken kanunlar vardır; bizim de, önce, temel Anayasamız vardır.

Anayasamızın 2 nci maddesinde, Türkiye Cumhuriyetinin, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olduğu belirtilmiştir.

Yine, Anayasamızın 6 ncı maddesinde "egemenlik, kayıtsız şartsız milletindir. Türk Milleti, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır" hükmü ve esası konulmuştur.

İşte, Anayasamızın 7 nci maddesinde "Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez" denilmek suretiyle, açıkça, kesin bir hükümlerle, millet adına yasama yetkisi Yüce Meclisimize verilmiştir. Bu yetkinin devredilemeyeceğini de, amir hüküm olarak belirlenmiştir.

Yine, Anayasamızın 95 inci maddesinde "Türkiye Büyük Millet Meclisi, kendi İçtüzüğüne göre çalışır" denilerek, açık bir şekilde ifade edilmiştir.

Anayasamızın 88 inci maddesinde ise "Kanun teklif etmeye Bakanlar Kurulu ve milletvekilleri yetkilidir. Kanun tasarısı ve tekliflerinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülme usul ve esasları İçtüzükte düzenlenir" denilmek suretiyle, Yüce Meclisin uyması gereken kurallar ve çalışma şeklinin İçtüzüğe göre belirleneceği ve İçtüzüğün önemi açıkça belirtilmektedir. Yani, İçtüzük, gücünü ve önemini Anayasadan almaktadır. Öyleyse, İçtüzüğü ihlal, Anayasa ihlali demektir. Bundan çıkan netice, İçtüzük hükümlerine, milletvekillerinin ve Meclis Başkanlığının, mutlak, millet adına uyma zoruntuluğu vardır.

Değerli milletvekilleri, öyleyse, görüşmekte olduğumuz İçtüzük, çok çok önemlidir. Kimin adına önemlidir diye sorarsak; millet adına önemlidir, Türkiye Büyük Millet Meclisi adına önemlidir, Anayasa adına önemlidir, demokrasi adına önemlidir. Öyleyse, tüm milletvekillerinin, Meclis Başkanlığının, İçtüzük hükümlerine, mutlak uyması ve dikkat etmesi, mecburidir ve şarttır. Öyleyse "canım, uyuyoruz ya, bir kere uymazsak ne olur" diyemeyiz ve demeye de hakkımız yoktur.

Değerli milletvekilleri, görüşmekte olduğumuz 5 inci maddeyle, "İçtüzüğün 20 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir" denilerek, şu andaki İçtüzüğün 20 nci maddesinde Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonları şunlardır denilerek, Mecliste bulunan 16 komisyon tek tek belirtilmiştir. Ben, yine, isimlerini kısaca okumak istiyorum: Anayasa, Adalet, Millî Savunma, İçişleri, Dışişleri, Millî Eğitim, Bayındırlık, Çevre, Sağlık ve Aile, Tarım ve Orman, Sanayi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hesaplarını İnceleme, Dilekçe, Plan ve Bütçe, Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve İnsan Haklarını İnceleme Komisyonları.

Görülüyor ki, şu andaki 20 nci maddede komisyonların isimleri belirtilmiş olmasına rağmen, görevleri tarif edilmemiş. Meclis Başkanları, siyasi baskı altında kalıyorlar. Görevleri nedeniyle, havaledeki uygulama hataları, zaman zaman içtüzük ihlalleri ve komisyonlar arasındaki yetki tecavüzü olmakta ve hatta, yolsuzluk boyutuna ulaşmış olabilir. Anayasa ve Adalet Komisyonlarından kaçıldığı ve kaçınıldığı olmuştur. İşte, bu içtüzük eksikliğine son vermek için isabetli ve haklı olarak bu değişiklik öngörülmüştür. Bu değişikliğe göre, her komisyonun görevi tarif edilmekte, genel sınırlar çizilmekte ve bu alandaki keyfiliğe olabildiğince son verilmektedir. Böylece, bizim Anayasamız, görev ve yetkilerin belirlenmesi prensibine dayalı bir düzenlemeyi öngördüğü için, bu madde de Anayasaya uygun hale getirilmiş olmaktadır; doğrusu da budur.

Mesela, geçen yıl Af Kanunu Tasarısında öngörülen öğrenci affı Adalet Komisyonunda görüşüldü. Esasen, öğrenci affının Milli Eğitim Komisyonunda görüşülmesi gerekirdi. Yine, 13.11.2000 tarihinde, Plan ve Bütçe Komisyonunda, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunundaki disiplin cezalarına dair tasarı görüşülmüştü. Bu tasarrın, esasen, Adalet veya Anayasa Komisyonlarında, öncelikle, görüşülmesi gerekirken, kasıtlı olarak, Plan ve Bütçeye getirilmesi, açıkça tüzük ihhalidir. Bu görüşmeye orada da muhalif kalmıştık; ama, itirazlarımız bir netice vermedi; iktidarın oy çokluğu olduğundan, itirazımız reddolmuştur.

Değerli milletvekilleri, hukuk, herkesi, tüm komisyonlarda bağlayan bir uygarlık ölçüsüdür. Burada, parlamento hukukunun doğru uygulanması, çalışmaların ve çıkarılacak kanunların standardını ve normatif yapıya uygunluğunu veya aykırılığını ortaya çıkaracaktır.

Burada, komisyonlar, sadece fiziki varlık değil, bir kimlik ve misyon varlığıdır. Yani, kanun tasarılarının Genel Kurula gelmeden evvel altyapısını oluştururlar. Onun için, komisyonların görevleri çok önemlidir ve her kanun tasarısı kendi komisyonunda görüşülürse, çıkacak kanun verimli hale gelir, Anayasaya aykırılık olmaz, içtüzüğe aykırılık olmaz. İşte, bu değişiklik, komisyonların görevleri hususunda kavga ve münakaşaları önleyecektir.

Değerli milletvekilleri, burada iki önemli değişiklik yapılmaktadır. Birincisi, komisyonların görevleri izah edilmiş; hele hele, Plan ve Bütçe Komisyonunun görevleri de tek tek sayılmıştır. İkincisi, "komisyonların, bu maddede belirtilen yetki alanı dışında kalan herhangi kanun tasarısı, teklif ve kanun hükmünde kararname, bu maddedeki ölçüler de kıyasen değerlendirilerek, Başkan tarafından uygun görülen komisyonlara havale edilir" denilmektedir. Ancak, burada da yine, Başkana, takdir hakkı verilmemekte; maddedeki ölçüler kıyasen değerlendirilerek havale yapılacaktır. Öyleyse, Meclis Başkanlığı, kanun teklif ve tasarılarını, ilgili komisyonlara gönderebilecektir. Yani, keyfi uygulamalar kaldırılmış olacaktır.

Değerli milletvekilleri, 21 inci Asra girdiğimiz şu zamanda, demokrasinin önemi bir kere daha öne çıkmaktadır. Ülkemizin bu sıkıntılı gününde, kurtuluşumuzun çaresi, demokraside, hukukun üstünlüğünde ve millet iradesindedir. Öyleyse, Meclis olarak, milletvekili olarak, demokrasiyi, gönülden inanarak ve samimi olarak sonuna kadar savunmalıyız; hukukun üstünlüğüne, yine, inanarak riayet etmeliyiz ve savunmalıyız; demokrasinin temeli olan millet iradesini üstün tutarak, milletin sesine kulak vermeliyiz ve böylece, ülkemizde demokrasiyi sonuna kadar yaşatmalıyız diyor, bu maddeye kabul oyu vereceğinize inanarak, Yüce Heyetinize saygılarımı sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum efendim.

Madde üzerinde, şahsı adına, Adana Milletvekili Sayın Yakup Budak; buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

YAKUP BUDAK (Adana) - Sayın Başkan, değerli üyeler; 527 sıra sayılı, Meclis İçtüzüğünde değişiklik yapan teklifin 5 inci maddesi üzerinde söz almış bulunuyorum; bu vesileyle, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu maddede komisyonların görevleri belirtilmektedir. Daha önceki İçtüzükte, komisyonların isimleri -16 komisyonun ismi- sayılmış, hangi konulara bu komisyonların bakacakları tadat edilmemişti; fakat, son zamanlardaki uygulamalardaki birtakım şikâyetlerden, aksaklıklardan olacak ki, bu maddeyle, hangi komisyonun hangi işlere bakacağı teker teker sayılmaktadır.

Muhterem arkadaşlar, komisyonlar, elbette önemlidir ve komisyonlar, âdeta Meclisimizin; Genel Kurulumuzun mutfağıdır. Orada yasalar hazırlanmakta, orada hazırlanacak metinler üzerinde tartışılmakta, konuşulmakta, teklifler ortaya konulmakta, hatta hükümetten gelen tasarılar üzerinde değişiklik yapılmak suretiyle son şekli verilmeye çalışılmaktadır; ama, komisyon çalışmalarına baktığımız zaman, bütün bu komisyonlardaki çalışmalarda, acaba komisyonlar, gayelerine, maksatlarına uygun şekilde çalışıyorlar mı, toplumun beklentilerine ve taleplerine uygun şekilde görevlerini icra ediyorlar mı diye bir soruyu soracak olursak, buna, gönüllü rahatlığıyla evet demek mümkün değildir. Niye diyecek olursak; yasalar başka yerlerde hazırlanıyor, komisyonlarda da, âdeta, bu, benim iktidar partilerimin yasa tasarısıdır, hükümetin yasa tasarısıdır; dolayısıyla, tek kelime, tek cümle, tek harf değiştirmeden buradan geçireceğiz mantığıyla hareket edilmektedir. Eğer, bu mantıkla hareket edilecekse, ediliyorsa, o zaman, bu komisyonlarda, bu yasaların, formaliteden başka hangi maksat ve gayeyle görüştürüldüğünü de ifade etmekte güçlük çekiyorum.

Yine, bunun yanında, Meclisimiz, üç yıldır -zaten, hükümetten gelen yasa tasarılarında da vardır, birtakım tekliflerde de var- ya AB'den gelen teklifleri yasalaştırmak istiyor yahut IMF'den gelen talepleri yasalaştırmak istiyor ya da başka yerlerden gelenleri yasalaştırmak istiyor; yoksa, komisyonlar, milletvekillerinin ve halkın taleplerini yasalaştırma noktasında görevlerini icra etmiyorlar. Komisyonlar, sadece, göstermelik, şekli bir unsur olarak vazife almaktadırlar. Dolayısıyla, komisyonların gerçek manada görevlerini yapabilmeleri için, muhakkak surette, tasarıların ve tekliflerin üzerinde değerlendirme yapması, üyelerin, ne olacak diye değil, benim partim ne der diye değil, ülkenin yararına olan, halkın beklentisi olan nedir diye, onun üzerinde durması gerekmektedir.

Yine, komisyonların, Meclisin bir görevi de... Yasama, yürütme ve yargı erki, bizim sistemimizde ayrılmıştır. Bugünkü komisyonların yapısıyla, bugünkü oluşturulan şekli unsurlarla, âdeta, yasama, yürütmenin denetimi altına alınmıştır, komisyonlardaki parmak hesaplarıyla yürütmenin denetimi altına alınmıştır. Halbuki, yasamanın bir görevi, hem kanun yapmak, yasa koymak hem de hükümeti denetlemektir. Komisyonların bugünkü mevcut şekliyle, uygulanış biçimiyle, yasama, hükümeti denetleyecekken, bu sistemle, yürütme, yasamayı denetlemektedir, kanunları da, buradan, istediği gibi geçirebilmektedir; âdeta, Meclisimiz ve komisyonlarımız, hükümetten gelen tasarıların geçirilmesinde bir noter görevi işlevi yerine getirmektedir.

Onun dışında, dikkat edecek olursanız, arkadaşlarımız dikkatle takip ediyorlar; bu ülke hepimizindir ve ülkenin yararına olan hiçbir konuda, muhalefet, sırf muhalefet olsun diye görüşlerini ortaya koymaz, iktidar da, elbette, bile bile, hükümetin ve ülkenin yararına olabilecek hiçbir işlemi yapmaz; ama, bazen partizanlık, bazen iktidar olmak insanın gözünü kör ediyor, basiretini bağlıyor ve bilmeden veyahut bilerek partizanlık yapmak için yanlışlar yapılıyor.

Bir de görüyoruz ki, bu yasalar komisyonlardan geçiriliyor, Meclisten geçiriliyor; bu yasaları kabul eden insanlar, bakanlar bile "içimize sindiremedik" diyorlar. Nasıl iştir anlamıyoruz; komisyonlardan geçmiş, Meclisten geçmiş, onları komisyonlara ve Meclise gönderen hükümetin üyeleri

"içimize sindiremedik" diyorlar. Hükümetin içine sindiremediği, bakanların içine sindiremediği, milleti hasta ediyor; ülkenin ekonomisi içinden çıkılmaz hale geliyor. Bir de bakıyoruz ki, içine sindiremedikleri yasalar, bir ay sonra, üç ay sonra, dört ay sonra, bir sene sonra, yine Meclisimizin huzuruna geliyor ve yine, ondan sonra, tekrar tekrar değişiklik teklifleriyle Meclisimiz oyalanmaktadır.

Bu uygulamanın değiştirilmesi için, burada, 5 inci maddede sayılan komisyonların, kendi üzerlerine düşen görevleri muhakkak surette yerine getirmeleri gerekir. Yerine getirmedikleri için, komisyonlar da tıpkı Meclis gibi çalıştığı için "harf değiştirtmeyiz" denildiği için de ne yapılmaktadır; görevlerini yerine getirememektedirler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN- Sayın Budak, lütfen tamamlayın.

YAKUP BUDAK (Devamla)- Muhterem arkadaşlar, neticede, eğer, komisyonlarda birtakım kanunlar uzlaşarak çıkarılacak olursa, geçirilecek olursa, Meclisimizden de aynı kanunlar kolaylıkla geçmektedir ve hatta, bir ara, 250 maddeye yakın, gümrük mevzuatıyla ilgili bir yasa, çok kısa süre içerisinde Meclisimizden geçmiştir. Niye; çünkü, komisyonlarda üzerinde uzlaşmıştır, anlaşmıştır, muhalefetin de sesi dinlenilmiştir, ortak bir metin ortaya çıktığı için de kolaylıkla geçmiştir. Üzerinde uzlaşmadan, komisyonlarda gerekli değerlendirmeler yapılmadan, fikirler ve düşünceler tam ortaya konulmadan çıkarılacak yasalar, netice itibariyle, Meclisimizden geçse bile, ne hükümete ne de millete fayda vermemektedir; ama, hükümette, ne kadar kısa sürede ne kadar çok kanun çıkarırsak o kadar faydalı oluruz, o kadar iş yapmış gözükürüz gibi bir anlayış hâkim. Onun da, ülkemizin ekonomisini, siyasal ve sosyal hayatını ne hale getirdiğini görüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN- Teşekkür ediyorum Sayın Budak.

YAKUP BUDAK (Devamla)- Bu düşüncelerle hepinize saygılar sunuyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN- Şahsı adına, ikinci söz, Şanlıurfa Milletvekili Sayın Ahmet Karavar'a aittir.

Sayın milletvekilleri, yine, madde üzerinde, Sayın Mehmet Bekaroğlu, Sayın Mahmut Göksu, Sayın Musa Uzunkaya, Sayın Şeref Malkoç, Sayın İlyas Yılmazyıldız, Sayın Yasin Hatiboğlu ve Sayın Fethullah Erbaşın da söz talepleri vardır; ancak, İçtüzük gereğince yerine getiremiyorum.

Buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

AHMET KARAVAR (Şanlıurfa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İçtüzük değişikliğiyle ilgili 527 sıra sayılı teklifin 6 ncı maddesi üzerinde, şahsım adına söz almış bulunuyorum; bu vesileyle, Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Yürürlükte olan İçtüzük, Meclisin önünü tıkadığı, sorunları çözmekten çok, sorunların kaynağı olduğu gerekçesiyle, değişik tarihlerde 5 defa tadil edilmiştir. Şimdiki değişiklik teklifi de aynı gerekçelerle Genel Kurulun gündemine gelmiştir. Sadece eskiyi tadil etmek veya değiştirmekle sorunlar çözülmez. Bununla birlikte, mantık yenilemesi de gerekir.

İlgili teklifin 6 ncı maddesinde, Meclis komisyonlarının adları sayılmakta ve görevleri düzenlenmektedir. Yapılan düzenlemede, komisyon isimleri ve sayıları muhafaza edilmekle birlikte, sadece, "Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu" isminden "Bilgi ve Teknoloji" ibaresi çıkarılarak, bu komisyonun ismi yeniden düzenlenmiştir. 6 ncı maddeyle yapılan en büyük değişiklik, komisyon isimlerinin yanında, görevlerinin de belirtilmesidir.

Aslında, bu değişiklik, Meclisin daha verimli çalışması için daha önce yapılması gereken bir düzenleme olması gerekirken, şimdi yapılması bile bir kazançtır; çünkü, getirilen 6 ncı maddeyle, İçtüzüğün 23 üncü maddesine göre "tasarı, teklif veya kanun hükmünde kararnamelelerin hangi komisyonlarda görüşüleceği Başkanlık tarafından tespit edilir" hükmü ortadan kaldırılarak, Başkanlığın takdir yetkisi ve olabilecek keyfi uygulamaların önüne geçilmiş olunacaktır.

Her ne kadar getirilen yeni düzenlemeyle, örnek olarak, Anayasa Komisyonunun görev alanına giren bir işin Başkanlık tarafından Adalet Komisyonuna havale edilmesi durumunda, sorunun nasıl halledileceği ve bu konuyla ilgili herhangi bir müeyyidenin bulunmaması, kanımca, bir eksiklik değildir. Komisyonların by-pass edilmesi durumunda, nasıl önlem alınacak ne yapılacaktır.

Anayasamız, bütçe ve kesinhesap kanun tasarıları ile yetki kanun tasarıları ve bunlara bağlı olarak çıkarılacak kanun hükmünde kararnamelelerle ilgili düzenlemelerde Meclis komisyonlarına atıf yapsa da, asıl düzenlemeyi 88 inci maddenin ikinci fıkrasında yapmıştır. Anayasamız, bu maddenin "Kanun tasarı ve tekliflerinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülme usul ve esasları İçtüzükle düzenlenir" hükmüyle, kural olarak, Meclisin çalışma düzenini ve bu bağlamda Meclis komisyonlarını, İçtüzüğün uygulama alanına bırakmıştır.

Anayasadaki ve İçtüzükteki düzenlemelere rağmen, kanun tasarı ya da tekliflerinin Meclis ilgili komisyonlarında görüşülme usul ve esaslarına uyulması, görüşülen kanun tasarı veya tekliflerinin iptali için yeterli bir şart değildir.

Bütün bunlara rağmen, tasarı ya da tekliflerin Meclis komisyonlarında görüşülmesi, Meclis Genel Kurulunun çalışma yükünü azaltmak, yasama faaliyetlerini çabuk ve verimli yürütebilmek için bir zorunluluktur. Kısacası, komisyonlar, Meclis Genel Kurulunun çalışmalarını hızlandıran kuruluşlardır. Anayasadaki düzenleme karşısında, bütçe ve kesinhesap kanun tasarıları dışında öteki kanun tasarı ve tekliflerin komisyonlarda incelenmesinden vazgeçileceği söylenemez; çünkü, Parlamentomuzda, yasama çalışmalarının tabii ve zorunlu aşamasını oluşturan Meclis komisyonları ihmal edilemez. Hükümeti oluşturan partiler, Meclisteki sayısal çoğunluğu kullanarak Meclis komisyonlarını ve Genel Kurul çalışmalarını keyfi kullanmamalı, muhalefetin sesini dinlemelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Karavar, açıyorum mikrofonunuzu; lütfen tamamlayın efendim.

AHMET KARAVAR (Devamla) - Teşekkür ediyorum Başkan.

Yapılan değişikliklerle, Meclisin komisyonlarının, kısmen de olsa hükümet protokollerinin bir maddesi olmaktan çıkacağı, komisyonların, yürütmenin değil de yasamanın bir birimi, parçası olduklarının farkına varılacağı temennisiyle Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (FP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Karavar.

Değerli milletvekilleri, madde üzerinde, 6 adet önerge vardır. Önergeleri, önce geliş sıralarına göre okutacağım; daha sonra da, ayrıntılarına göre işleme koyacağım:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

527 sıra sayılı teklifin 5 inci maddesiyle değiştirilen İçtüzüğün 20 nci maddesinin son fıkrasının sonuna aşağıdaki cümlelerin eklenmesini arz ederiz.

Mahfuz Güler

Sabahattin Yıldız

Latif Öztekin

Bingöl

Muş

Elazığ

Şükrü Ünal	Maliki Ejder Arvas	Mustafa Niyazi Yanmaz
Osmaniye	Van	Şanlıurfa
Yakup Budak	Osman Aslan	Mustafa Geçer
Adana	Diyarbakır	Hatay
Yahya Akman	Osman Yumakoğulları	Mehmet Batuk
Şanlıurfa	İstanbul	Kocaeli
Ali Oğuz	Musa Uzunkeya	
İstanbul	Samsun	

Teklif: "Meclis Başkanı, yukarıda sayılan komisyon görevlerini dikkate alarak teklif ve tasarıları havale etmek zorundadır."

BAŞKAN - Diğer önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan İktisadî değişiklik teklifinin çerçeve 5 inci maddesinin çerçevesinin aşağıdaki şekilde değiştirmesini arz ve teklif ederiz.

Aydın Tümen	İsmail Köse	Zeki Çakan
Ankara	Erzurum	Bartın

"Madde 6.- Türkiye Büyük Millet Meclisi İktisadî değişikliğin 20 nci maddesinin başlığıyla birlikte birinci fıkrası değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra ikinci fıkra olarak eklenmiştir."

TURHAN GÜVEN (İçel) - Fıkra yok ki Sayın Başkanım.

AYDIN TÜMEN (Ankara) - Çerçeve maddeyi düzenliyoruz.

BAŞKAN - Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 527 sıra sayılı teklifin 5 nci maddesinin 1 inci fıkrasının Çevre Komisyonu görevleriyle ilgili 8 inci bendindeki cümlelerin sonuna gelmek üzere "konusuyla ilgili alanlarda gerekli araştırma ve incelemeler yaparak hazırladığı rapor ve görüşleri Çevre Bakanlığına sunar" ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Mustafa Geçer	M. Zeki Çelik	Rıza Ulucak
Hayat	Ankara	Ankara
Ali Oğuz	Şükrü Ünal	Mahmut Gökso
İstanbul	Osmaniye	Adıyaman
Dengir Fırat	Nurettin Aktaş	Hüsamettin Korkutata
Adıyaman	Gaziantep	Bingöl
Aslan Polat	Sabahattin Yıldız	Mehmet Elkatmış
Erzurum	Muş	Nevşehir
Cevat Ayhan		Oya Akgöncü
Sakarya		Ankara

BAŞKAN - Diğer önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 527 sıra sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair Teklifin çerçeve 5 inci maddesiyle değiştirilen Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 20 nci maddesinin 1 inci fıkrasının 15 inci bendinin " Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu: Sermayesinin yarısından fazlası doğrudan doğruya veya dolaylı olarak devlete ait olan kamu kuruluş ve ortaklıklarını özel kanunundaki hükümlere göre TBMM adına denetler. Denetlediği kurumların hesaplarını uygun görürse ibra eder, görmezse sorumlular hakkında mahkemelere suç duyurusunda bulunur" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Fethullah Erbaş	M. Zeki Çelik	Aslan Polat
Van	Ankara	Erzurum
Mustafa Niyazi Yanmaz	Mahmut Göksu	Mahfuz Güler
Şanlıurfa	Adıyaman	Bingöl
Rıza Ulucak	Ali Oğuz	Mustafa Geçer
Ankara	İstanbul	Hatay
Şükrü Ünal	Hüsamettin Korkutata	Ali Gören
Osmaniye	Bingöl	Adana
Dengir Fırat	Eyüp Fatsa	Mehmet Elkatmış
Adıyaman	Ordu	Nevşehir
Cevat Ayhan		Oya Akgönenç
Sakarya		Ankara

BAŞKAN - Diğer önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 527 sıra sayılı TBMM İçtüzüğü'nün Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair İçtüzük Teklifinin 5 inci maddesiyle değiştirilen TBMM İçtüzüğü'nün 20 nci maddesinin 1 inci fıkrasının 11 nolu bendinde yer alan "Sanayi, Ticaret, Enerji ve Tabii Kaynaklar Komisyonu" ibaresi "Sanayi, Ticaret, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu" şeklinde ve "tekel" ibaresi de "rekabet" şeklinde değiştirilmiştir.

Saygılarımızla.

Aydın Tümen	Oktay Vural	İsmail Köse
Ankara	İzmir	Erzurum
Zeki Çakan		Mükerrem Levent
Bartın		Niğde

BAŞKAN - Son önergeyi, en aykırı önerge olduğu için, okutacağım ve aynı zamanda işleme alacağım efendim :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 527 sıra sayılı TBMM İçtüzüğünde değişiklik yapılmasına dair kanun tasarımasının 5 inci maddesiyle TBMM İçtüzüğü'nün 20 nci maddesinde yapılan değişiklik çerçevesinde 16 ncı bendinden sonra gelmek üzere yeni bir bent ilave edilerek:

"17. Avrupa Birliği ile İlişkiler Komisyonu:

AB ile uyum sürecinde, Avrupa Parlamentosuyla ilişkiler ve hazırlanan kanun tekliflerinin AB müktesebatına uyumuna ilişkin çalışmaları koordine etmek."

İbaresinin de kanun metninde yer almasının sağlanmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Sağlam	Yıldırım Ulupınar	Ayfer Yılmaz
Kahramanmaraş	İzmir	İçel
Saffet Arıkan Bedük	İbrahim Konukoğlu	Ali Rıza Gönül
Ankara	Gaziantep	Aydın
Ali Şevki Ereğ	Doğan Baran	Hüseyin Çelik
Tokat	Niğde	Van

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI TURHAN TAYAN (Bursa) - Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN - Meclis Başkanlığı?..

TBMM BAŞKANVEKİLİ ALİ İLİKSOY (Gaziantep) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Komisyonun ve Meclis Başkanlığının katılmamış olduğu önerge üzerinde, önerge sahibi olarak Sayın Sağlam söz istemiştir.

Buyurun Sayın Sağlam.

MEHMET SAĞLAM (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; bu önergeyi vermemizin sebebi şu: Bildiğiniz gibi, şu anda Başbakanımız, Dışişleri Bakanımızla beraber Nice'de. Orada, Katılım Ortaklığı Belgesi son halini aldığı şekliyle kabul edilecek. Sonra, Türkiye, 2001 yılı sonuna kadar -yani, aşağı yukarı, önümüzdeki 13 ay içerisinde- Katılım Ortaklığı Belgesinde 17 başlık altında sayılan, kısa vadeli ev ödevini yapmaya çalışacak. Bunun nasıl yapılacağını ve hangi takvimle yapılacağını da bir ulusal programla ortaya koyacak. Bunun için, bir Avrupa Topluluğu Genel Sekreterliği kuruldu, Başbakan Yardımcısı ve Devlet Bakanımız da bunun başında bulunuyor. İdari bakımdan, yapı tamamlanmış durumda. Yalnız, bir taraftan, katılım ortaklığıyla ilgili bu vecibelerimizi yerine getirirken, 17 başlık altında 104 kaleme sayılan, tarım reformundan ulaştırmaya, insan haklarından anayasa değişikliğine kadar çok çeşitli yasal düzenlemeler de yapılacak.

Bizimle beraber Avrupa Birliğine aday gösterilen diğer ülkelerin parlamentolarında "Avrupa Birliğiyle İlişkiler Komisyonu" adı altında birer komisyon kurulmuş durumda. Bu komisyonların görevlerine baktığımız zaman da, bütün bu yapılacak işlerin özellikle Türkiye Büyük Millet Meclisinde cerayını sırasında -tabii ki, ilgili komisyonlara gidecek, ama- bunun koordinasyonundan sorumlu bir komisyon olarak bulunması; ayrıca, önümüze çıkan - farzedelim, Morillon raporu var, Avrupa Birliği Parlamentosu kabul etmiş; Kıbrıs raporu var, Avrupa Birliği Parlamentosu kabul etmiş; Ermeni tasarıları var, çeşitli Avrupa Birliği ülkelerinin, Fransa gibi, İtalya gibi, kabul ettikleri raporlar var- konularda, bunlara muhatap olacak -hem katılım ortaklığında ve ulusal programda ortaya konan işleri koordine etmek hem de Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu konuyla ilgili konularda koordinasyonunu ve görüşlerini sağlamak üzere- bir daimi komisyonun -diğer komisyonlar gibi- 17 nci komisyon olarak ilave edilmesinde, ülkemizin milli menfaatları ve Meclisimizin de sürekli işin içerisinde olması bakımından, fayda mülâhaza ediyoruz.

Meclisimiz niçin sürekli işin içerisinde olmalı? Biliyorsunuz, Türkiye, çok kritik bir dönemde, çok önemli olayları yerine getirmek zorunda, çok önemli şartları yerine getirmek zorunda; karşı çıktığı Kıbrıs gibi, Ege gibi, ülkenin üniter yapısı gibi konularda istenilenlerle ilgili, ancak milli mutabakla, üzerinde milli mutabakat sağladığı takdirde başarılı olabilecek bazı şeyleri yapmak zorunda.

Şimdi, bütün bunlar olurken, Meclisimizin konunun içinde olmasının, gerek Avrupa Birliği Parlamentosu nezdinde yapılacak girişimler bakımından gerekse burada hazırlayacağı raporlar bakımından, ülkenin millî menfaatlarına uygun olur düşüncesindeyiz. Bu teklifi bunun için verdik.

Bakınız, bizimle beraber aday olan ülkelerin parlamentoları, Katılım Ortaklığı Belgesinden kendilerine düşen ulusal programlar hazırlanırken, kendi üzerlerine düşeni yapmak üzere daha aktif bir biçimde bu sürece katılırken, Türkiye Cumhuriyeti Parlamentosu da bu sürece daha aktif biçimde katılırsa, buradaki başarılarımızın daha da sürekli olacağı kanaatimiz var.

Bildiğiniz gibi, koalisyon hükümeti içerisinde fikir ayrılıkları olabilir. Bu programın hazırlanması konusunda ve uygulanması konusunda fikir ayrılıkları olabilir, gecikmeler olabilir. Halbuki, sürekli bir komisyon bu işlerin yapılmasının koordinatörlüğünü üzerine alırsa, hem Millet Meclisinin sürekli olarak konuyla ilgisinin devamı sağlanır hem uluslararası düzeydeki bazı raporlara, biz de, Türkiye Cumhuriyeti Parlamentosu olarak cevap verme, karşı rapor hazırlama imkânına kavuşuruz hem de ülkemizin şöyle veya böyle vecibelerini geciktirmesinde, giderek... Avrupa'da, 2002 yılında, 2003 yılında yapılacak seçimlerle gelecek iktidarların neler düşüneceği, nasıl bir tavır alacakları da belli olmadığına göre, konunun uzmanları, zaman kaybının Türkiye'nin aleyhinde olacağını sürekli ortaya koyuyorlar.

İşte, bu düşüncelerle, böyle bir ilave komisyonun kurulmasını istiyoruz. Burada, özellikle hazırlanacak olan mali yardımlar konusunda -dünkü konuşmasında Sayın Ayfer Yılmaz arkadaşımızın da belirlediği çerçevenin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Açıyorum efendim mikrofonunuzu.

Buyurun Sayın Sağlam.

MEHMET SAĞLAM (Devamla) - ...mali yardımların uygulamaya aktarılabilmesi için- hazırlanacak olan çerçeve yönetmelik çok önem kazanıyor. Bu konuda, dikkat buyurulursa, Türkiye'nin bugüne kadar aldığı mali yardımların, başka ülkelerde kişi başına düşen yardımın onda 1'ine yakın olduğunu görüyoruz. Türkiye'nin, bu paralarla, bu reformların birçoğunu yapması, Helsinki'deki eşit muamele kriterine de uymuyor.

Bütün bu konularda, Meclisin, çok daha dinamik, çok daha aktif görev almasıyla, millî menfaatlarımızı daha da perçinleyerek, daha da sürekli bir biçimde koruyacağına inandığımız için bu önergeyi verdik.

Arkadaşlarımızdan ve Yüce Meclisten destek bekliyor, hepimize saygılar sunuyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Sağlam.

TURHAN GÜVEN (İçel) - Sayın Başkan, önergenin oylanmasında karar yetersayısını aranılmasını istiyorum.

BAŞKAN - Efendim, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

TURHAN GÜVEN (İçel) - Sayın Başkan, bir saattir bağıriyorum...

BAŞKAN - Ben de sizi bir saattir görüyorum efendim; dikkate alacağım.

TURHAN GÜVEN (İçel) - Mesele yok o zaman Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Karar yetersayısı yoktur.

Birleşime 10 dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati : 14.49

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 15.00

BAŞKAN: Başkanvekili Nejat ARSEVEN**KÂTİP ÜYELER: Hüseyin ÇELİK (Van), Yahya AKMAN (Şanlıurfa)****BAŞKAN -** Sayın milletvekilleri, 26 ncı Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.**V. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN****GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**

2. - İzmir Milletvekili Rifat Serdaroğlu'nun; İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın; Amasya Milletvekili Ahmet İyımaya'nın; Ankara Milletvekili Yıldırım Akbulut'un; Şırnak Milletvekili Mehmet Salih Yıldırım'ın; Gaziantep Milletvekili Ali İliksoy, Konya Milletvekili Ömer İzgi ve Ankara Milletvekili Nejat Arseven'in; İstanbul Milletvekili Ziya Aktaş ve 42 Arkadaşının; Zonguldak Milletvekili Hasan Gemici'nin ve İzmir Milletvekili İshay Saygın'ın; Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifleri ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/94, 2/232, 2/286, 2/307, 2/310, 2/311, 2/325, 2/442, 2/449) (S.Sayı : 527) (Devam)

BAŞKAN - Sayın Komisyon ve Başkanlık temsilcisi yerlerini aldılar.

Görüşmekte olduğumuz 527 sıra sayılı İçtüzük teklifinin 5 inci maddesi üzerinde verilen Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Sağlam ve arkadaşlarının önergesinin oylamasında karar yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi, Komisyonun ve Başkanlık temsilcisinin katılmadığı önergeyi yeniden oylarımıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Oylama işlemini başlatıyorum ve oylama için 3 dakika süre veriyorum efendim.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, karar yeter sayısı vardır; önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan İçtüzük değişiklik teklifinin çerçeve 5 inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Aydın Tümen

(Ankara) ve arkadaşları

Madde 5.- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 20 nci maddesinin başlığı ile birlikte birinci fıkrası değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra ikinci fıkra olarak eklenmiştir.

BAŞKAN - Komisyon katılıyor mu efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI TURHAN TAYAN (Bursa) - Ekseriyetimiz yoktur; takdire bırakıyoruz.

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı?..**TBMM BAŞKANVEKİLİ ALİ İLİKSOY (Gaziantep) -** Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Evet, Komisyonun takdire bıraktığı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının da katılmış olduğu önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

527 sıra sayılı teklifin 5 inci maddesiyle değiştirilen İçtüzüğün 20 nci maddesinin son fıkrasının sonuna aşağıdaki cümlelerin eklenmesini arz ederiz.

Mahfuz Güler

(Bingöl) ve arkadaşları

Teklif:

"Meclis Başkanı, yukarıda sayılan komisyon görevlerini dikkate alarak teklif ve tasarıları havale etmek zorundadır."

BAŞKAN - Komisyon katılıyor mu efendim?..

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI TURHAN TAYAN (Bursa) - Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN - Başkanlık?..

TBMM BAŞKANVEKİLİ ALİ İLİKSOY (Gaziantep) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz alacak mısınız efendim?

ALİ OĞUZ (İstanbul) - Evet efendim.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Ali Oğuz. (FP sıralarından alkışlar)

ALİ OĞUZ (İstanbul) - Muhterem Başkanım, değerli arkadaşlarım; 527 sıra sayılı İçtüzüğümüzün değiştirilmesiyle ilgili teklif üzerinde müzakere yapıyoruz; 5 inci maddede önergeler hakkında söz almış bulunuyorum; bu vesileyle, önce Sayın Başkanı, sonra siz değerli arkadaşlarımı hürmet ve muhabbetle selamlıyorum efendim.

Değerli arkadaşlarım, 5 inci maddede, özellikle "527 sıra sayılı teklifin 5 inci maddesiyle değiştirilen İçtüzüğün 20 nci maddesinin son fıkrasının sonuna aşağıdaki cümlelerin eklenmesini arz ederiz" diyerek, arkadaşlarımız bir önerge vermiş bulunuyorlar. Bu önergeyle "Meclis Başkanı, yukarıda sayılan komisyon görevlerini dikkate alarak teklif ve tasarıları havale etmek zorundadır" şeklinde bir tadil istemiş bulunmaktadır. Bu tadil münasebetiyle "Meclis Başkanının, zaman zaman tasarı ve teklifleri ilgisi bulunmayan komisyonlara havale ettiğine dair şikâyetler olmaktadır" diyerek de, bir gerekçe ifade etmişler.

Değerli arkadaşlarım, bu konu, defaatle bu kürsüden dile getirildi ve arkadaşlarımız "siz, bu kabil teklif ve tasarıları ait olduğu komisyonlara havale etmek yerine, maalesef, hangi komisyonlarda çoğunluktaysanız, oralara havale ederek meseleyi kolay yoldan çoğunluğunuzla halletmenin çarelerini arıyorsunuz" diyerek burada yakındılar. Ben de, aynı mahiyette ifade ederek diyorum ki, mademki komisyonlarımız var, bunların çoğu ihtisas komisyonudur; o komisyonlara, bu teklif ve tasarılar, sadece "işte komisyonu gördü, geldi" şeklinde müzakere edilip döneceğine veya tali komisyon mahiyetinde olması gerekirken esas komisyon mahiyetinde görüşülmesi muktezi bulunduğuna göre, ilgili komisyona gönderilmek gerekirken, niye işi zora sokarsınız veya şeklen "işte, bir komisyona gitti, geldi, Genel Kurula indi" dedirtiriz?!

Değerli arkadaşlarım, hepiniz biliyorsunuz ki, komisyonlara, bu kabil teklif ve tasarılar "eh, iş-

te, sadece bir komisyona gitti, müzakere edildi, geldi, Meclise inmeye de hak kazandı" şeklindeki bir mütalaa ve mülahazayla inmesi fevkalade yanlış bulunmaktadır. Hepiniz biliyorsunuz ki, asıl, yani ana komisyonu bulup oraya göndermek, eğer diğer tali komisyonlardan da bu kabil teklif ve tasarılar hakkında görüş almak icap ediyorsa, onlara da gerekli görüşlerin alınması için göndermenin bir zaruret olduğuna inanıyorum. Bu hayatî kanunlarımızda, memlekete hizmet edecek, her şeyiyle mükemmel, dört başı mamur olarak çıkması gereken teklif ve tasarıların tali komisyonlardan "kolay geçireceğiz mülahazasıyla geçirilmesinin ve hele hele çoğunluğunuzun bulunduğu bu komisyonlarda bunların zaman kaybederek Meclise inmesinin fevkalade yanlış olduğunu ifade ediyor ve bu vesileyle, Yüce Heyetinizi hürmet ve muhabbetle selamlıyorum efendim. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Oğuz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 527 sayılı teklifin 5 inci maddesi birinci fıkrasının Çevre Komisyonu görevleriyle ilgili 8 inci bendindeki cümlelerin sonuna gelmek üzere "konusu ile ilgili alanlarda gerekli araştırma ve incelemeler yaparak hazırladığı rapor ve görüşleri Çevre Bakanlığına sunar" ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Mustafa Geçer

(Hatay) ve arkadaşları

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI TURHAN TAYAN (Bursa) - Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN - Meclis Başkanlığı?..

TBMM BAŞKANVEKİLİ ALİ İLİKSOY (Gaziantep) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Komisyon ve Meclis Başkanlığının katılmadığı önerge üzerinde konuşacak mısınız efendim?

MUSTAFA GEÇER (Hatay) - Evet efendim.

BAŞKAN - Buyurun.

MUSTAFA GEÇER (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 527 sayılı teklifin 5 inci maddesinin 8 inci bendindeki Çevre Komisyonunun görevleri üzerinde vermiş olduğumuz değişiklik önergesi hususunda konuşmak üzere söz almış bulunuyorum; bu vesileyle, heyetinizi selamlıyor, saygılar sunuyorum.

Değerli milletvekilleri, daha önceki İctüzüğümüzde komisyonların sadece isimleri sayılmış, ama, görevleri sayılmamıştı. Yeni gelen teklifte, komisyonların görevleri de sayılıyor. Biz, burada önergemizi verirken, belki de biraz, İctüzük hukuku, tekniği açısından aykırı görünmekle birlikte şöyle düşünmekteyiz: Çevre Komisyonunun son derece önemli, insanlarımızın ve tüm canlı formlarının sağlığını ilgilendiren çevre kirliliğine ve çevrenin, ekolojik dengenin korunmasına ilişkin görevleri olduğu için, Çevre Komisyonuna gelen işler babından "kanun tasarı ve teklifleri ile kanun hükmünde kararnameleri inceler" şeklinde tahdit edilmiş bir görev alanının dışına çıkılarak; bir koruyucu hekimlik gibi, belki de gelecek nesillere yaşanabilir bir Türkiye'nin aktarılması yönünden başka görevlerin de verilmesi ve konusuyla ilgili, ülkemizdeki çevreyle ilgili alanlarda in-

celemeler yaparak Çevre Bakanlığımıza gerekli servislerin ve hizmetlerin veya tekliflerin yapılmasına ilişkin hükümü Çevre Komisyonun görevine ekleyerek bu önergeyi verdik ve burada önergemizde, Çevre Komisyonunun, sadece kanun teklif, tasarı ve kararnameleleri değil, konusuyla ilgili alanlarda gerekli inceleme ve araştırmaları yaparak, Çevre Bakanlığına rapor ve incelemeler sunması öngörülmektedir. Bu, son derece önemlidir; çünkü, testi kırıldıktan sonra alınan tedbirin hiçbir faydası yoktur.

Türkiye'de bugün, şu anda, Yatağan termik santrali faciası yaşanmaktadır. Yatağan termik santralında yapılan onca çalışmalara rağmen, gaz çökmesi adı altında, çevrede yaşayan insanlarımızı zehirleyen, karbonmonoksit, karbonsülfür gibi tüm zehirli gazların insanlar üzerine boşaltılmasına ve bir çevre faciasının yaşanmasına şu anda şahit oluyoruz. Aslında, burada, bu tip santrallerin kurulmasında insan sağlığı önplana alınsaydı ve Çevre Bakanlığı veya Çevre Komisyonu -aslında, daha demokratik olan, tüm partilerden üye bulundurduğu için- o bölgelerde daha önce incelemeler yapıp, böyle bir facianın önceden önlenmesi için tedbir alınabilseydi, belki bugün bu sağlık skandalı yaşanmayacaktı.

Yine, aynı şekilde, kendi bölgemizde, Hatay'ın Erzincan İlçesi ve Adana'nın Yumurtalık İlçesi Sugözü yöresinde kurulan ve Sayın Başbakan Yardımcısı Mesut Yılmaz tarafından geçen kasım ayı içerisinde temeli atılan tesislerde, ithal kömüre dayalı, aslında Batı'da terk edilmiş bir teknolojinin uygulanmasına şahit olduk. O bölgede, gerçekten Dörtüol'dan Yumurtalık bölgesine kadar uzanan, belki de Havai Adalarındaki sahillerden, kumsallardan çok daha güzel olan kumsallarımız, şu anda tahrip edilmiştir. Gerek BOTAS'ın Batman'dan getirmiş olduğu boru hattıyla indirme yüklemeye istasyonunun orada kurulması gerekse Irak'tan gelen boru hattının indirme ve yüklemeye istasyonunun orada bulunmasıyla birlikte, tamamen deniz kirlenmiş, sahil, artık orada yaşanmaz hale getirilmiştir.

Buna ek olarak, şu anda da, temeli atılan bu termik santralin kalitesiz ithal kömüre dayalı enerji üretmesinin bedelinin, aslında halkımızın sağlığı olmaması gerekir ve bu temel atılmış, ne hassa Çevre Bakanlığı tarafından da ÇED raporu verilmiştir ve şu anda, 3,5 milyon ton ithal kalitesiz kömür yakarak, günde aşağı yukarı 10 000 ton kömür yakarak, havaya karbonsülfür ve zehirli gazları verecek, o bölgenin girilmez denizi, yaşanmaz karasına karşılık, temiz olan havası da kirlilecektir.

İşte, buna benzer faciaların önceden önlenmesi için Çevre Komisyonumuza bu tip görevler verildiğinde, Bakanlığımızı da uyarıcı raporlar düzenleyerek, daha yaşanabilir bir Türkiye'nin gelecek nesillere bırakılmasına vesile olunacak diye düşünüyorum; çünkü, insanların çalışmalarının veya tüm uğraşlarının neticesi, nihai sonucu, insanları mutlu etmektir. İnsanların mutlu olabilmesi için de, muhakkak, mutluluğun en birinci ve öncelikli şartı, insanların sağlıklı olabilmesidir. Sağlıktan da öte, insanların sağlıklı yaşayabilmesi için, sağlıklı, temiz bir çevrede yaşamaları elzemdir ve maalesef, ülkemiz, bugün -Türkiye ve Anadolu coğrafyası- belki dünyanın var oluşundan bu yana, cumhuriyetin son ikinci yarısından bu yana en büyük tahribata, en büyük çevre kirliliğine vesile olan sanayi kuruluşlarına şahit olmuştur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Geçer, lütfen tamamlayın efendim, mikrofonunuzu açıyorum.

MUSTAFA GEÇER (Devamla) - İnsanların sağlıklı yaşamaları, mutluluğunun en önemli gereğidir. Onun için sağlık koşullarını tehdit eden alanların ve yatırımların önlenmesi, daha sağlıklı alternatif yatırımların tercih edilmesi için, Çevre Komisyonunun görev alanının bu şekilde genişletilmesine ilişkin bu teklifin kabul edilmesini ve desteklerinizi bekliyorum, saygıları sunuyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Geçer.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 527 sıra sayılı TBMM İçtüzüğü'nün Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair İçtüzük Teklifinin 5 inci maddesiyle değiştirilen TBMM İçtüzüğü'nün 20 nci maddesinin birinci fıkrasının (11) nolu bendinde yer alan "Sanayi, Ticaret, Enerji ve Tabii Kaynaklar Komisyonu" ibaresi "Sanayi, Ticaret, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu" şeklinde ve "tekel" ibaresi de "rekabet" şeklinde değiştirilmiştir.

Saygılarımızla.

Aydın Tümen
(Ankara) ve arkadaşları

BAŞKAN - Komisyon katılıyor mu efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI TURHAN TAYAN (Bursa) - Ekseriyetimiz yoktur; takdire bırakıyoruz.

BAŞKAN - Başkanlık?..

TBMM BAŞKANVEKİLİ ALİ İLİKSOY (Gaziantep) - Katılıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Efendim, Başkanlığın katıldığı, komisyonun takdire bırakmış olduğu önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Son önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 527 sıra sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Teklifin çerçeve 5 inci maddesiyle değiştirilen Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 20 nci maddesinin birinci fıkrasının 15 inci bendinin "Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu: Sermayesinin yarısından fazlası doğrudan doğruya veya dolaylı olarak devlete ait olan kamu kuruluş ve ortaklıklarını özel kanunundaki hükümlere göre TBMM adına denetler. Denetlediği kurumların hesaplarını uygun görürse ibra eder, görmezse sorumlular hakkında mahkemelere suç duyurusunda bulunur" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Fethullah Erbaş
(Van) ve arkadaşları

BAŞKAN - Komisyon katılıyor mu efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI TURHAN TAYAN (Bursa) - Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN - Başkanlık?..

TBMM BAŞKANVEKİLİ ALİ İLİKSOY (Gaziantep) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın Polat, buyurun efendim.

ASLAN POLAT (Erzurum) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlarım.

Şimdi, bu önergede söylenen ne; gayet basit, deniliyor ki: "Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu: Sermayesinin yarısından fazlası doğrudan doğruya veya dolaylı olarak devlete ait olan kamu kuruluş ve ortaklıklarını özel kanunundaki hükümlere göre Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetler. Denetlediği kurumların hesaplarını uygun görürse ibra eder, görmezse sorumlular hakkında mahkemelere suç duyurusunda bulunur."

Şimdi, biz, neye göre bunları inceleyeceğiz; işte, Sayıştayın bizlere gönderdiği raporlar, Hazine raporları var, bunlara göre inceleyeceğiz. Peki, Hazine, KİT sermayeleri hakkında ne diyor burada, bilgi vermek için söylüyorum: "İç Ödemeler Saymanlığı, yıl içinde, toplam tutarı 2,3 katrilyon olan mükerrer kayıt yapmıştır. Bunun 1 katrilyon 326 trilyon liralık bir işlemi iki muhasebe fişiyle yapılmıştır, hem 1999 hem de 2000 yılı hesaplarına kaydedilmesi; 936 trilyon liralık bir işlem de, yine iki muhasebe fişiyle, hem 1998 hem de 1999 yılına kaydedilmesiyle gerçekleştirilmiştir. Bu işlemin bu şekilde mükerrer kaydedilmesi yanlıştır" diyor; Sayıştay diyor bunu ve devam ediyor: "Hesabın yıl sonu bakiyesinin 1,6 katrilyon lira olduğu göz önüne alındığında, yıl içinde yapılan söz konusu işlemlerin hesabının tamamen geçersiz kılındığı görülmektedir." Kim diyor bunu; Sayıştay diyor. Biz, şimdi, bu rapora göre, alacağız bu KİT'lerin hesaplarını, onaylayacağız; kabul edenler, etmeyenler... Nasıl kabul edersin yani?! Sayıştay "bu hesaplarda ciddiyet yok" diyor ve neticede ne söylüyor; yine devam ediyor: "Sonuç: 1999 yılı -geçen yıl, yani bu hükümete ait olduğu yılı söylüyorum- genel bütçe dışı dairelere yatırılan sermayeler hesabı, muhasebe açısından geçersiz ve yanlış yöntemlerle tutulduğu gerekçesiyle, 2.10.2000 tarih ve 4967 sayılı Sayıştay Genel Kurulu kararıyla reddedilmiştir" diyor. Şimdi, ne reddedilmiş; bu KİT'lere ait tutulan 1999 yılı hesapları reddedilmiş. Bu rakamlar burada ve Sayıştay bir öneride bulunuyor Meclise ve "hesabı tam olarak tutun" diyor. Hazinesin, KİT'lerdeki sermayesinin gerçek tutarını ve yıl içi sermaye artışı ve azalışlarını göstermesi gerekir, hesabın uygun olması gerekir, tüm sermaye kayıtlarının muhasebe ilkeleri ve mevzuata uygun yapılması gerekir, hesabın doğru olması gerekir; kayıtların, hesabı önemli ölçüde saptıracak maddi hatalardan uzak olması gerekir" diyor. Kim diyor bunları; Sayıştay ve "ancak bu şekilde hesaplar yaparsanız, bir hesabın incelenmesinin ciddiyeti olur" diyor; ama, şimdi, getirmişiz, burada, Türkiye Büyük Millet Meclisi adına biz inceleyeceğiz. Verecek bize raporları; verdiği raporlar ne? Hesapların ciddi olmadığına dair...

Bakın, yine Sayıştay Hazine hesapları 2000 yılı izleme raporundan okuyorum, diyor ki; çok önemli burası da "1998 yılında, Hazineye, genel ve katma bütçeli kuruluşlar tarafından 110 trilyon lirayı aşan tutarda dışkredi kullanımını bildirilmiştir; ancak, bu tutarın dışborç kaydının yapılması yıl sonunu bulmuş, ardından Maliye Bakanlığına gönderilen bu kullanımlar karşılığında ödenek kaydı yapılmamıştır." Ve yine devam ediyor, diyor ki "1999 yılı -yani, bu hükümetin en çok güvendiği konu- dışborç kaydı yapılan 605 trilyon liralık kullanım Maliye Bakanlığı tarafından bütçeleştirilmemiştir." Ve dolayısıyla devam ediyor, diyor ki: "Bunlar bütçeleştirilmediği için de, hükümetin gösterdiği bütçe açığının azlığında sapma var." Kim diyor; Sayıştay diyor. Şimdi, biz, bunu alacağız burada, Sayıştay ile orada, KİT bütçesinde, biraz önce Plan ve Bütçe Komisyonunda, yine maddede devam ediyordu. Plan ve Bütçe Komisyonu ne diyordu burada "kesinhesap kanunu tasarılarıyla, mali işlerle ilgili diğer kanun tasarı, teklif ve kanun hükümünde karamameleri ve Sayıştay tarafından kanun gereğince verilen raporları incelemekle görevlidir." Ben inceleyeceğim; ama, Sayıştay bu raporların hiçbirini beğenmiyor ki ve diyor ki, bakın, yine devam ediyor, çok ilginç: "Hazine 2000 yılı içinde -yani, bu sene- bu kuruluşlarla irtibata geçerek kullanımlarını bildirmelerini sağlamaya çalışmıştır; ancak, bu yöndeki çalışmalar henüz istenilen seviyeye ulaşmamış olup, genel ve katma bütçe dışındaki kuruluşların kredi kullanımlarının sadece yüzde 4'ü Hazine Müsteşarlığına bildirilmiştir." Hazineye yüzde 4'ünü bildireceğiz, biz, o yüzde 4 bilgimizle geleceğiz, Plan ve Bütçe Komisyonunda, burada, bu kuruluşların bütçelerini kabul etik diyeceğiz, ondan sonra da, bu, nasıl kabul edildi... İşte, bir günde repo faizlerinin yüzde 1 500'e çıkmasıyla, bono faizlerinin yüzde 60'lara çıkmasından, hemen IMF'ye koşup dışkredi istememizden belli olacaktır. İşte, bakın, burada yine çok önemli bir şey var, Hazine dediği için okuyorum Sayıştay raporundan : "Karşılığı bütçe gideri olarak kaydedilmeyen kullanımların en önemli özelliği, kuruluşlar tarafından Hazinesin ve Malienin bilgisi..." (MHP sıralarından gürültüler)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Polat, lütfen, tamamlayın efendim.

Çok teşekkür ediyorum.

ASLAN POLAT (Devamla) - Bakın, ben, burada katrilyonluk hesaplardan bahsediyorum, katrilyonluk bütçeler hakkında, devlet hakkında bilmeden oy kullanmayın diyorum. Dinleyin beni, siz de ilgilenin.

"...dışında kullanılmalarıdır. Bu kullanımların bütçeleştirilmemesi sonucunda dikkatle takip edilmesi gereken dışborç kullanımları bütün denetim ve kontrol mekanizmalarından bağımsız olarak ve Meclisin bilgisi dışında ve iradesi dışında harcanmaktadır."

Sayıştay bir taraftan diyor ki "bunlar senin iraden dışında kullanılıyor" bir taraftan da, biz bunları kaydediyoruz.

Yine, Sayıştayın çok önemli bir notuyla konuşmamı bitiriyorum : "Kesinhesap Grubu Başkanı tarafından yapılan çalışmalar, bu tutarları karşılığında Maliye Bakanlığı tarafından ödenek ve gider kaydının yapılmadığını göstermiştir. Bu, 1999 yılı konsolide bütçe açığının gider kaydedilmeyen tutar kadar az gösterildiği anlamına gelmektedir" denilmektedir.

Şimdi, bu bilgiler ışığında, biz, bu bilgilerle...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Polat.

ASLAN POLAT (Devamla) - Bu bilgiler ışığında konuyu takdirlerinize sunuyorum, saygılarımı sunuyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum efendim.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir efendim.

Müteakip maddeyi okutuyorum:

MADDE 6. - Türkiye Büyük Millet Meclisi İktüzüğününün 21 inci maddesinin üçüncü fıkrasında geçen "belli edilecek bir süre içerisinde" ibaresi "on gün içinde" şeklinde değiştirilmiş, son fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

"Anayasa ve Adalet komisyonları üyelikleri bir üyede birleşemez."

BAŞKAN - Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

ASLAN POLAT (Erzurum) - Sayın Başkan, karar yetersayısının aranılmasını istiyorum.

YASIN HATİBOĞLU (Çorum) - Sayın Başkan, Grubumuzun söz hakkını kullanmıyoruz.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum efendim.

Madde üzerinde söz talebi yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, saat 18.00'de toplanmak üzere, birleşime ara veriyorum.

Kapanma Saati : 15.27

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 18.00

BAŞKAN: Başkanvekilli Nejat ARSEVEN**KÂTİP ÜYELER: Hüseyin ÇELİK (Van), Yahya AKMAN (Şanlıurfa)**

BAŞKAN- Sayın milletvekilleri, 26 ncı Birleşimin Dördüncü Oturumunu açıyorum. Çalışmalarımıza kaldığımız yerden devam ediyoruz.

**V. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN
GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**

2.- İzmir Milletvekili Rifat Serdaroğlu'nun; İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın; Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya'nın; Ankara Milletvekili Yıldırım Akbulut'un; Sırnak Milletvekili Mehmet Salih Yıldırım'ın; Gaziantep Milletvekili Ali İliksoy, Konya Milletvekili Ömer İzgi ve Ankara Milletvekili Nejat Arseven'in; İstanbul Milletvekili Ziya Aktaş ve 42 Arkadaşının; Zonguldak Milletvekili Hasan Gemici'nin ve İzmir Milletvekili Işlay Saygın'ın; Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifleri ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/94, 2/232, 2/286, 2/307, 2/310, 2/311, 2/325, 2/442, 2/449) (S.Sayı: 527) (Devam)

BAŞKAN - Komisyon ve Başkanlık Temsilcisi?.. Yerinde.

Görüşmekte olduğumuz 527 sıra sayılı İçtüzük değişikliği teklifinin 6 ncı maddesi kabul edilmişti.

Şimdi 7 nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 7 - Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 22 ncı maddesinin ikinci fıkrasında geçen "en kısa zamanda" ibaresi "on gün içinde" ve son fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Tespit sonunda temsil sayısı azalan partiden, azalan sayıda üyenin çekilmesi istenir. Partinin beş gün içinde işlem yapmaması durumunda Başkan, kur'a ile çekilecek ismi belirler."

BAŞKAN - Madde üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına, Sayın Fethullah Erbaş?.. Yok.

AVNİ DOĞAN (Kahramanmaraş) - Efendim, daha sonraki konularda konuşacağız.

BAŞKAN - Doğru Yol Partisi Grubu adına, Sayın Faris Özdemir?.. Yok.

Şahısları adına, Sayın Oya Akgöncü?.. Yok.

Sayın Fethullah Erbaş?.. Yok.

Sayın Mahmut Göksu?.. Yok

Sayın Musa Uzunkaya?.. Yok.

Sayın Şeref Malkoç?.. Yok.

Sayın Yasin Hatiboğlu?.. Yok.

Madde üzerinde dört adet önerge vardır; önergeleri önce geliş sıralarına göre okutacağım, sonra ayrıntılarına göre işleme alacağım efendim.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

527 sıra sayılı kanun teklifinin çerçeve 7 nci maddesiyle değiştirilen 22 ncı maddesinin son fıkrasının son cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ederiz.

Mahfuz Güler	Sabahattin Yıldız	Latif Öztekin
Bingöl	Muş	Elazığ
Şükrü Ünal	Maliki Ejder Arvas	Mustafa Niyazi Yanmaz
Osmaniye	Van	Şanlıurfa
Yakup Budak	Osman Aslan	Mustafa Geçer
Adana	Diyarbakır	Hatay
Yahya Akman	Mehmet Batuk	Ali Oğuz
Şanlıurfa	Kocaeli	İstanbul
	Osman Yumakoğulları	
	İstanbul	

Teklif : Tespit sonunda temsil sayısı azalan partiden azalan sayıda üyenin çekilmesi istenir. Partinin on gün içinde işlem yapmaması durumunda, Başkan, kurayla çekilecek ismi belirler.

BAŞKAN - Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 527 sıra sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair Teklifin çerçeve 7 nci maddesiyle, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 22 nci maddesinin ikinci fıkrasında geçen "en kısa zamanda" ibaresinin "beş gün içinde" olarak düzeltilmesini arz ve teklif ederiz.

Fethullah Erbaş	M. Zeki Çelik	Aslan Polat
Van	Ankara	Erzurum
Mahfuz GülerMahmut Göksu	Mustafa Niyazi Yanmaz	
Bingöl	Adıyaman	Şanlıurfa
Rıza Ulucak	Ali Oğuz	Mustafa Geçer
Ankara	İstanbul	Hatay
Şükrü Ünal	Hüsamettin Korkutata	Dengir Fırat
Osmaniye	Bingöl	Adıyaman
Sabahattin Yıldız	Eyüp Fatsa	Ali Gören
Muş	Ordu	Adana
Mehmet Elkatmış	Cevat Ayhan	Oya Akgönenc
Nevşehir	Sakarya	Ankara

BAŞKAN - Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 527 sıra sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair Teklifin çerçeve 7 nci maddesiyle, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 22 nci maddesinin son fıkrasının son cümlesindeki "Tespit sonunda temsil sayısı azalan partiden azalan sayıda üyenin çekilmesi istenir. Partinin on gün içinde işlem yapmaması durumunda, Başkan, kurayla çekilecek ismi belirler" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Fethullah Erbaş	Aslan Polat	Mahfuz Güler
Van	Erzurum	Bingöl
Mahmut Göksu	Mustafa Niyazi Yanmaz	Rıza Ulucak
Adıyaman	Şanlıurfa	Ankara
Ali OğuzMustafa Geçer	Şükrü Ünal	
İstanbul	Hatay	Osmaniye
Hüsamettin Korkutata	Ali Gören	Dengir Fırat
Bingöl	Adana	Adıyaman
Eyüp FatsaMehmet Elkatmış	Cevat Ayhan	
Ordu	Nevşehir)	Sakarya
M. Zeki Çelik		Oya Akgöneç
Ankara		Ankara

BAŞKAN - Son önergeyi okutuyorum.

Aynı zamanda, en aykırı önerge olduğu için, okutup, işleme de alacağım efendim.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 527 sıra sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair Teklifin çerçeve 7 nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Fethullah Erbaş	Mahfuz Güler	Aslan Polat
Van	Bingöl	Erzurum
Mustafa Niyazi Yanmaz	Mahmut Göksu	Ali Oğuz
Şanlıurfa	Adıyaman	İstanbul
Rıza Ulucak	Mustafa Geçer	Şükrü Ünal
Ankara	Hatay	Osmaniye
Hüsamettin Korkutata	Dengir Fırat	Nurettin Aktaş
Bingöl	Adıyaman	Gaziantep
Mehmet Elkatmış	Cevat Ayhan	M. Zeki Çelik
Nevşehir	Sakarya	Ankara

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI TURHAN TAYAN (Bursa) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Başkanlık?..

TBMM BAŞKANVEKİLİ ALİ İLİKSOY (Gaziantep) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Komisyonun ve Başkanlığın katılmadığı önerge üzerinde...

RIZA ULUCAK (Ankara) - Gerekçe okunsun.

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum:

"Gerekçe:

Temsil sayısı azalan partiden azalan sayıda üyenin çekilmesi konusunda Başkana kura ile düşecek üyelerin belirlenmesi yetkisi verilmektedir. Bu konuda iki önemli hata yapılmaktadır. Birinci hata, 21 inci maddedeki düzenleme ile ilgili bir hüküm içermediği gibi, bu konuda düzenleme de yapılmamaktadır. Dolayısıyla, boşalan üyenin yerine nasıl ve hangi prosedür ile üye seçileceği ortada kalmaktadır. Eski metin daha uygun ve doyurucu olduğu gibi, atıflar yoluyla daha doyurucu düzenlemeler getirmektedir. Bu nedenle, 7 nci maddenin teklif metninden çıkarılmasını istemekteyiz."

LÜTFÜ ESENGÖN (Erzurum) - Sayın Başkan, karar yetersayısının aranılmasını istiyorum.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum ve karar yetersayısını arayacağım.

Önergeyi kabul edenler... Etmeyenler... Karar yetersayısı yoktur.

Birleşime 10 dakika ara veriyorum efendim.

Kapanma Saati: 18.10

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 18.20

BAŞKAN: Başkanvekili Nejat ARSEVEN**KÂTİP ÜYELER : Hüseyin ÇELİK (Van), Yahya AKMAN (Şanlıurfa)****BAŞKAN -** Sayın milletvekilleri, 26 ncı Birleşimin Beşinci Oturumunu açıyorum.**V. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN****GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**

2.- İzmir Milletvekili Rifat Serdaroğlu'nun; İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın; Amasya Milletvekili Ahmet İyımaya'nın; Ankara Milletvekili Yıldırım Akbulut'un; Şırnak Milletvekili Mehmet Salih Yıldırım'ın; Gaziantep Milletvekili Ali İliksoy, Konya Milletvekili Ömer İzgi ve Ankara Milletvekili Nejat Arseven'in; İstanbul Milletvekili Ziya Aktaş ve 42 Arkadaşının; Zonguldak Milletvekili Hasan Gemici'nin ve İzmir Milletvekili Işıl Saygın'ın; Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifleri ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/94, 2/232, 2/286, 2/307, 2/310, 2/311, 2/325, 2/442, 2/449) (S.Sayı: 527) (Devam)

BAŞKAN - Komisyon ve Başkanlık Temsilcisi yerinde.

527 sıra sayılı İçtüzük teklifinin 7 nci maddesi üzerinde verilen önerenin oylamasında karar yetersayısı bulunamamıştı.

Komisyonun ve Başkanlık Temsilcisinin katılmadığı Van Milletvekili Fethullah Erbaş ve arkadaşlarının önergesini yeniden oylarınıza sunacağım ve karar yetersayısını arayacağım.

Oylamayı elektronik cihazla yapacağım ve 2 dakika süre veriyorum efendim.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, karar yetersayısı vardır; önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görülmekte olan 527 sıra sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair Teklifin çerçeve 7 nci maddesi ile Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 22 nci maddesinin ikinci fıkrasında geçen "en kısa zamanda" ibaresinin "beş gün içinde" olarak düzeltilmesini arz ve teklif ederiz.

Fethullah Erbaş
(Van) ve arkadaşları

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI TURHAN TAYAN (Bursa) - Katılmıyoruz.

BAŞKAN - Başkanlık?..

TBMM BAŞKANVEKİLİ ALİ İLİKSOY (Gaziantep) - Katılmıyoruz.

BAŞKAN - Komisyonun ve Başkanlığın katılmamış olduğu önerge üzerinde, Sayın Aslan Polat; buyurun efendim.

ASLAN POLAT (Erzurum) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlarım.

Şimdi, teklifin bu maddesinde, şu konu üzerinde önergemizi verdik. Burada bir belirsizlik var. Deniyor ki : "Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 22 nci maddesinin ikinci fıkrasında geçen 'en kısa zamanda' ibareleri 'on gün içinde' şeklinde değiştirilmiştir." Burada "en kısa zamanda" ibareleri geçiyordu, bunlar "on gün içinde" şeklinde değiştirilmiş; ama, biz, bunu beş güne çevirmek istiyoruz. Neden beş gün olmasını istedik? Onu da şunun için söyledik: Birincisi, bizim istediğimiz, bir belirsizlik olmasın; yani "en kısa zamanda" denilince, bu en kısa zamanda süre, bir gün de oluyor, bir ay da oluyor. İşte bugün bir af kanunu tasarısı var, en kısa zamanda çıkacak deniyordu, birbuçuk seneden beri bekliyor. Bir müddet tespit etmediğimiz zaman "en kısa zamanda" dediğimiz zaman uzayıp gidiyor. Onun için burada, Başkanlık olarak getirilen yeni teklifte, "on gün içinde" denilmiş. Biz de, bunu, daha da hızlandıralım- esasında, biz, bu belirsizlikleri azaltmaktan yana olduğumuz için- on gün değil, beş gün olsun dedik. Bir üyelik boşaldığı zaman veya yenisi seçilinceye kadar, eski komisyon göreve devam edecek; ama, boşalan üyeliğin yerine de mutlaka beş gün içerisinde yenisi seçilsin ve komisyon çalışmalarına devam etsin diyoruz. Biz, burada, bunu derken, esasında, Sayın Başkan, sizin vasitanızla şunu da söylemek istiyoruz, hükümete de duyurmak istiyoruz; komisyonları tamamladıktan sonra da lütfen, komisyonların haklarına riayet edelim.

Mesela, şu Mecliste, geçen dönemde ve bu dönemde geçirilen ek vergi kanunlarının en önemli maddeleri komisyonlarda görüşülerek değil, komisyondan gelen tasarılar burada görüşülürken verilen önergelerle geçti. Mesela, geçen dönemde gelen faiz vergisi ki, 1 katrilyon 600 trilyon liraydı, komisyonda görüşülmeden, komisyon tamam olmasına rağmen, görüşülmeden, sadece akşam vakti burada verilen bir önergeyle 1,6 katrilyonluk vergi getirildi; bu sefer de getirilirken aynı şey oldu; Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi görüşülürken, yine, komisyon üyeleri tamam olmasına rağmen, ne komisyonda ne alt komisyonda görüşülmeden, hayat standartlarına ait olan vergi, yine bir önergeyle, hemen, akşam, burada komisyon geçici olarak toplandı "katılıyor musunuz; katılıyor, evet efendim" denildi; kabul edilip geçti.

Neticede şu meydana geliyor: Bir taraftan geliyor, komisyonun boş üyesini hemen tamamlayalım, beş günde tamamlayalım, on günde tamamlayalım diye bir hızlandırma içine giriliyor, bir taraftan da tamamlanmış komisyonlar tamamen devre dışı bırakılıyor. Hiçbir konu orada görüşülmeden, sadece önergelerle komisyonlar by-pass edilerek... Hatta, dahası da var burada, tasarıya yeni bir madde ilave edildi; o yeni madde de ne komisyonda görüşüldü ne alt komisyonda görüşüldü, burada ilave edildi ve kanunlaştı, geçti. Böyle bir çıkmaz meydana getirince, neticede, şu çok açık olarak ortaya çıkıyor; bugünkü Türkiye'nin durumu ortaya çıkıyor. Bütçe yapıyorsun, bütçe açıkları kendisini tutmuyor. IMF'den bir gün kredi aldım diyorsun, o kredi sözleriyle borsada bir gün yüzde 20 artış oluyor, diğer gün yüzde 10 geriye gidiyor; çünkü, ne borsası belli bu hükümetin, ne planı belli ne programı belli. Böyle olunca da, işte, tasarılar da kendisine benziyor.

Netice olarak biz şunu söylüyoruz; evet, her şey belirgin olsun. Komisyondan bir üyelik boşalacak mı, bilelim; beş günde, on günde, yirmi günde, neyse bu tayin edilecek; ama, biz, istiyoruz ki, bu -on gün de fazladır- beş günde tamamlansın, komisyonlar tam hazır olarak yerlerinde bulunsun; ama, lütfen, hükümet de, komisyonun haklarına riayet etsin; getirmiş olduğu tasarıları, önce komisyonlarda tartışsın, alt komisyonlarda tartışsın, gerçekten komisyonda tartışılan tasarılar, teklifler buralara getirilsin; buradan çıkarken de bir konsensüs sağlanmış olsun. Öyle, tasarı kanunlaştıktan, on gün sonra, bir ay sonra, iki ay sonra, tekrardan düzenlenmek için, tekrardan yinelenmek için Meclise getirilmesin. Meclisin de bir saygınlığı var. Yapmış olduğu kanunların bir gerçekliği, ağırlığı olmalı diye düşünüyorum ve neticede de, bu önergemize, hiç olmazsa, oy vereceğinizi umarak, hepimizi saygıyla selamlıyorum. (FP sıralarımdan alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Polat.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Değerli milletvekilleri, Van Milletvekili Sayın Fethullah Erbaş ve arkadaşları ile Bingöl Milletvekili Sayın Mahfuz Güler ve arkadaşlarının vermiş olduğu önergeler aynı mahiyettedir. Dolayısıyla, son iki önergeyi birlikte işleme alacağım.

Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 527 sıra sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair Teklifin çerçeve 7 nci maddesi ile Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 22 nci maddesinin son fıkrasının son cümlesindeki "Tespit sonunda temsil sayısı azalan partiden, azalan sayıda üyenin çekilmesi istenir. Partinin on gün içinde işlem yapmaması durumunda Başkan, kura ile çekilecek ismi belirler" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Fethullah Erbaş

(Van) ve arkadaşları

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI TURHAN TAYAN (Bursa) - Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN - Başkanlık?..

TBMM BAŞKANVEKİLİ ALI İLİKSOY (Gaziantep) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Komisyon ve Başkanlığın katılmamış olduğu önerge üzerinde, Sayın Erbaş, konuşacak mısınız efendim?

FETHULLAH ERBAŞ (Van) - Evet efendim.

BAŞKAN - Önerge sahibi olarak Sayın Fethullah Erbaş, buyurun. (FP sıralarından alkışlar)

FETHULLAH ERBAŞ (Van) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; eski 8, şimdiki 7 nci maddeye göre "Tespit sonunda temsil sayısı azalan partiden, azalan sayıda üyenin çekilmesi istenir. Partinin beş gün içinde işlem yapmaması durumunda Başkan, kura ile çekilecek ismi belirler" demektedir.

Biz, önergemizde diyoruz ki, noksan üyelik için tespitler yapıldıktan sonra, üye vermek durumunda olan siyasi parti grubu, elbette ki, en kısa zamanda, o komisyondaki üyesini tamamlamak ister ve o, bu partinin lehine bir durumdur; niçin boş bıraksın... Ancak, bazı durumlarda, o komisyona, en liyakatli üyeyi bulmak için, icabında, başka komisyondaki bir üyesini çekebilir veya bu üyelik için birden fazla milletvekilinin talebi olursa, bunlar arasından en ehliyetlisini seçme konusunda grubunda müzakere açabilir. Bu hususlarda, gruplara rahat hareket etme imkanı tanınması lazım. Bu, daha demokratiktir ve böylece daha isabetli üyelerin seçileceği aşikârdır.

Hem, sonra, 22 nci maddenin birinci fıkrası "bir komisyon üyeliğinde boşalma olursa, yenisi seçilinceye kadar komisyon görev ve yetkisi aynen devam eder" demektedir. Bu, komisyon çalışmalarına da bir aksaklık getirmemektedir. İçtüzük değişikliğinin genel gerekçesinde yazılı olan işlerin yavaşlatılması gibi bir sonucu da olmadığına göre, bu değişikliğin uygun olmadığını ve o fıkradaki "on gün içinde" ibaresinin metinden çıkarılmasını biz uygun bulmuştuk.

22 nci maddenin ikinci değişikliği ise, son fıkrasındaki son cümlesinde olmaktadır. "Bunun üzerine 21 inci madde uyarınca gereken işlem yapılır" cümlesi madde metninden çıkarılıyor, yerine getirilen düzenleme ise, temsil sayısı azalan partiden, azalan sayıda üyenin çekilmesi konusunda başkana kurayla düşecek üyeleri belirleme yetkisi tanımaktadır.

Bu konuda da iki önemli hata yapılmaktadır. Birinci hata, çıkarılan cümleyle ilgilidir, ki, yapılan düzenleme, çıkarılan cümlede atıfta bulunulan 21 inci maddedeki düzenlemeyle ilgili bir hüküm içermediği gibi, bu konuda düzenleme de yapmamaktadır, dolayısıyla, boşalan üyenin yerine nasıl ve hangi prosedürle üye seçileceği konusu da ortada kalmaktadır. Eski metin, daha uygun ve doyurucu olduğu gibi, atıflar yoluyla daha doyurucu düzenlemeler getirmektedir. Bu yönüyle son cümlelerin değiştirilmesi de hatalıdır.

İkinci olarak da, İttüzüğün genel gerekçesinde belirtildiğine göre, bütün tartışmaların komisyonlarda olması ve komisyonlara da siyasî parti gruplarınınca, konusunda uzman, ehliyetli, bilgili milletvekillerinin atanmaları veya görevlendirilmeleri esasını getiriyordu. Şimdi bu gerekçeyle, kurayla belirlenecek ismi nasıl kabili telif edeceğiz? Komisyona çok katkıları olan ve partisince de komisyondan çekilmesi düşünülmeden bir üyenin kurayla düşürülmesi, bu konuda başkana yetki verilmesi, bana göre, İttüzük değişikliği ana esprisine aykırıdır. Beş günlük süreye uymayan bir parti grubunun, üyesinin bu şekilde düşürülmesini insafli ve haklı bulmamız mümkün değildir diyor, bu konudaki değişikliğin uygun olmadığını, Önergemizdeki gibi buna belli bir süre verilmek suretiyle -ki, bu süre on gün olabilir- gruplara daha rahat hareket imkânı tanınmasını daha uygun buluyoruz.

Önergemizin desteklenmesini istiyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Erbaş.

Efendim, gerekçesini dinlemiş olduğunuz önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

Şimdi, maddeyi oylamaya geçmeden önce, bir redaksiyon talebi var, Başkanlık, o gördüğünü açıklasın, daha sonra da bir yoklama talebi var, dikkate alacağım efendim.

TBMM BAŞKANVEKİLİ ALİ İLİKSOY (Gaziantep) - Sayın Başkanım, burada istediğimiz şu: "Tespit sonunda temsil sayısı azalan partiden" ibaresi geçmektedir; oysa, İttüzüğümüze göre genellikle siyasî parti grubundan bahsedilmektedir. O nedenle "azalan" kelimesinden sonra "siyasî parti grubundan" şeklinde bir redaksiyon yetkisini istiyoruz, o hususu bilgilerinize arz ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum efendim.

III. - YOKLAMA

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, teklifin 7 nci maddesini oylarınıza sunacağım; ancak, oylamadan önce yoklama talebinde bulunulmuştur.

Şimdi, yoklama talebinde bulunan sayın milletvekillerinin salonda olup olmadıklarını tespit edeceğim, yeterli sayıda arkadaşımız salonda hazırsa, yoklama yapacağım.

Sayın Pamukçu?.. Burada.

Sayın Karamollaoğlu?.. Burada.

Sayın Erbaş?.. Burada.

Sayın Budak?.. Burada.

Sayın Hatiboğlu?.. Burada.

Sayın Gören?..

MUSTAFA BAŞ (İstanbul) - Takabbül ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Polat?.. Burada.

Sayın Karagöz?.. Burada.

Sayın Sezal?.. Burada.

Sayın Uzunkaya?.. Burada.

Sayın Alçelik?.. Burada.

Sayın Güven?.. Burada.

Sayın Bedük?.. Burada.

Sayın Ereğ?.. Burada.

Sayın İlgün?.. Burada.

Sayın Akçalı?.. Burada.

Sayın Paçacı?.. Burada.

Sayın Yıldırım?.. Burada.

Sayın Özdemir?.. Burada.

Sayın Tezmen?.. Burada.

Sayın Ertugay?.. Burada.

Yoklama işlemi başlatıyorum.

Yoklama için 5 dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN- Değerli milletvekilleri, toplantı yetersayısı vardır.

Maddeyi oylarınıza sunmadan önce, Başkanlığın ifade etmiş olduğu redaksiyonlu haliyle bir kere daha maddeyi okuyacağım.

7 nci maddeyi tekraren okuyorum:

Madde 7: Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 22 nci maddesinin ikinci fıkrasında geçen "en kısa zamanda" ibaresi "on gün içinde" ve son fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

"Tespit sonunda temsil sayısı azalan" denildikten sonra "partiden" kelimesi çıkıyor ve onun yerine "siyasal parti grubundan azalan sayıda üyenin çekilmesi istenir" deniliyor. Devamında, "Partinin" kelimesiyle başlayan cümlede "partinin" kelimesi çıkıyor "siyasal parti grubunun beş gün içinde işlem yapmaması durumunda Başkan, kura ile çekilecek ismi belirler" haline geliyor.

Maddeyi bu haliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

8 inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 8. - Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 23 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 23. - Tasarı, teklif veya kanun hükmünde kararname İktüzüğün 20 nci maddesindeki ölçüler esas alınarak Başkanlık tarafından esas komisyonlara havale edilir.

İşin, esas komisyon dışında başka bir komisyon veya komisyonları ilgilendirmesi halinde yalnızca bu yönleriyle sınırlı olarak, onlara dahi havale yapılır. Bu durumda havale, esas komisyon ve diğer komisyonlara birlikte yapılır.

Raporu Genel Kurul görüşmelerine esas olacak komisyona, esas komisyon denir. Tali komisyonlar, işin kendilerini ilgilendiren yönü veya maddeleri üzerinde esas komisyona görüş bildiren komisyonlardır.

Tali komisyonun süresi içinde bir görüş bildirmemesi halinde esas komisyon raporunu hazırlar. Şu kadar ki esas komisyonun çalışmaları sona ermeden tali komisyonun raporunun ulaşması halinde, bu rapor esas komisyonca dikkate alınır.

BAŞKAN - Madde üzerinde, Fazilet Partisi Grubunun görüşlerini Sayın Yakup Budak açıklayacaktır.

Buyurun Sayın Budak.

FP GRUBU ADINA YAKUP BUDAK (Adana) - Sayın Başkan, değerli üyeler, sözlerime başlarken hepinizi saygıyla selamlıyorum. İktüzük Değişikliği Teklifinin eski 9 uncu, yeni 8 inci maddesi üzerinde Grubum adına söz almış bulunuyorum.

Bu maddede tali komisyonların ve esas komisyonların neler yapacakları, hangi süreler içerisinde raporlarını hazırlayıp Başkanlığa sunacakları konusunda yeni esaslar getirilmektedir.

Bilindiği gibi, daha önce geçen maddelerde de ifadesini bulduğu şekliyle, gelen tasarı ve teklifler, belirlenen ölçüler içerisinde, Başkanlıkça bu komisyonlara havale edilmektedir. Getirilen bu teklifle, getirilen bu tasarı ve teklifler tali komisyonlara ve esas komisyonlara birlikte havale edilmektedir.

Malumlarımız olduğu üzere, esas komisyonlar, Genel Kurulda raporu esas alınacak olan komisyonlar; tali komisyonlar ise kendileriyle ilgili maddelerde ve konularda sınırlı şekilde raporlarını hazırlayacak olan komisyonlardır.

Tali komisyonlar, raporlarını, on gün içerisinde hazırlayıp esas komisyona sunmakla görevlidirler. Şimdiye kadar, zamanla ilgili konularda çok ciddi sıkıntılar meydana geliyordu. Bazen, esas komisyonlar da raporlarını hazırladıkları halde, tali komisyonlardan raporlar geç geliyordu. Getirilen bu düzenlemeyle, tali komisyonların raporları geç gelse bile, eğer esas komisyon raporunu tamamlamamışsa, tali komisyondan gelen raporları dikkate alma hususiyeti de birlikte getiriliyor.

Muhterem arkadaşlar, dikkat edecek olursak, tasarıların ve raporların hazırlanması üzerinde duruyoruz, tali komisyonlar, esas komisyonlar üzerinde duruyoruz; ama, maalesef, bu zamana kadar Meclisimizde esas komisyonlar, tali komisyonlar konusunda çok ciddi sıkıntılar yaşanmıştır, hatta komisyonlar arasında karşılıklı olarak şikayetleşmeler de söz konusu olmuştur. Geçtiğimiz dönemlerde bunun kötü uygulamaları da olmuştur. Esas komisyon olarak Anayasa Komisyonunun belirlenmesi lazım gelirken, Plan ve Bütçe Komisyonuna gönderilmiştir; Adalet Komisyonuna gelmesi gerekli olan bir konu, başka bir komisyona gönderilmiştir; dolayısıyla da, Meclisimizin sağlıklı çalışması önlenmiştir.

Gerçi, hangi komisyona gönderilirse gönderilsin, bu komisyonlarda görev alan arkadaşlarımız, milletvekili arkadaşlarımız, çok değerli gruplarımızın komisyonlardaki temsilcileri kendi özgür iradeleriyle düşüncelerini ortaya koymakta, raporu yazmakta ve oylarını belirlemekte de, maalesef, çok özgürce hareket edemiyorlar.

Daha geçtiğimiz günlerde, memurların, iki müfettiş raporuyla işten atılmalarını kolaylaştıran tasarını, Anayasa Komisyonuna gönderilmesi lazım gelirken, Başkanlıkça, hiç de Anayasaya ve İçtüzüğümüze uymamakla beraber, Plan ve Bütçe Komisyonuna gönderilmiştir. Orada, komisyon üyeleri oylarını kullanmışlardır. Hükümetin gönderdiği tasarının dışında bir netice ortaya çıktığı için ne olmuştur; güya, oylama yapılmıştır, oylamalardan sonra, tekrar, milletvekilleri ikna odalarına alınmışlardır ve birtakım telefon diplomasisi kurulmak suretiyle, telefonla, insanların vicdanları üzerinde, milletvekillerinin vicdanları ve özgür iradeleri üzerinde bağ kurulmak suretiyle, baskı yapılmak suretiyle de ne yapılmıştır; tekrar müzakereler yapılmış, tekrar oylamalar yapılmıştır. Netice itibarıyla, formalite yerini bulmuş, bu komisyondan rapor geçmiş ve bundan sonra da Genel Kurula inmiş durumdadır. Böyle olduktan sonra, hangi komisyonda hangi rapor hazırlanırsa hazırlansın, nasıl hazırlanırsa hazırlansın, ne anlamı olacaktır?!

Daha önceki maddelerdeki konuşmalarımızda ifade ettiğimiz gibi, komisyonlar, Meclisimizin mutfağıdır. Burada, üzerinde, enine boyuna, bütün detaylarıyla, incelikleriyle ve derinlemesine incelemeler yapılmalı, milletvekillerimizin konuşmalarına süreler getirilmemek suretiyle, bütün konular detaylı bir şekilde ele alınmalıdır, ki, bu hazırlanacak olan ve Meclisimiz huzuruna getirilecek olan teklifler ve tasarılar, milletimizin kabul edebileceği, sorunlarımızı çözebilecek tasarılar ve teklifler olsun.

Böyle yapılmadığı için, Meclisimiz ve komisyonlarımız, hükümetten gelen ve başka yerlerden gelen tasarı ve teklifleri, âdeta, kabul etmek durumunda olan bir heyet gibi, bir noter gibi telakki ediliyor. "Bu gönderildi, muhakkak surette geçmesi gerekir" gibi bir felsefeyle de hareket edilmektedir. Bu tür hareket edilmesi, Meclisimizin saygınlığına gölge düşürmekte, milletvekili iradesine ipotek koymakta, aynı zamanda, milletvekilliği müessesesini toplum huzurunda ve Meclisimizi izleyen insanlar huzurunda yıpratmaktadır, Meclisimizin saygınlığına gölge düşürmektedir ve Meclis İçtüzüğümüze ve partiler arasındaki, gruplar arasındaki münasebetleri de aşdırmaktadır.

Dolayısıyla, sağlıklı bir demokrasinin oluşturulabilmesi, İçtüzüğün ve yasaların, en azından, Meclisin kendi iç yapısında, komisyonlarında ve Genel Kurulunda eksiksiz uygulanmasıyla mümkündür. Maalesef, maalesef, özellikle bu dönemde, Meclisin sağlıklı çalıştırılmaması konusunda bir gayreti de gözlemliyoruz. Özellikle, getirilen bu değişiklik teklifine göz atacak olursak ve bu komisyon çalışmalarıyla ilgili mevzuata da bakacak olursak ve üzerinde konuşmaya çalıştığımız esas ve tali komisyonların işleyişine bakacak olursak, demokratik bir yapıdan çıkıyoruz, çok sessizlikten çıkıyoruz, katılımcılıktan çıkıyoruz, âdeta, nereden komut verilirse, nereden bir ses gelirse, emir-komuta zinciri içerisinde bir yasalaşma sürecini ve komisyonlardaki bir çalışma sürecini de birlikte yaşıyoruz. Dolayısıyla böyle emir komuta zinciri içerisinde bir yerden talimat geldi, Başbakan böyle buyurdu, bakanlar böyle tensip buyurdular, muhakkak surette bunun şu gün, şu süre zarfı içerisinde geçmesi gerekir gibi bir anlayış, ne parlamento hukukuyla bağdaşır ne İçtüzükle bağdaşır ne de komisyonun esas ruhu ve mantığıyla bağdaşır. Onun için, Meclisimizin çalışmalarına, parlamento hukukunun mantığını, Meclis çalışmalarının mantığını, partizan düşüncelerden uzak, kısa sürede çok mesafe alarak; ama, kazayla, belayla mesafe alarak yol kat etme noktasından değil de, öz alalım, az alalım; ama, aldığımız kararlar, çıkardığımız yasalar, komisyonlardan geçirdiğimiz raporlar milletimizin dertlerine çözüm getirsin, sıkıntılarımızı gidersin noktasında yoğunlaştırmamız gerekir.

Arkadaşlarımız bu maddeleri hazırlarken "efendim, biz Meclisi hızlı çalıştıracacağız. Dolayısıyla, çok kısa sürede yasaların çıkmasını sağlayacağız" diyorlar. Bu mantığın neticesidir Türkiye'de sosyal kaynaşmayı sağlıyor, bu mantığın neticesidir ekonomimizde krizler ortaya çıkarıyor, bu

mantığın neticesidir toplumsal barışı ve dayanışmayı sağlaması gerekirken bu mantığın ürünü olarak çıkarılan yasalar, maalesef, barışımızı, bütünlüğümüzü bozmakta, toplumsal huzursuzluğu artırmaktadır. Onun için, bu yasalar çıkarılırken, muhakkak surette komisyonlarda uzlaşmayı esas almamız lazım, uzlaşma kültürünü en azından komisyonlarımızda ve Meclisimizde gerçekleştirmemiz gerekir ki çıkarılan yasalar da toplumda uzlaştırıcı bir mahiyet arz etsin.

Eğer, biz, Meclis çalışmalarında ve komisyon çalışmalarında uzlaşmayı esas almaz da, bildiğim bildiktir, yaptığım yaptıkır, gücüm var, parmak sayım var, bunun neticesinde bu raporları yazar, Genel Kurula indirir ve orada da parmak sayımla geçiririm mantığıyla hareket edecek olursak, o, hak ölçülerine, adalet ölçülerine uymaz; çünkü, adalet demek parmak sayısı demek değildir, hak demek, parmak sayısı demek değildir, hukuk demek, parmak sayısı demek değildir. Hukuk demek, adalet demek, toplumun ve o yasaları çıkarmakla görevli olan insanların, hür iradeleriyle, vicdanlarında kendilerinin kabul edebilecekleri ve gönül rahatlığıyla da "biz bunu yaptık, toplumun huzurunu, saadetini ve mutluluğunu hedefliyoruz, toplum da buna uymak mecburiyetinde" diyebilecekleri yasalardır. Maalesef, bu zamana kadar çıkarılan yasalar, özellikle birkaç yıldır çıkarılan yasalar, o yasaları çıkaranlar tarafından bile toplumun huzurunda savunulamamakta, o yasalar için parmak kaldıran, o teklifler için parmak kaldıran arkadaşlarımız ve komisyonlarda rapor hazırlayan ve bu raporlarını da Genel Kurulumuza takdim eden arkadaşlarımız tarafından sıkıntıyla, rahatsızlıkla karşılanmakta; ama, partizanlıkla, iktidar olmanın getirdiği birtakım baskılaşma süreçleriyle bunlar geçirilmeye çalışılmaktadır. Bu mantıktan kurtulmamız lazım, bu baskıcı mantıktan kurtulacak olursak, bu baskıcı anlayıştan kurtulacak olursak, toplumsal uzlaşmayı sağlayabilmek için, ilk uzlaşmayı Meclisimizde sağlayacak olursak, ben öyle inanıyorum ki, Türkiye'nin önü daha da açılacak, Parlamentomuzun saygınlığı artacak ve Parlamentomuzdan çıkan yasalara, milletimizin bağlılığı ve uyması da çok daha fazla olacaktır.

Onun için, muhakkak surette komisyonlarda ve Meclis çalışmalarımızda çıkarılacak yasaların uzlaşmayla çıkarılması, ittifakla çıkarılması ve topluma da bütün Meclisimiz tarafından "biz bu yasaları çıkardık, zorunluluk olsun için çıkardık, krizler nedeniyle çıkardık" değil, "Türkiye'nin menfaati buradaydı, sizin menfaatiniz buradaydı, milletimizin menfaati buradaydı, onun için çıkar-dık" diyebilecek bir açıklığı sağlamak mecburiyetindeyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Budak, lütfen tamamlar mısınız efendim.

YAKUP BUDAK (Devamla) - ... Elbette konuları konuşacağız, tartışacağız ve tahammüllü olacağız. Tahammül ettiğimiz sürece de, aydınlığa ve huzura kavuşacağız diyorum.

Bu duygularla, hepimize saygılar sunuyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum efendim.

Madde üzerinde gruplar adına ikinci söz, Tokat Milletvekili Sayın Ali Şevki Ereğ'e aittir.

Buyurun Sayın Ereğ.

DYP GRUBU ADINA ALİ ŞEVKİ EREĞ (Tokat) - Sayın Başkanım, değerli arkadaşlarım; 527 sıra sayılı teklifin eski 9, şu andaki 8 inci maddesi üzerinde -yani, mevcut İçtüzüğümüzün 23 üncü maddesinin değişikliği konusunda- Doğru Yol Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; Değerli Başkanımızı ve Yüce Meclisi sevgilerimle, saygılarımla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, 23 üncü madde, genel olarak, esas ve tali komisyonları tarif etmiş. Esas komisyon neye denir, tali komisyon neye denir; esas ve tali komisyonun görevleri nelerdir; Başkan-

lık, meseleyi, hangi konuda esas komisyona, hangi konuda tali komisyona sevk edecektir; sevk etme zamanlaması birlikte mi olacaktır, ayrı ayrı zamanlarda mı olacaktır şeklinde bir yeni düzenlemeyi getirmiştir.

Değerli arkadaşlarım, eski 23 üncü madde ile yeni 23 üncü madde, biraz daha açıklığa kavuşması bakımından, esas itibariyle, fazla farklı gözükmemektedir. Ancak, sadece 20 nci maddede yapılan değişiklikle; yani, daha evvel ismen zikredilen Türkiye Büyük Millet Meclisi ihtisas komisyonlarının hangi konulara bakacağına dair tarife açıklık getiren 20 nci madde, 23 üncü maddedeki Başkanlığın havalesinde de bir büyük kıstas olacaktır. Diğer bir ifadeyle, Başkanlık, 20 nci maddedeki komisyonların hangi konularla meşgul olacağına dair sözcüklere bakarak, havalesini ona göre yapacaktır.

Bu 23 üncü maddeyi, sadece 20 nci maddeyle beraber değil, İçtüzüğümüzün 34 üncü ve 38 inci maddesiyle birlikte de mütalaa etmekte yarar vardır. Diğer bir ifadeyle, 23 üncü madde, İçtüzüğümüzün 34 ve 38 inci maddeleriyle bir küll olarak, esas komisyonlarımızın ve tali komisyonlarımızın görev dağılımını tanzim etmektedir; öyle ki, 38 inci madde, her şeyden önce, bir meselelerin Anayasaya uygun olup olmadığına dair, komisyonun karar vermesini öngörmekte; 34 üncü madde, bir konu, eğer, havale edilen komisyonun görevi dışında kalıyorsa o komisyonun kendisini görevli görmesini kabul etmekte, ihtiyaç duyulduğunda başka bir tali komisyondan görüş almasını bir hükme bağlamaktadır.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye Cumhuriyeti, şu anda, mevzu, meri kanunlarına göre, bize göre, aradığı her türlü yetkiyi kanunlarında bulabilecek durumdadır. Bize göre İçtüzükte de böyledir; meğer ki, bir müddeti 5 dakikadan 10 dakikaya çıkarmak, gündem dışı söz alacak arkadaşlarımızın sayısını çok somut şekilde tayin etmek gibi konularda bu değişikliklerin yararlı olduğu şek ve şüphe azadedir; ama, esas itibariyle mevcut kanunların tatbik edilebilmesi keyfiyeti birinci derecede önemlidir. Tatbik edenin bu konudaki niyeti ve uygulama düşüncesi öncelik kazanmaktadır. Eğer biz, bu maddeleri doğru dürüst uygulayabilirsek, eğer muhteviyatlarına göre hareket edebilirsek ne âlâ; ama, bugüne kadar göregeldiğimiz gibi, hele hele, son günlerde, Türkiye Büyük Millet Meclisinin müşahade ettiği, bilhassa 657 sayılı Kanunun 125 inci maddesinin değişikliğine dair tasarının Anayasa Komisyonuna gitmesi gerekirken, havaleyle Plan ve Bütçe Komisyonuna sevk edilmesi gibi bir örnek, maalesef ve maalesef, acaba bu değişikliklerin yerinde ve zamanında ve sağduyuyla uygulanıp uygulanmayacağı konusunda da, bizi haklı olarak tereddüte sevk etmektedir.

Değerli arkadaşlarım, 657 sayılı Kanunun 125 inci maddesinin değişikliği, Türkiye Büyük Millet Meclisinde de, komisyonlarda da, kamuoyunda da büyük münakaşalara sebebiyet veren, Türkiye'nin demokratikleşmesi itibariyle büyük önemi haiz olan bir tasarıdır. Bu tasarının, öncelikle Anayasa Komisyonunda veya Adalet Komisyonunda görüşülmesi lazım gelirken, çok daha garantili olsun diye Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmesinin kabul edilir yanı yoktur.

Bu bakımdan, 23 üncü madde değişikliğinin, eğer, yarın, ileride gelecek böyle hayati konular da, demokrasiye tam ve gerçek anlamıyla ihtiyaç duyulduğu bir ortamda, hele hele içinde yaşadığımız Türkiye Cumhuriyetinin, tarihinin ender bunalımlarının içerisinde büyük bir krize daldığı noktada, bu tüzükleri layıkı veçhile uygulama yeteneğini kendimizden uzak tutarsak, içinden çıkılmazlığı bir kat daha artırırız düşüncesini burada ifade etmek istiyorum.

Geçenlerde, aynı konuda, yine Tüzüğümüzün açık bir konusunda, yerleşmiş geleneklere göre karar itihaz edildi. Şüphesiz ki, Türkiye Büyük Millet Meclisinde konuşulan konularda, daha evvel Millet Meclisimizin kararı gereğince bir teamül oluşabilir, bu teamüle uymak da, gayet doğaldır;

ancak, şurası kesindir ki: Tüzükte gayet açık ve net hükümler varken, burada, açık ve kesin hükümleri uygulamak gerekir. Bir teklifin, bir tasarının, komisyondan geçtiği, Yüce Meclisin huzuruna geldiği bir ortamda, Yüce Mecliste önerge veren arkadaşlarımız yeni bir maddenin ilave edilmesine ihtiyaç duyuyorlarsa, bu eklenecek yeni maddenin veya yeni bir maddenin değişik halde metne zerk edilmesinin, kanunun konusuyla çok yakın ilişkisi varsa, o anda hazır bulunan komisyon, salt çoğunluğuyla, bu maddenin metne ilavesi konusunda bir karara varmışsa, meselenin, Türkiye Büyük Millet Meclisinde, komisyonun getirdiği mevcut madde gibi müzakeresi gereklidir. Halbuki, uygulamada -daha evvelki kararlar, bir yönüyle haklı görülebilir, ama- çok açık ve kesin hüküm varken, daha evvelki uygulamalar nazarı itibara alınarak, önergeyle komisyonun önündeki maddelere ilave edilen madde, komisyonun salt çoğunluğuyla kabul edilmiş; ama, Millet Meclisinde bir müzakere ortamına getirilmemiştir.

Değerli arkadaşlarım, bu değişikliği, Grup olarak da, kişisel olarak da pek tabii uygun görüyoruz. Hayırlı ve uğurlu olmasını diliyoruz; ama, Türkiye Cumhuriyetinin, hepimizin, ihtiyaç duyduğu ana ilkeler vardır. Bu ilkelerin, İktidârın uygulanmasında da katiyen saf dışı bırakılmamasını -bu madde vesilesiyle- temenni ediyoruz. O şudur: Sağduyunun hâkim olması, bir; sağduyunun ötesinde, Türkiye'de gerçek ve tam demokrasinin, tüm yönleriyle, mutlaka, ama, mutlaka, Türkiye Büyük Millet Meclisinin İktidârında de, Türkiye Cumhuriyetinin ekonomisinde de, iç ve dış ilişkilerinde de, kişisel haklarda da, anayasal haklarda da tam anlamıyla uygulanması gerektiğini, bu Tüzükün uygulanmasında da gözardı etmememiz dileğiyle, Yüce Meclisi şahsım ve Grubum adına sevgi ve saygılarımla selamlıyor, 23 üncü maddenin, Meclisimize hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Erek.

Şahsı adına, Şanlıurfa Milletvekili Sayın Niyazi Yanmaz; buyurun. (FP sıralarından alkışlar)

MUSTAFA NİYAZI YANMAZ (Şanlıurfa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 527 sıra sayılı İktidâr değişikliği teklifinin 9 uncu maddesi üzerinde şahsım adına söz almış bulunuyorum; Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, 9 uncu maddede, halihazırdaki İktidârımızın 23 üncü maddesinin tamamen değiştiğini görüyoruz. Buradaki değişikliklerle, Meclis Başkanlığınca, esas komisyonların, tali komisyonların yeniden tarifi, belirlenmesi, fonksiyonları, neleri icra edeceği belirleniyor ve İktidârımızın 20 nci maddesi ölçü alınarak komisyonlar tespit ediliyor ve hangi konuların o komisyonlara havale edileceği belirtiliyor. Bunun yapılması gerekliydi ve de yapılmış.

Değerli arkadaşlar, 21 inci Yüzyıldayız. Çağımız hızlı seyrediyor, bilgi ve teknoloji çağı... Mutlaka, Türkiye Büyük Millet Meclisinin de bu çağa ayak uydurması, eski tüzüklerden kendi kendisini sıyırması lazım. Yalnız, teorikte her şey iyi, kolay, hoş da, pratikte bir başka türlü oluyor.

Değerli arkadaşlar, biz, İktidâr, Meclisin daha rantabil, daha randımanlı çalışması için değiştiriyoruz, değişikliğine gidiyoruz; ancak, görünen o ki, Genel Kurulumuz hantal bir çalışma içerisinde. Nasıl; ben şöyle nitelendiriyorum: Eğer, muhalefet grubu olmasa, herhalde, bu Genel Kurul hiç çalışmayacak. Allah bizden razı olsun -Allah hepimizden razı olsun da- sık sık karar yetersayısı, toplantı yetersayısı, yoklamalar istiyoruz; o sayede bir nebze olsun bulunabiliyorsunuz; yoksa, hiç gelmeyeceksiniz.

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) - 2 dakikada arkadaşlar geliyorlar... Dışarıda bekliyorlar.

MUSTAFA NİYAZI YANMAZ (Devamla) - Değerli arkadaşlar, saat 13.00'te açılış var diyoruz. TRT-3'te bakıyoruz; hep, açılışlar 13.00'ten 13.30'a kaldı, 14.00'e kaldı falan gibi... Bunlar, tabii, bizim, hem iktidar grubunu diri tuttuğumuzu hem de iktidar grubunu çalıştırdığımızı gösteriyor.

Arkadaşlar, görünen o ki, artık, çağımızda, iktidarların ve muhalefetin uzlaşma mantığı içerisinde hareket etmesi lazım. Ne iktidarın, muhalefetin her söylediğine, noktası virgülüne kadar karşı çıkması gerekir ne de muhalefetin, iktidarın her yaptığı yalan yanlış gibi bir anlayıştan, öyle bir mantalden kendi kendisini sıyırması lazım. Ancak, bugün çok canlı bir olay cereyan etti. Bugün, özellikle Sağlık Komisyonunda gözlükçülerle ilgili bir kanun tasarısı vardı. Bu kanun tasarısı, oftalmologları (göz doktorlarımızı), eczacılarımızı ve özellikle gözlükçülerimizi, önlisansa sahip olan optisyenlerimizi çok yakından ilgilendirmekteydi ve Anadolumuzun çeşitli yerlerinden insanlarımız Sağlık Komisyonuna geldiler. Sivas'tan, Samsun'dan, Muğla'dan, İstanbul'dan ve Ankara'dan gözlükçüler derneği geldi. Görseydiniz, Komisyonun önünde ve içinde çok büyük bir kalabalık, bir izdiham vardı. Ancak, görüşmeler başladığında, Sayın Komisyon Başkanı, oraya gelen Bakanlık yetkilisine sordu: "Sizin yetkiniz nedir?" Yetkili "ben daire başkanım" dedi. Açıklar içtüzüğü, baktılar, daire başkanı olmuyor. "Peki, elinizde yazılı bir belge var mı, Sayın Bakan tarafından görevlendirilmiş olarak?.." O da yok. Olduğu gibi, toplantıya son verildi ve bitirildi toplantı. Şimdi, tabii, ondan sonra, ah vahları dinlemeye başladık. Adam diyor ki: "Ben Sivas'tan geldim, bunun için geldim; hemen şimdi geri dönmem lazım; bir dahaki hafta bir daha gelmem lazım."

Değerli arkadaşlar, ben, geçen yıl da yine Sağlık, Aile, Çalışma Komisyonundaydım. Hatırlarsınız, geçen yıl, Sağlık Bakanlığında 45 000 personel istihdamı söz konusuydu, kadro veriliyordu, norm kadrolar veriliyordu; fakat, Sağlık Bakanımız yine gelmemişti. O zaman, Sağlık Bakanım tekrar çağırmak mecburiyetinde ve bir süre beklemek durumunda kaldık. Ben hatırlıyorum, geçen birbuçuk yıl içerisinde, Sayın Sağlık Bakanımız bir defa Sağlık Komisyonuna geldi.

Arkadaşlar, içtüzüğü değiştirelim, her şeyi hızlandıralım, rantabl hale getirelim, Genel Kurul çok iyi çalışsın; bunların hepsi iyi, doğru güzel, teoride güzel olan şeyler; fakat, pratiğe yansımıyor, pratikte olmuyor. Biz, burada gündem dışı konuşmalar yapıyoruz, hiçbir muhatap sayın bakanı bulamıyoruz. Şimdi, yine öyle; Sayın Bakan yok. Gündem dışı konuşmalarda öyle. Soru önergeleri veriyoruz; soru önergelerine cevap gelmiyor. Yazılı soru önergelerine, sözlü soru önergelerine, hiçbirine cevap alamıyoruz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Yanmaz, lütfen, tamamlar mısınız efendim.

Buyurun.

MUSTAFA NİYAZI YANMAZ (Devamla) - Genel görüşme talebinde bulunuyoruz, öngörüşmelerde kesiyorsunuz, reddediyorsunuz; çünkü, kemiyet, keyfiyetten fazla çıkıyor. Arkadaşlar, demokrasiler, çoğunluğun, azınlığa tahakkümü değil; yanlış anlamayın. Burada, bir uzlaşıyla, bu ülkeyi kalkındıracağız, çağdaş bir ülke haline getireceğiz ve insanlarımızın refah düzeyini yükselteceğiz; ama, görünen o ki, siz, her gün duvara tosluyorsunuz. Olmuyor böyle! Yine, bir 10 milyarlık krizden, bir oksijen çadırından kurtuldunuz! Şimdilik kriz ertelenmiş oldu; ama, nihayetinde, bu kafayla, bu mantaliteyle yine toslayacaksınız.

Yüce Heyetinize saygılar sunuyorum. (FP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum efendim.

Şahsı adına, ikinci söz talebi, Sayın Aslan Polat'a aittir; buyurun...

ASLAN POLAT (Erzurum) - Sayın Başkan, İstanbul Milletvekili Sayın Oya Akgönenç konuşacaklar.

BAŞKAN - Efendim, bu arada, bu madde üzerinde şahsı adına, İçtüzük gereği taleplerini yerine getiremediğim, Sayın Kukaracı, Sayın Göksoy, Sayın Uzunkaya, Sayın Malkoç söz talebinde bulunmuşlardır.

Buyurun Sayın Akgönenç.

OYA AKGÖNENÇ MUĞISUDDİN (Ankara) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; İçtüzükte yapılması düşünülen bu değişikliklerle ilgili olarak, 8 inci madde üzerinde şahsım adına konuşma yapmak üzere burada bulunuyorum; kendim ve Grubum adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Efendim, şimdi, burada öngörülen kısaltma işlemlerinden bahsediyoruz ve ben, olaya, bir parça daha değişik bir şekilde yaklaşmak istiyorum. Her şeyden önce şuna inanıyorum ki, bazı şartlar altında kısaltma işleminin yapılması veya hızlandırılma işleminin yapılması uygundur. Yine, diyorum ki, bekleme, işleri o kadar uzatmaktadır ki -biraz önceki arkadaşımın ifade ettiği gibi- gelenleri sukutu hayale uğratmaktadır, bizleri sukutu hayale uğratmaktadır. Böyle şartlar içinde pratik sonuçlar almak için, yine, sürelerin kısaltılmasında fayda var diyorum. Dolayısıyla, bu olumlu yaklaşımı söyledikten sonra, bazı sakıncalarını da sizinle paylaşmak istiyorum.

Türkiye, artık, 2000'li yıllarda, çok daha çağdaş, çok daha dinamik bir tempo içinde çalışmak ve her konuda zamanını iyi değerlendirmek zorunda olan bir ülkedir. Niçin diyeceksiniz; çünkü, özellikle, önmüzdde Avrupa Birliğine girme süreci başlamıştır, dağ gibi mühim problemler vardır, ekonomi konusu vardır, af konusu vardır; yani, halledilecek namütenahi işlemler vardır ve böyle kritik bir dönemde zaman kavramı, en az, para kadar; en az, kapital kadar, hatta ondan da daha önemli bir hale gelebilmektedir.

Etrafımızda çeşitli politik oyunların oynandığını hepimiz biliyoruz. İçerde ve dışarda gayet önemli problemlerle karşı karşıyayız. Türkiye, âdeta bir kuşatma altındadır. O zaman, biz, haklı olarak, bu zaman mefhumunu her şeyden öne almak zorundayız; fakat, zaman mefhumunu öne alalım derken, bu, sadece, bir sözden ibaret kalmamalı, hakikat de olmalıdır; yani, hızlı iş üretme mefhumuyla çalışmalıdır.

O halde, denilebilir ki, sebepler ve yerinde olmak şartıyla, bu zaman kazanma işlemleri yapılmalıdır; ama, burada iki ana prensip vardır ki, bu ihlal edilmemelidir: Birincisi, demokratik uygulamaların tam olarak işlemesi, demokratik hoşgörü konseptinin gerektiği şekilde uygulanması. İkincisi, yapılan işlerdeki zamanlama durumu; yani, bir işlem yapılıyor da, acaba tam zamanında mı yapılıyor, yanlış zamanda mı yapılıyor...

İlkönce, ikinci husustan başlamak istiyorum: Ülkemiz, şu anda, çok az rastlanan büyük bir ekonomik sıkıntının içindedir. "Her ne kadar, başka ülkelerde de benzer olaylar olmuştur" şeklinde söylemler kullanılmışsa da yahut "işte, nihayet düzliğe çıktık" gibi ifadeler kullanılıyorsa da, bizim için mühim olan, Türkiye'nin, bu sıkıntıyı nasıl atlatacağı ve ekonomiyi hangi metotlarla düzliğe çıkaracağıdır.

Şimdi, böyle günlerde, öncelik olması icap eden husus nedir; muhakkak ki, ekonomidir ve bu sıkıntılardır. O halde, tam bu olayların orta yerinde bunları konuşacağımıza, neden, İçtüzük düzeltmeleriyle bu değerli zamanlarımızı harcıyoruz; acaba, bu, başka bir zaman yapılamaz mıydı?

Birinci husus, yapılan değişikliklerin mahiyeti üzerinde: Bunlar daha çok -bakım, burası çok hassas- muhalefeti susturmak; yani, soru sorulmasını, tenkit yapılmasını kısıtlamak amacıyla yapılmış işlemler görüntüsü vermektedir. Demokrasilerde soru sorulmalıdır arkadaşlar; gensorular açılmalı, cevaplar verilmeli, olaylar tartışılmalıdır. Bunun iki önemli etkisi vardır:

Birincisi, sıkıntıyı çeken milletin, ekranlardan, temsilcileri tarafından bu konuların tartışıldığını görmesi gerekmektedir, yani -hiçbir şey olmasa bile- hepimizin, birlikte çare aradığımız onlara bir mesaj şeklinde verilmelidir.

İkincisi, bu boyuttaki önemli problemler, ancak, bir Meclis konsensüsüyle halledilebilir ve biz de bunu sağlamak zorundayız. Eğer sürekli olarak, muhalefetin ağzına bant yaptırırsak, söyleyeceklerini önlersek, düşünce ve ifadeleri, çeşitli manevralara boğulursa, o zaman, haklı olarak halkın kafasında şöyle bir sual oluşur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun efendim.

OYA AKGÖNENÇ MUĞİSUDDİN (Devamla) - Demokrasi bu mudur? Hayır, arkadaşlar, bu demokrasi olmaz, baskı ve susturma rejimi olur. O halde, biz burada ne yapmak istiyoruz sorulmasını sormalıyız? Mühim olan, bir tarafı tamamen susturarak, çabuk çabuk, böyle geçirmek mi lazım; yoksa, birlikte çalışarak bir konsensüs mü lazım? Konsensüs sağlandığı takdirde, o iş uygulanır, biz, sizlerin arkasında sonuna kadar dururuz; ama, sürekli olarak önümüz kesilirse, o zaman, belki de, hepimiz çıkıp gitsek, daha da hayırlı olur diye düşünüyorum.

Neyse, tabii, bunlar bir tarafa bırakılırsa, şunu söylemek istiyorum: Her ne olursa olsun, ıktüzük değişiklikleri demokrasinin daha iyi işlemesi için yapılmalıdır; yoksa, onu katletmek veya engellemek için değil.

Bu düşüncelerle, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim efendim.

Sayın Sanay, sorunuzu yöneltebilirsiniz.

EYYÜP SANAY (Ankara) - Sayın Başkan, delaletinizle bir soru sormak istiyorum.

Şu anda önemli bir konu tartışıyoruz tabii. Mevcut olan Tüzüğün 23 üncü maddesinin son fıkrasında, "tali komisyon, süresi içinde rapor vermezse, esas komisyon raporunu hazırlar" diyor. Yeni durumda ise, ifade ettiğimiz durum için "tali komisyonun, süresi içinde bir görüş bildirmemesi halinde esas komisyon raporunu hazırlar. Şu kadar ki, esas komisyonun çalışmaları sona ermeden tali komisyonun raporunun ulaşması halinde, bu rapor esas komisyonca dikkate alınır" deniliyor.

O zaman, burada, ister istemez insanın zihnine şu sorular takılıyor:

Bu süreyi kim tayin edecek, kim verecek? Birinci sorum bu.

İkinci sorum, süre ne kadar olacak?

Üçüncü sorum da, eğer tali komisyonlara gerek yok ise, madem ki, burada "beklenmez" deniliyor, o zaman bu tali komisyonlar niçin çalışıyorlar, varlar? Eğer, bu tali komisyonlara gerek varsa, bu durumda tali komisyon raporunu beklemek gerekmez mi? Ayrıca, ileride böyle bir durum suiistimale açık olmaz mı?

Nitekim, şu anda Anayasa Komisyonunun görüşmüş olduğu Af Yasa Tasarısı, Anayasa Komisyonu üyelerinin eline çok kısa süre önce geçti. Komisyon üyesi arkadaşlarımız etraflıca inceleyemeden, hemen komisyon toplandı. O zaman, bu sürelere bir açıklık getirmek lazım; yoksa, bunlar, çok kısa sürede hemen istenilebilir, suiistimal edilebilir. Bu konunun açıklığa kavuşmasını arz ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum efendim.

Sayın Başkan, cevaplayabilirsiniz soruyu efendim; buyurun.

TBMM BAŞKANVEKİLİ ALİ İLİKSOY (Gaziantep) - Başka soru var mı Sayın Başkanım?

BAŞKAN - Evet, ikinci soruyu da alalım.

Sayın Fatsa, buyurun.

EYÜP FATSA (Ordu) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, aracılığınızla, Sayın Başkanvekilimize, aşağıdaki sorularımı arz etmek istiyorum.

Ana kanunları, mesela, Millî Eğitim Temel Kanunu gibi veya memurların işine son verilmesini öngören kanun gibi, biri Millî Eğitim Komisyonunu, diğeri Anayasa Komisyonunu direkt ilgilendirdiği halde, neden Plan ve Bütçe Komisyonuna gönderdiniz? Millî Eğitim ve Anayasa Komisyonlarının görüşleri alınmadan neden Genel Kurula getirdiniz? Bütün bunlar için aceleniz neydi?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Yıldırım.

MEHMET SADRİ YILDIRIM (Eskişehir) - Sayın Başkanım, delaletinizle, Sayın Komisyon Başkanımızdan sormak istiyorum.

Tasarıda "esas komisyonla birlikte tali komisyona havale edilir" deniliyor; fakat, raporda "tali komisyonun raporu yetişmezse, esas komisyon raporunu yazar, bildirir" deniliyor. Bence, birlikte havale edildiğine göre, tali komisyonun raporunun da beklenilmesi gerekmez mi? Bu hususun açıklanmasını istiyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Başkan, cevaplayabilirsiniz efendim soruları.

TBMM BAŞKANVEKİLİ ALİ İLİKSOY (Gaziantep) - Sayın Başkan, ilk önce, süre yönünden sorulan birinci soruyu cevaplandırayım. İçtüzüğümüzün 37 nci maddesine göre, tali komisyonlara verilen süre on gündür; bu husus, İçtüzükte belirtilmiştir. İçtüzüğün 37 nci maddesinin son fıkrasında "Başkanlıkça esas komisyon dışında, tali komisyonlara da havale edilmiş olan bir konu bu komisyonlarca on gün içinde sonuçlandırılır" ibaresi yer almaktadır. O zaman, tali komisyonların on gün içinde cevap vermemesi halinde, esas komisyon, bu sürede cevap gelmediğine göre, kendisi, doğrudan işe girer ve bir karara bağlar.

Burada, sanıyorum, Sayın Yıldırım'ın sorusu da cevaplandırılmış oluyor birinci soruyla bağlantılı olarak.

Diğer konu, eğer, komisyonlarda 48 saat geçmeden bir işin görüşülmesi gerekiyorsa, Danışma Kurulunun önerisi ve Genel Kurulun kararıyla, bu süreler beklenilmeksizin, komisyonlarda görüşme yapılır. Bugüne kadarki uygulamalar da bu yöndedir. Bunu da, sayın milletvekili arkadaşlarımızın bilmesi gerekir diye düşünüyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum efendim.

Madde üzerinde verilmiş 5 adet önerge vardır.

Önergeleri, geliş sırasına göre okutacağım; ancak, okutmadan önce, Sayın Erbaş'a bir şey sormak istiyorum.

Sayın Erbaş, 3 adet önergeniz var; aynı metin, yalnız, Başkanlığa havale konusunda 3 ayrı tarih öneriyorsunuz; birisinde "derhal" diğeri "beş gün" bir diğeri de "on gün" diyorsunuz. Acaba, bunlardan hangisinin?..

FETHULLAH ERBAŞ (Van) - Genel Kurul hangisini kabul ederse...

BAŞKAN - Talep aynı olduğu için soruyorum. Yani, Heyet değerlendirme yapacak netice itibarıyla, oy verecek...

FETHULLAH ERBAŞ (Van) - Efendim, Genel Kurul hangisini uygun görürse, onu kabul ediyoruz.

BAŞKAN - Siz, önerge sahibi olarak, hangisinin uygun olduğu mülahazasıyla 3 ayrı önerge... Çünkü, konu aynı. Yani, Başkanın havalesine bir sınır getiren 3 ayrı önerge vermişsiniz; birisinde, Sayın Başkanın, "derhal" ikinci önergenizde. "beş gün içinde" üçüncü önergenizde de "on gün içinde" havale etmesini öneriyorsunuz.

Efendim, lütfen, açayım mikrofonunuzu, cevap verin.

Buyurun Sayın Erbaş

FETHULLAH ERBAŞ (Van) - Sayın Başkanım, vermiş olduğumuz önergeler, en aykırısından başlanarak işleme konulacaktır.

Şimdi, Genel Kurul, en aykırısını kabul ederse, ben onu kabul ediyorum; ama, hiç süre vermeden, yani, Başkanın inisiyatifine bırakılmış bir süreyle, ilanihaye, nasıl olsa ben havale edeceğim diye, hiç havale etmezse veya bir ay sonra havale ederse, o kanun teklifinin durumu ne olur? Yani, süre konusunda, Genel Kurulumuz hangisine karar verirse, biz, onu kabul ederiz; ama, bu, on günü geçmesin, derhal olsun, beş gün içinde olsun, on gün içinde olsun; ama, daha fazla olmasın diye üç tane ayrı ayrı önerge verdim.

BAŞKAN - Peki, anladım efendim.

Önergeleri okutuyorum:

Şimdi, Genel Kurul önergeleri dinledikten sonra daha iyi anlayacak.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 527 sıra sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair Teklifin çerçeve 8 inci maddesi ile Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 23 üncü maddesinin "Madde 23: Tasarı, teklif ve kanun hükmünde karamameler İçtüzüğün 20 nci maddesindeki ölçüler esas alarak Başkanlık tarafından esas komisyonlara en geç beş gün içinde havale edilir" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Fethullah Erbaş	Aslan Polat	Mustafa Niyazi Yanmaz
Van	Erzurum	Şanlıurfa
Mahmut Göksu	Mahfuz Güler	Rıza Ulucak
Adıyaman	Bingöl	Ankara
Ali Oğuz	Mustafa Geçer	Şükrü Ünal
İstanbul	Hatay	Osmaniye
Hüsamettin Korkutata	Dengir Mir Mehmet Fırat	Mehmet Elkatmış
Bingöl	Adıyaman	Nevşehir
Sabahattin Yıldız	M. Zeki Çelik	Cevat Ayhan
Muş	Ankara	Sakarya
	Oya Akgönerç Muğisuddin	
	Ankara	

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 527 sıra sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair Teklifin çerçeve 8 inci maddesi ile Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 23 üncü maddesinin "Madde 23: Tasarı, teklif ve kanun hükmünde kararname İçtüzüğün 20 nci maddesindeki ölçüler esas alınarak Başkanlık tarafından esas komisyonlara en geç on gün içerisinde havale edilir" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Fethullah Erbaş	Aslan Polat	Mustafa Niyazi Yanmaz
Van	Erzurum	Şanlıurfa
Mahmut Göksu	Mahfuz Güler	Ali Oğuz
Adıyaman	Bingöl	İstanbul
Rıza Ulucak	Mustafa Geçer	Şükrü Ünal
Ankara	Hatay	Osmaniye
Dengir Mir Mehmet Fırat	Nurettin Aktaş	Hüsamettin Korkutata
Adıyaman	Gaziantep	Bingöl
Sabahattin Yıldız	Mehmet Elkatmış	Cevat Ayhan
Muş	Nevşehir	Sakarya
	M. Zeki Çelik	
	Ankara	

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 527 sıra sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair Teklifin çerçeve 8 inci maddesiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 23 üncü maddesinin "Madde 23: Tasarı, teklif ve kanun hükmünde kararname İçtüzüğün 20 nci maddesindeki ölçüler esas alınarak Başkanlık tarafından esas komisyonlara derhal havale edilir." Olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Fethullah Erbaş	Aslan Polat	Mustafa Niyazi Yanmaz
Van	Erzurum	Şanlıurfa
Mahmut Göksu	Mahfuz Güler	Rıza Ulucak
Adıyaman	Bingöl	Ankara
Sabahattin Yıldız	Hüsamettin Korkutata	Dengir Mir Mehmet Fırat
Muş	Bingöl	Adıyaman
Eyüp Fatsa	Nezir Aydın	Ali Sezal
Ordu	Sakarya	Kahramanmaraş
Mehmet Elkatmış	Cevat Ayhan	M. Zeki Çelik
Nevşehir	Sakarya	Ankara

BAŞKAN - Diğer önergeyi okutuyorum efendim:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

527 sıra sayılı teklifin 8 inci maddesiyle değiştirilen İçtüzüğün 23 üncü maddesinin son fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mahfuz Güler	Osman Yumakoğulları	Sabahattin Yıldız
Bingöl	İstanbul	Muş
Latif Özbek	Şükrü Ünal	Maliki Ejder Arvas
Elazığ	Osmaniye	Van
M. Niyazi Yanmaz	Yakup Budak	Osman Aslan
Şanlıurfa	Adana	Diyarbakır
Mustafa Geçer	Yahya Akman	Mehmet Batuk
Hatay	Şanlıurfa	Kocaeli
	Ali Oğuz	
	İstanbul	

Teklif: "Tali komisyonun süresi içinde bir görüş bildirmemesi halinde esas komisyon raporunu hazırlar. Şu kadar ki; esas komisyon raporunu hazırlamadan, tali komisyon raporunun ulaşması halinde bu rapor esas komisyonca dikkate alınır."

BAŞKAN - Son önergeyi okutuyorum ve en aykırı olan bu önergeyi okuttuktan sonra işleme alacağım.

Buyurun.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

527 sıra sayılı teklifin 8 inci maddesiyle değiştirilen 23 üncü maddenin sonuna aşağıdaki hüküm beşinci fıkra olarak eklenmesini arz ve teklif ederim.

Yasin Hatiboğlu
Çorum

Teklif: "Komisyonlar, esas komisyon meselesini öncelikle görüşür, üçte iki çoğunlukla karara bağlar."

BAŞKAN - Önergeye Komisyon katılıyor mu efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI TURHAN TAYAN (Bursa) - Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN - Başkanlık?..

TBMM BAŞKANVEKİLİ ALİ İLİKSOY (Gaziantep) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Başkanlığın ve Komisyonun katılmamış olduğu önerge üzerinde, önerge sahibi olarak, Sayın Hatiboğlu, buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Heyetinizi, Başkanlığınızı saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, yeni düzenlemeyle, hangi konunun hangi komisyonda görüşüleceği hususu, daha önce kabul buyurduğunuz maddede bir anlamda tasrih edildi. Bu maddenin düzenlemeyi istediği husus, havale yapılırken, bir önce kabul ettiğimiz maddedeki ölçüler dikkate alınmak suretiyle yapılsın ve böylece -bendenizin, müsamahanıza da sığınarak arz ve ifade ettiğim gibi- itişme ve didişme olmasın; arzu edilen bu.

Peki, yalnız tüzüksel düzenleme; yani, Tüzüğün yaptığı düzenleme bizi maksadımızı ulaştıracak mı; çünkü, ameller niyetlere göredir, sadece fizikî düzenleme, sadece fıkralar, maddeler, bentler, hükümler yetmiyor; yetmediğini gördük. Niye gördük, şimdi zaten yürürlükte olan 23 üncü

maddede deniliyor ki: Başkanlık havaleyi yaparken meseleye bakar, maslahata göre hareket eder; yani, şu konu, şu teklif, şu tasarı veya şu kanun hükmünde kararname hangi komisyonu ilgilendiriyorsa, Başkanlık oraya havaleyi yapar. Peki, böyle deniliyor olduğu halde, biz, aylardır, günlerdir hep onu tartışıyoruz, temcit pilavına döndü, hep onu getiriyoruz, niye; çünkü ytreğimizi yakan o. Anayasalık bir konuyu, Anayasa Komisyonunun müzakere etmesi lazımgeldiği bir hususu, Plan ve Bütçe Komisyonuna götürüyoruz. Buradan söylemek istediğim şu: Öyle yandı ki canımız, bu düzenleme bile bendenizi tatmin etmiyor; yetmiyor. Yani, bir kayda, bir kayıt daha; bir kayda, bir kayıt daha teklif etmek geliyor içimden. Bu biraz da güvensizliğin ifadesi. Yani, bizim halimiz ne olacak; nereye varacağız? Güven kalmadı; çünkü, güveni bozduk.

Onun için, bendeniz, bir teklif getiriyorum. Diyorum ki, bu da yetmez, maddenin altına "komisyonlar, esas komisyon meselesini öncelikle görüştür, üçte 2 çoğunlukla karara bağlar." Ne demek istiyorum... Bir kere, zannediyorum, 6 ncı maddede düzenledik; yani, orada ölçüler bellidir; tabiri caizse, ceza hukuku ifadesiyle, unsurlar bellidir. O, bizim için yeterli gelir; olabilir ki, yetmeyebilir. O takdirde, Sayın Başkan havale ederek, o ölçüler tahtında havale edecek; o da yetmelidir bize; uygulama gösteriyor ki, yetmiyor. Onun için, bendeniz, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda ve Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda olduğu gibi, komisyon, her sevkte, mutlaka bir usul tartışması açmalı.

Yani, komisyon, önce, görevli olup olmadığını belirlemelidir. Ceza usulünde de, hukuk usulünde de bu esastır. O mahkeme, görevli midir değil midir, göreve karar verir. Görevli olduğuna karar verdikten sonra, ancak diğer usulî meseleleri görüştür, arkasından da esasa müdahale eder.

O halde, bendenizin teklifi şudur: Bir teklif, tasarı, kararname, Başkanlığa geldiği zaman Başkan, elbette 6 ncı maddeye göre bir havale yapacak; ama, 6 ncı maddenin unsurlarını çok inceleyerek yapacak; olabilir, yanlış olabilir, hata yapmış olabilir, hatta ve hatta kasten de yapmış olabilir. O halde, komisyon, kendi meselesine sahip çıkmalı, meseleyi, tasarayı, teklifi, kararnameyi görüştürmeden önce, Başkan "arkadaşlar, bizim görevimize giriyor mu, girmiyor mu, biz mi inceleyeceğiz; başka refik komisyon mu inceleyecek bunu karara bağlayalım" demelidir. Bu, gerçekten çok gereklidir; gereksiz tartışmaları ortadan kaldıracak bir tekliftir. Teklife, bütün grupların destek vermelerini rica ediyorum.

Başkanlığı, Komisyonu ve Yüce Heyetinizi saygılarımla selamlıyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Hatiboğlu.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

EYÜP FATSA (Ordu) - Karar yetersayısının aranılmasını istiyorum.

BAŞKAN - Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

527 sıra sayılı teklifin 8 inci maddesiyle değiştirilen İttüdüğün 23 üncü maddesinin son fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mahfuz Güler

(Bingöl) ve arkadaşları

"Teklif:

Tali komisyonun, süresi içinde bir görüş bildirmemesi halinde, esas komisyon raporunu hazırlar. Şu kadar ki, esas komisyon raporunu hazırlamadan, tali komisyonun raporunun ulaşması halinde, bu rapor, esas komisyonca dikkate alınır."

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI TURHAN TAYAN (Bursa) - Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN - Başkanlık?..

TBMM BAŞKANVEKİLİ ALİ İLİKSOY (Gaziantep) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Gerekçeyi mi okutalım efendim?

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Gerekçeyi okutunuz efendim.

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum:

"Gerekçe: Değişiklik teklifinde, esas komisyon çalışmalarının hangi safhasına kadar tali komisyonun raporu ulaşırsa dikkate alınacağı belli olmadığından, işbu değişiklik teklifi verilmiştir. "

EYÜP FATSA (Ordu) - Karar yetersayısının aranılmasını istiyorum.

BAŞKAN - Efendim, karar yetersayısını arayacağım.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Karar yetersayısı yoktur.

Birleşime 10 dakika ara veriyorum efendim.

Kapanma Saati: 19.34

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 19.45

BAŞKAN: Başkanvekili Nejat ARSEVEN

KÂTİP ÜYELER : Hüseyin ÇELİK (Van), Yahya AKMAN (Şanlıurfa)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 26 ncı Birleşimin Altıncı Oturumunu açıyorum.

V. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

2.- İzmir Milletvekili Rifat Serdaroğlu'nun; İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın; Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya'nın; Ankara Milletvekili Yıldırım Akbulut'un; Şırnak Milletvekili Mehmet Salih Yıldırım'ın; Gaziantep Milletvekili Ali İhksay, Konya Milletvekili Ömer İzgi ve Ankara Milletvekili Nejat Arseven'in; İstanbul Milletvekili Ziya Aktaş ve 42 Arkadaşının; Zonguldak Milletvekili Hasan Gemici'nin ve İzmir Milletvekili Işlay Saygın'ın; Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifleri ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/94, 2/232, 2/286, 2/307, 2/310, 2/311, 2/325, 2/442, 2/449) (S.Sayısı: 527) (Devam)

BAŞKAN - Komisyon ve Başkanlık Temsilcisi yerinde.

Görüşmekte olduğumuz 527 sıra sayılı İçtüzük teklifinin 8 inci maddesi üzerinde verilen, Komisyonun ve Başkanlık Temsilcisinin katılmadığı, Van Milletvekili Sayın Fethullah Erbaş ve arkadaşlarının önergesinin oylamasında karar yetersayısı bulunamamıştı.

Şimdi, önergeyi tekrar oylarınıza sunacağım ve karar yetersayısını arayacağım.

Oylamayı elektronik cihazla yapacağım.

Oylama için 3 dakika süre veriyorum.

Oylama işlemi başlatıyorum efendim.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN - Efendim, karar yetersayısı vardır; önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 527 sıra sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde değişiklik yapılmasına dair teklifin çerçeve 8 inci maddesiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 23 üncü maddesinin "Madde 23.- Tasarı, teklif ve kanun hükmünde kararname İçtüzüğün 20 nci maddesindeki ölçüler esas alınarak Başkanlık tarafından esas komisyonlara derhal havale edilir" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Fethullah Erbaş

(Van) ve arkadaşları

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI TURHAN TAYAN (Bursa) - Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN - Başkanlık?..

TBMM BAŞKANVEKİLİ ALİ İLİKSOY (Gaziantep) - Sayın Başkan, bir işin derhal havalesinin sakıncaları olabilir; çünkü, gelen tasarı, teklif veya kanun hükmünde karamameleri, Başkanlık, Anayasaya uygunluk bakımından, belli süreler içerisinde incelemeye alıyor; onun için, süreye tabi kılmak doğru değildir.

Başkanlık, zaten, bugüne kadar, havale konusunda herhangi bir sıkıntı yaşamamıştır. Eğer, böyle bir sıkıntı olsaydı "evet" diyebilirdik; ama, buna hiç gerek yoktur diyoruz; o nedenle de, katılmıyoruz.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Erbaş, önermeniz üzerinde konuşacak mısınız efendim?

FETHULLAH ERBAŞ (Van) - Konuşacağım.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Erbaş. (FP sıralarından alkışlar)

FETHULLAH ERBAŞ (Van) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; önergemizde, çerçeve 8 inci maddeyle değiştirilmiş bulunan aslıyla tamamen farklı bir madde oluşuyor şu anda. Madde 23'te "tasarı, teklif veya kanun hükmünde karamameler İçtüzüğü'nün 20 nci maddesindeki ölçüler esas alınarak -yani, komisyonların isimleri sayılıyor- Başkanlık tarafından -eski metinde "Başkan" deniliyordu, şimdi "Başkanlık" tabiri kullanılmış- esas komisyonlara havale edilir" deniliyor.

"Havale edilir"den maksat ne? Yani, belli bir süre, makul bir süre bırakmak, elbette ki, lazım. Başkanlık, keyfine, işine gelmediği bir kanun teklifini havale etmedi; bir ay havale etmedi; ne olacak sonuçta? Kimsenin bir şey diyeceği yok; çünkü, madde açık "belli bir süre içerisinde olmadığı için havale edilir" diyor. Hangi süre içerisinde, beş günde mi, on günde mi, derhal mi; bu konuda bir açıklık yok. Biz, onun için, Başkanın inisiyatifine bırakmıyoruz bu işi; diyoruz ki, -bundan önce de gördük, İçtüzüğü'nün uygulamaları sırasında- 1991 yılından beri takip ediyorum, her başkanın bir uygulama felsefesi var, her yiğidin bir yoğurt yiyişi gibi, her başkanın da farklı uygulamalarını ve yorumlarını görüyoruz.

Meclisi idare eden başkanvekillerinin de farklı tutum ve uygulamalarına şahit oluyoruz. Bazı başkanlar yasa çıkarmada aceleci davranıyorlar, İçtüzüğü'nün birçok maddesini görmezlikten geliyorlar. Bu sefer, burada sıkıntı doğuyor.

Şimdi, yeni metne bakarsak, eski metinde Başkan ilgili komisyonu tespit ediyordu; yenide ise, Başkanlık havale ediyor. Havale işlemini kaç günde, kaç ayda yapar, Başkanlığın bu husustaki görüşü, kıstası ne olacaktır?

Değerli arkadaşlar, şunu belirtmek istiyorum: Bugün yapılan düzenlemelerle, zaten, iktidarla muhalefet partileri arasında, milletvekili farkından dolayı, muhalefet partileri Mecliste çok cılız muhalefet yapabilmekte dirler. Hiçbir önerileri kabul edilmediği gibi, hiçbir iyiniyetli teklifleri de kabul görmemektedir. Muhalefetin İçtüzükten doğan bazı haklarını da, iktidar partileri çok görerek, bu İçtüzük değişikliğini gündeme getirmeleri, gerçek niyetlerinin, muhalefetsiz bir Meclis isteklerinin bir tezahürüdür. Şu anda, 353'e 187 oranı var; iktidar partileri 353, muhalefet partilerinin toplamı 184'tür. Parlamentoda iktidarın istediği her kanun, hiç, noktasına, virgüllüne dokundurulmadan, komisyonlardan da çıkıyor, Genel Kuruldan da çıkıyor ve çıkmasına da bu sayı yetmektedir. Zaten, bazen bir iki günlük bir gecikmeyle çıkmaktadır. Bu gecikmeyi de içine sindiremiyor iktidar. Şunu hatırlatmak istiyorum: Her gün, sel gelip, kütük getirmez. Bugün iktidar partisi olan, yarın muhalefet partisi olabilir; bu bir ihtimaldir ve bir gün, bu İçtüzük, beyler, size de lazım olabilir. Yarın, sizin de sesiniz kısılır. Eğer, Meclis içinde muhalefet yapamaz hale gelen muhalefet par-

tileri, bu sefer, muhalefetlerini Meclis dışında meydanlara götürürlerse, zarar eden iktidar partileri olur. Parlamenter demokrasilerde, parlamento, hükümetin emrinde kanun yapma makinesi değil; bilakis, parlamentonun denetiminde icraatını yürüten bir erkittir.

Lütfen, Yüce Meclisin konumunu değiştirmeyin diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Erbaş.

Efendim, gerekçesini de dinlemiş olduğunuz önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 527 sıra sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair Teklifin çerçeve 8 inci maddesiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 23 üncü maddesinin "Madde 23.- Tasarı, teklif ve kanun hükmünde kararname, İçtüzüğün 20 nci maddesindeki ölçüler esas alınarak, Başkanlık tarafından esas komisyonlara en geç beş gün içinde havale edilir" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Fethullah Erbaş

(Van) ve arkadaşları

BAŞKAN - Komisyon katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI TURHAN TAYAN (Bursa) - Katılmıyoruz.

BAŞKAN - Başkanlık?..

TBMM BAŞKANVEKİLİ ALİ İLİKSOY (Gaziantep) - Efendim, biraz önce de arz ettiğim üzere, süre koymanın doğru olmadığını... Bir teklif veya tasarı, tek maddeden de ibaret olabilir, bir Ceza Kanunu değişikliği gibi, yüzlerce maddeyi de ihtiva edebilir. O zaman, üç beş gün içinde incelemek pek mümkün olmaz. Önergeye, bu sebeplerle "katılmıyoruz" diyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum efendim.

Sayın Erbaş, gerekçeyi okutuyorum efendim...

FETHULLAH ERBAŞ (Van) - Sayın Başkan, Ali Oğuz konuşacaklar.

BAŞKAN - Ali Beyin imzası var.

Buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

ASLAN POLAT (Erzurum) - Sayın Başkan, bu akşam, sizi, en az bir önergede ikna edeceğiz konuşa konuşa...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Oğuz.

ALİ OĞUZ (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; görüşülmekte olan 527 sıra sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair Teklifin çerçeve 8 inci maddesi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 23 üncü maddesinin "Madde 23.- Tasarı, teklif ve kanun hükmünde kararname, İçtüzüğün 20 nci maddesindeki ölçüler esas alınarak, Başkanlık tarafından, esas komisyonlara, en geç beş gün içinde havale edilir" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz diye önerge verilmiş bulunuyor.

Gereğede de, Başkanlık tarafından esas komisyonlara havale edilmesi, Başkanın inisiyatifine bırakılmaktadır. Zaman zaman da, bu havale süresinin uzadığı veya kısaldığı görülmüştür. Bu

nedenle, havale stüresinin, beş gün, onbeş gün veya hemen havale edilmesi şeklinde üç önergemiz huzurunuzda gelmiş bulunmaktadır. Bunlardan, süre bakımından en gerisi olarak, hemen havale edilmesi, beş gün içerisinde havale edilmesi, onbeş gün içerisinde havale edilmesi şeklindeki önergeler müzakere edilerek, reddedilmiş bulunuyor.

Arkadaşlarımız, ne kadar dikkat edildiği hususunu göstermek bakımından, madde metnini, aynen önerge gibi verdiler; o da reddedildi; yani, getirmiş olduğunuz teklifi kendiniz reddetmiş oldunuz. Komisyon da katıldı redde, Hükümet de katıldı. Yani, görülüyor ki, artık, bir ret mekanizması işliyor ve hiçbir esbabı mucibesi de yok. Öyle olunca, şimdi, ortaya bir gerçek çıkıyor; eğer, üzerinde titizlikle durulur da, en isabetlisini, en güzelini bulursak, bu, herhalde, en isabetlisi olur, en güzeli olur; ama, geleni mutlaka reddedeceğiz haleti ruhiyesi içerisinde hareket edersek, böyle abes neticeler ortaya çıkıyor.

Zaten, şu İttüzüğün tadil edilmesi zaruretinin, ben, neden kaynaklandığını da anlamış değilim. Genel gerekçede buyuruyorsunuz ki, efendim, bunu yapmak zaruretindeyiz; çok maddeli kanunlar geliyor; bunlarla yüz gün, yüzelli gün uğraşmak noktasına geleceğiz; bu da hiçbir kanunu geçirme imkânımızın olmadığını ortaya koymaktadır; böyleyse, biz, İttüzüğün tadil edilmesiyle, rahatlıkla, bu kanunları süratle ve çok kısa zamanda müzakere etme imkân ve iktidarını da bulmuş olacağız; onun için, bunu böylece kısaltmak veya bu hale getirmek mecburiyetindeyiz gibi bir esbabı mucibe doğuyorsa da, benim anlayışım şu ki; bu süratle veya bu şekil kısaltmalarla veya muhalefetin sesini kısmakla elinize bir şey geçmez. Bir dikensiz gül bahçesi özleseniz ve bunu temin etseniz de, bu da size şeref kazandırmaz.

O bakımdan, ben diyorum ki, hiç olmazsa verilen önergeleri nazara alarak, dikkatle inceleyerek, müzakere ederek, en isabetlisini bulursak, bundan mutlaka Meclisimiz, memleketimiz, milletimiz de faydalanır, istifade eder. Yoksa, aksi takdirde, gelen her şeyi çoğunluğumuza güvenerek reddedeceğiz mülhazası içerisinde davranırsanız, bunun, memleketimize, milletimize, hatta size hiçbir şey kazandırmayacağını ifade ediyor ve önergemizin kabulü istikametinde oy kullanacağımızı ümit ederek, saygılarımı sunuyorum efendim.

Teşekkür ederim. (FP sıralarımdan alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Oğuz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Son önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 527 sıra sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi İttüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair Teklifin çerçeve 8 inci maddesiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi İttüzüğünün 23 üncü maddesinin ;

"Madde 23.- Tasarı, teklif ve kanun hükmünde kararname, İttüzüğün 20 nci maddesindeki ölçüler esas alınarak, Başkanlık tarafından esas komisyonlara en geç on gün içerisinde havale edilir."

Olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Fethullah Erbaş

Van ve arkadaşları

BAŞKAN - Komisyon katılıyor mu efendim önergeye?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI TURHAN TAYAN (Bursa) - Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN - Başkanlık?..

TBMM BAŞKANVEKİLİ ALİ İLİKSOY (Gaziantep) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Başkanlık ve Komisyonun katılmadığı önerge üzerinde Sayın Aslan Polat konuşacaklar. (FP sıralarından alkışlar)

Buyurun Sayın Aslan Polat

ASLAN POLAT (Erzurum) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlarım. (DSP sıralarından alkış!..)

Arkadaşım, dinle, ondan sonra zaten alkışlayacak durum hissedersin.

Şunu söyleyeyim; iktidar partisine mensup arkadaşları pek anlayamıyorum. Yani, burada konuşan, çaba gösteren biziz, kulislerde çay içip, eğlenen sizsiniz; daha sonra, size ne oluyor; onu anlayamadım! Oturun, orada dinleyin!

Sayın Başkanım, bu önergedeki maksat şu; bu Meclisteki tartışmanın esası şundan ileri geliyor : Bütün komisyonlarda, komisyon üyeleri, iktidar partisiyle muhalefet partisinin üye sayısı esas alınarak seçilmesine rağmen, bir komisyonda, Plan ve Bütçe Komisyonunda, kanunla, "40 kişinin 25'i iktidardan olur, 15'i muhalefetten olur" denmiş. Bunun da böyle denmesinde haklılık var; hükümetler, parayla ilgili, mali durumlarla ilgili getirecekleri kanun tasarılarını bir an önce Plan ve Bütçe Komisyonundan rahatlıkla geçirsinler diye, o komisyonda iktidar grubuna bir ağırlık tanınmış. Bunun üzerine, hükümetler de, bilhassa parayla ilgili olan hemen hemen bütün kanun tasarılarını Plan ve Bütçe Komisyonunu esas komisyon kabul ederek, diğer komisyonları bir nevi by-pass ederek, komisyonlarda görüşülmeden acele Meclisten geçirmeyi esas edinmişlerdir; işin tuhaf noktası budur; fakat, bu hükümetin, esasında buna da ihtiyacı yok; çünkü, 550 milletvekilinin 350 milletvekili iktidara mensup olduğu için, zaten, 350'nin 550'ye oranı yüzde 60-63 ediyor, 25'in 40'a oranı da aynıdır; dolayısıyla, bu hükümetin, hemen hemen bütün komisyonlarda zaten yeterli ağırlığı var. O halde, gelen kanun tasarıları, gerçekten, hangi komisyon esas komisyon, hangi komisyon tali komisyonsa o komisyona havale edilmeli. Bunun için de biz, Başkanlığa on günlük bir müddet veriyoruz ve diyoruz ki, çok bekletmenin de manası yok, bir kanun tasarısı geldiği zaman, sizin hukukî danışmanlarımız var, gelen kanunların mazisi var, bunlara bakarak, konuları daha çok bekletmeden, on gün içerisinde komisyona havale edin. Bilhassa, hepimizin de bildiği gibi, milletvekillerinin şahsen verdiği birtakım kanun teklifleri oluyor; şehirlerinde üniversite açmak istiyorlar, belediyelerle ilgili sorunları oluyor, şehirleriyle ilgili sorunları oluyor veya çeşitli maddî sorunlarıyla ilgili teklifleri oluyor, bu teklifler zamanında komisyonlara havale edilmediği için veya havale edilse de komisyonlarda görüşülmediği için; hemen hemen hepimiz de görüyoruz, işte, 45 günde komisyonda görüşülmedi, Genel Kurula görüşülmeden gelsin diye hep önergelerle Genel Kurula direkt alınıyor; yani, komisyonlar, bir nevi by-pass ediliyor.

Bizim bütün isteğimiz, bütün endişemiz, burada arkadaşlarımıza dediğimiz şu: Bu teklifler, bir kanun tasarısı geldiği zaman, Başkanlık, ciddi ciddi incelesin, on gün içerisinde de, hangisi esas komisyonsa, ona yollasın; ama, bizde öyle mi oluyor?! Mesela, şu anda, meşhur, memurların çok kolaylıkla işten atılmasını sağlayan kanun, şahsî, özlük haklarıyla ilgili olduğu halde, kesinlikle vatandaşların özlük haklarıyla ilgili olduğu halde, Anayasa Komisyonunun, hukuk kuruluşunun hiçbir görüşü alınmadan, Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edildi. Plan ve Bütçe Komisyonu da -bununla, ömür boyu işten atılacak bir memuru- acaba, benim yaptığım bu iş Anayasaya aykırı mı

değil mi diye, Anayasa Komisyonunun raporunu dahi beklemeye lüzum hissetmeden Genel Kurula bunu gönderdi. Biz, bu tip yanlışlıkların önlenmesini istiyoruz ve bu tasarıdaki bizim niyetimiz bu. Biz bunları yapıyoruz; ama, hükümet de diyor ki: Hayır efendim, bizde çoğunluk var; ben böyle getiririm, istediğim komisyonu esas komisyon olarak tespit ederim; orada da, bir günde - altkomisyon da oluşturmam- sabaha kadar götürürüm; bunu, o gün orada bitirir, Genel Kurula yollarım ve bunu kanunlaştırırım... Dedikten sonra ne oluyor?.. Bakın, size bir şey daha okuyayım, Sayıştay Başkanlığının, sizin, 2000 yılında, yani, bu yıl, 1999 yılı için yapmış olduğunuz, çıkardığınız kanunlar hakkındaki raporunu okuyayım; bakın, sizin yaptığınız raporlar, siz yaptınız bunları: "Hazine saymanlıkları 1999 yılı mizanlarında yer alan ana hesaplardan dışborçlar, kredi anlaşmaları, kullanılacak dış krediler, genel bütçe dışındaki daire ve kurum borçları, genel bütçe dışındaki daire sermaye hesapları tam, doğru ve uygun bulunmamış ve 1999 yılı hesapları reddedilmiştir" deniliyor. Hazine, niye bunları diyor; çünkü, Hazine, sizin gayri ciddi olarak havale ettiğiniz, bu komisyonlarda gayri ciddi olarak görüştüğünüz bu önermeleri kabul etmiyor, hesaplarını kabul etmiyor.

Bakın, yine, Sayıştay ne diyor: "Bugüne kadar Meclise gönderilen Sayıştay raporlarında yer alan ve Plan ve Bütçe Komisyonunda da onaylanarak kabul edilen prensiplerden henüz gereği yerine getirilemeyenlerin gerçekleştirilmesine öncelik verilmelidir ve bunlar da verilmemiştir."

Ben, burada neyi anlatmak için söylüyorum; şunu söylüyorum: Siz dersiniz ki, bizim çoğunluğumuz var, biz istediğimiz kanunu buraya getirir geçiririz... Getirdiğinizi eğer ciddi ciddi incelemeszeniz, ciddi ciddi komisyonlara sevk etmezseniz, bunları Sayıştay da kabul etmez; Anayasa Mahkemesine müracaat etik mi, orada da yüzde 70'ini biz iptal ettiririz; işte, kanun hükümünde karamamelerde olduğu gibi. Şimdi, siz, yine, bankaları özelleştirmeyi getirdiniz; onlarda da Anayasa Mahkemesine gideceğiz, yine, onları da iptal ettireceğiz ve bunları, ne zamana kadar...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ASLAN POLAT (Devamla) - Bitiriyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Lütfen tamamlayın Sayın Polat.

Buyurun efendim.

ASLAN POLAT (Devamla) - Tamam Sayın Başkanım; teşekkür ederim.

Ne zamana kadar bunları iptal ettireceğiz; size, hukuka, adalete uymayı kabul ettirinceye kadar. Ne zaman ki hukuk ve adaleti kabul edersiniz, kanun önünüzde geldiği zaman, esas komisyonlara, ana komisyonlara göndermeyi ve onlara uymayı kabul edersiniz, ciddi ciddi kanunları incellersiniz, o zaman, Sayıştay da raporlarında kabul eder, biz de kabul ederiz ve buradan çıkan kanunların da bir manası olur.

Hepinize saygılar sunarım. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Polat.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, yeni madde ihdasına dair bir önerge vardır. Malumlarımız olduğu üzere, görüşülmekte olan tasarı veya teklife konu kanunun, komisyon metninde bulunmayan; ancak, tasarı ve teklifle çok yakın ilgisi bulunan bir maddesinin değiştirilmesini isteyen ve komisyonun salt çoğunlukla katıldığı önergeler üzerinde yeni bir madde olarak görüşme açılacağı, içtüzüğümüzün 87 nci maddesinin dördüncü fıkrasının amir hükmüdür.

Bu nedenle, önergeyi okutup Komisyona soracağım. Komisyon, önergeye salt çoğunlukla; yani, en az 13 üyesiyle katılırsa, önerge üzerinde yeni bir madde olarak görüşme açacağım; Komisyonun salt çoğunlukla katılmaması halinde ise, önergeyi işlemden kaldıracam.

Şimdi, önergeyi okutuyorum:

Sayın Başkanlığa

527 sıra sayılı teklifin çerçeve 8 inci maddesinden sonra yeni bir madde olarak gelmek üzere, aşağıdaki çerçeve 9 uncu maddenin eklenmesini arz ve teklif ederim.

Yasin Hatiboğlu

Çorum

"Madde 9.- Türkiye Büyük Millet Meclisi İhtüdüğünün 24 üncü maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

Başkanvekili, anamuhalefete mensup üyeler arasından seçilir."

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI TURHAN TAYAN (Bursa) - Salt çoğunluğumuz olmadığından katılamıyoruz.

BAŞKAN - O zaman, başka bir işleme de gerek yok; önergeyi işlemden kaldırıyorum.

Müteakip maddeyi okutuyorum:

MADDE 9. -Türkiye Büyük Millet Meclisi İhtüdüğünün 26 ncı maddesinin birinci fıkrasının sonuna aşağıdaki cümle eklenmiştir.

"Başkan, toplantı ve gündem için başkanvekili, sözcü ve kâtipin görüşüne başvurur."

BAŞKAN- Madde üzerinde, Fazilet Partisi Grubunun görüşlerini, Adıyaman Milletvekili Sayın Dengir Mir Mehmet Fırat ifade edecekler.

Buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

FP GRUBU ADINA DENGİR MİR MEHMET FIRAT (Adıyaman)- Sayın Başkanım, değerli arkadaşlarım; Türkiye Büyük Millet Meclisi İhtüdüğü değişikliğiyle ilgili teklifin 9 uncu maddesi - ki, çerçeve 26 ncı maddeye tekabül ediyor- üzerinde Grubumun görüşlerini aktarmak üzere huzurlarınızda bulunuyorum.

Birkaç gündür, İhtüdüğü değişikliğiyle ilgili konu gündemimizde ve herhalde, bir hafta civarında da bu devam edeceğe benziyor. Tamamen, Parlamentomuzun çalışmasıyla ilgili olan İhtüdüğün eskiyen maddelerinin değişmesi ve güncel hale getirilmesi, daha iyi işler hale getirilmesi, tabii ki, memnuniyetle karşılanır ve genelde 50 küsür madde olarak karşımıza getirilmiş olan bu teklifin, birkaç maddesi hariç, tümüne iştirak etmemek mümkün değil; ancak, bu birkaç madde, hakikaten, Parlamentonun çalışmasına yönelik değil, tamamen, iktidar tarafının muhalefeti susturmaya yönelik veya bazı kanunları daha kısa sürede, görüşülmeden hayata geçirmeye ilgili.

26 ncı maddede yapılmış olan değişiklik de, tamamen usuli değişikliklerdir ve kabul edilebilir. Süreler kısaltılmaktadır ve bunun haricinde de pek bir şey yoktur. Dolayısıyla, bunu kabul ediyoruz. Ancak, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Türkiye'nin bugünkü gündemini çok iyi tespit edip, zamanının büyük kısmını buna ayırmakla mükelleftir. Türkiye büyük bir kriz döneminden geçmektedir. Türkiye'deki durumu tespit edip, bunun üzerinde konuşmakta, bence, büyük yarar vardır.

Bu konuda, oldukça meşhur bir köşe yazarımızın, Türkiye'nin durumunu tespit eden yazısını ıttılamaa sunmakta fayda görüyorum ve bütün arkadaşlarım da bu yazının tümünü okumalarını tavsiye ediyorum; çünkü, Türkiye'nin bugünkü fotoğrafının çekilmiş olduğunu görmekteyim ve ıttılamaa kesbetmekte fayda görüyorum:

"Sizce, neden, tam banka talanlarının ve laiklik adına soygunlarla komplolar düzenlendiğinin ortaya çıktığı bir sırada birden yöneticilerimiz Avrupa'yla ilişkileri berhava etmeye karar verdi? Ulusal onurlarını koruduklarını söylüyorlar. İnaniyor musunuz? İftiracı generallerin yargı önüne çıkarılmaması, 1 000 Amerikan Dolarına karşılık 700 milyon Türk Lirası ödenmesi, yaşam standardı sıralamasında Yunanistan'ın 65 basamak altında kalınması, işkencenin alıp yürütmesi, hapis-hanelerin mafyanın denetimine geçmesi, Kıbrıs Rum kesiminin Türkiye'den 5 misli daha zengin olması, bankaların iktidarlar tarafından sistematik olarak soyulması, mafya üyelerinin cebinden devlet yöneticilerine verilen pasaportların çıkması, onların ulusal onuruna dokunmuyor. Bir ilişkinin, bir aşkın, bir savaşın, bir kan davasının, bir soygunun en tehlikeli, en kanlı, en korkulacak bölümü son bölümüdür.

Sevdiğini kaybettiğine inanan insanın, savaşı kaybettiğini gören komutanın, kan davasında yenildiğini anlayan ailenin, yakalanacağını fark eden soyguncunun, yitirdiğini kazanmak için elindeki bütün kozu, gücü, kötülüğü, kaybetmişlerin vahşi öfkesiyle fütursuzca ortaya sürdüğü bölümüdür bu. Sezar'ın yoluna çıkan kâhine Shakespeare şöyle dedirtmiştir:

-Martın 15'inden sakın.

Sezar, martın 15'inde öldürüldü. Eğer, ben de o kâhin gibi konuşabilseydim size şöyle derdim: 'Sonlardan sakının' Bunu söylemenin de tam zamanı olurdu; çünkü, korkunç bir sürece dönüşebilecek bir sona yaklaşıyoruz. Hepimizin hayatını etkileyebilecek bir döneme giriyoruz. Yetmişbeş yıllık bir ilişki, ağır bir hesaplaşmanın yaşanabileceği bir finale doğru gidiyor.

Bazı iktidar sortığı siyasetçilerin, gazeteciler ve bankacılarla birlikte büyük talanlara karıştığının, devletin neredeyse tüm kurumlarının uyuşturucu kaçakçılarıyla içiçe girdiğinin açıkça ortaya çıktığı bir zaman parçası yaşıyoruz.

Bu gerçekler gözler önüne serildikten sonra, artık tehlike herkes için başlamış demektir. Suçüstü yakalananların yalnızca makamlarını ya da şöhretlerini kaybetmeleri değil, yargılanıp hapse girmeleri söz konusudur. Onlar, bu korkunç sondan kurtulabilmek için, her şeyi, her yolu deneyeceklerdir. Banka soygunlarının asıl düzenleyicisi olmasından şüphe edilen ismin, iktidarın en tepesinde oturan biri olduğunu düşünürseniz, ne demek istediğimi daha rahat anlarsınız.

Sizce, neden, tam banka talanlarının ve laiklik adına soygunlarla komplolar düzenlendiğinin ortaya çıktığı bir sırada, birden, yöneticilerimiz, Avrupa ile ilişkileri berhava etmeye karar verdi? Ulusal onurlarını koruduklarını söylüyorlar; inaniyor musunuz? Bazılarının yargı önüne çıkarılmaması, 1 000 Amerikan Dolarına karşılık 700 milyon Türk lirası ödenmesi, yaşam standardı sıralamasında Yunanistan'ın 65 basamak altında kalınması, işkencenin alıp yürütmesi, hapis-hanelerin mafyanın denetimine geçmesi, Kıbrıs Rum kesiminin Türkiye'den 5 misli daha zengin olması, bankaların iktidarlar tarafından sistematik olarak soyulması, mafya üyelerinin cebinden devlet yöneticilerine verilen pasaportların çıkması, işçilerin zekâta muhtaç bırakılması, gelir dağılımı adaletinde Tanzanya'nın bile ardından gelinmesi, onların ulusal onuruna dokunmuyor. Bu, nasıl bir onur peki?

Gerçek bir hukuk uygulanırsa, İçişleri Bakanının deyimiyle, önünde düğme iliklenen çok adam haphishanenin yolunu tutmalı. Buna kolayca razı olurlar mı sizce?

Bir dönemin sonuna geldiğini onlar da görüyor; şimdi peçelerini atıp asıl yüzlerini gösterebilirler.

Çok ürpertici bir gerçek; ama, talana bulaşan bütün bu güçleri yakalayıp yargılayacak bir başka güç yok Türkiye'nin içinde. Hukukun burada uygulanabilmesi için "Avrupa ve dünya ölçülerinde" evrensel bir yardımlaşmaya muhtaçız.

Bunu onlar da bildiklerinden, daha önce "laiklik" maskesi ardına saklanıp bankaları soydukları gibi, şimdi de "ulusal onur" maskesinin ardında hukuk sınırlarını çiğneyip parçalamak istiyorlar.

Öylesine büyük ve öylesine pervasızca suç işlemler ki, bu büyüklükteki bir soygunu ve suçlu saklayabilmek için aynı büyüklükte olaylar çıkarmak zorundalar.

Eğer dünyanın denetiminden..."

BAŞKAN - Sayın Fırat...

DENGİR MİR MEHMET FIRAT (Devamla) - Efendim...

BAŞKAN - İçtüzük görüşüyoruz...

DENGİR MİR MEHMET FIRAT (Devamla) - Evet efendim, içtüzük görüşüyoruz; ama, içtüzüğün...

BAŞKAN - Hangi madde üzerinde konuştuğumuzu da, zannediyorum, biliyorsunuz.

DENGİR MİR MEHMET FIRAT (Devamla) - Tabii efendim...

BAŞKAN - Ayrıca, zannediyorum, bu Genel Kurulda bulunan bütün sayın milletvekilleri okuma yazma da biliyorlar...

DENGİR MİR MEHMET FIRAT (Devamla) - Evet efendim...

BAŞKAN - Eğer, arzu ederlerse, gidip, kütüphaneden, o sizin burada okuduğunuz makaleyi okuyabilirler...

DENGİR MİR MEHMET FIRAT (Devamla) - Mutlaka efendim...

BAŞKAN - Bunu dinlemeye kimsenin ihtiyacı da yok.

DENGİR MİR MEHMET FIRAT (Devamla) - Mutlaka... Kesinlikle...

BAŞKAN - Lütfen, maddeyle ilgili konuşursanız, çok memnun olacağım.

DENGİR MİR MEHMET FIRAT (Devamla) - Hemen, zaten oraya geliyorum.

BAŞKAN - Lütfen... Rica ediyorum...

DENGİR MİR MEHMET FIRAT (Devamla) - Tabii...

Şimdi, sayın arkadaşlar, birileri bir tespit yapıyor ve doğru olan tespit. Aslında, bunun tümünün okunması lazım. Türkiye'de, bugün, şu içtüzüğün-mutlaka görüşülmesi lazım; hatta, bir gün veya iki günde geçirilmesi lazım. Ancak, bundan çok daha mühim olaylar cereyan ediyor. Eğer, bir süre sonra, basın merkezlerine geçen bazı bilgi notlarını okursanız, şununla tıpa tıp uyduğunu göreceksiniz.

Bugün, Sayın Başbakanımız Avrupa'da, Nice'te Avrupa Birliğiyle görüşmeler yapıyor, mühim görüşmeler yapıyor. Türkiye'nin önünü açacak görüşmeler belki bunlar. Ancak, bunları, birileri sabote ediyor. Bu sabote karşısında, mutlak surette, demokratik güçler, muhalefet ve iktidar farklılığı gözetmeksizin, mutlak surette, bir tek cephe halinde, birlikte ve beraber hareket etmek durumundayız. Ben, bunu izah etmek istiyorum.

Doğrusu, 26 ncı maddedeki iki günlük sürenin, üç güne, bir güne indirilmesi bence çok mühim bir olay değil. Bunu, çok kısa sürede halledebiliriz ve bunun karşısında, bir engellemeye de bence gerek yoktur. Belki, bir iki maddesinin üstünde hakikaten durulması lazım, başımda söylediğim gibi. Aslında, muhalefeti veya başka bir kitleyi susturmakla bir yere varabilmenin faydalı olduğu kanısında değilim. Faydalı olan, aslında, Türkiye'nin, bugün, hukuk devleti olabilmesi için gösterilen çabanın arkasında, iktidarıyla muhalefetiyle bir güç olarak bulunmasında ve Türkiye'nin önünün açılması gerektiği kanısıyla hepinizi saygıyla selamlıyor, hayırlı uğurlu olmasını diliyorum

Teşekkür ederim. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Efendim, madde üzerinde ikinci söz, Doğru Yol Partisi Grubu adına Batman Milletvekili Sayın Faris Özdemir'e ait. (DYP sıralarından alkışlar)

Buyurun Sayın Özdemir.

DYP GRUBU ADINA FARİS ÖZDEMİR (Batman) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmama başlarken hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Eski 10, yeni 9 uncu madde üzerinde söz almış bulunmaktayım. Yalnız, Türkiye'nin gündemi içtüzük olmadığı için, konuşmam biraz onun dışında olacak, Başkandan şimdiden özür diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerim kimseyi incitmek, kırmak, üzme amacını taşımıyor.

Cümlelerim, içinizden biri, Batmanlı vekilin vicdanî muhasebesidir.

Niyetim, milletime özeleştirimi arz etmektir.

Duygularım, bizi biz yapan değerleri ihmal etmemizden kaynaklanan hüznünlerin demetidir.

Düşüncem, "ne oldu bize" sorusuna cevap aramamdır.

Öfkem, bizi, bize düşman edenedir.

Arayışım, 1923 Meclis ruhu ve coşkusudur.

Sıkıntım, bugün milletim için ne yaptım sorusuna iç huzurla cevap veremememdir.

İdealim ve hayalim, güçlü Türkiye, müreffeh millettir.

Ülkemin gün geçtikçe çığ gibi büyüyen sorunları var. Asil milletimin çok sayıda düşmanı da var. İçimizdeki gafil ve bedhahların sayısı bir hayli var.

Bütün bu varlara karşı, birbirimize tahammülümüz yok. Sevgiyi, ekmeği, umudu paylaşma duygumuz yok. Bahanelerin ardına takılmışız, dayanışmamız yok. Varlarla yokların boyutunu böylesine yoğun yaşayan ülkenin önüne, elbette, Ermeni Soykırımını Tasarısını koyarlar; elbette, Avrupa Birliği üyeliğine bizi almamak için bahane üretirler; elbette, Kıbrıs sorununun yanına Ege konusunu da koyarlar.

Bütün bunlara karşın, iktidar, beceriksiz, çaresiz, kendi içinde tutarsız, muhalefetin sesi cılız ve korkaksa; "100 liranın 88 lirasını faize veriyorum" diyenler hicap duymuyorsa, nüfuz ajanlığından, yolsuzluk ekonomisinden bahsedemler, sadece ahkâm kesip gerekeni yapmakta yavaş davranıyorsa, dürüstlükten dem vuranlar, bakanlıklarında alabildiğine partizanlık yapıyorsa, demokrasiden, özgürlüklerden, Avrupa Birliğine üye olma adına ortalarda boy gösterenler, ruhlarında ve partilerinde demokratça davranmıyorsa; sunî gündemlerle halkın kafası karıştırılıyorsa, ulusal medyamız kendi iç yapısını bir türlü sağlıklı yapıya oturtamıyorsa; RTÜK, özgür basının önünde hâlâ engel olmaya devam ediyorsa, hiç kimsenin şikâyet etmeye hakkı yoktur!.. (DYP ve FP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yetmişyedi yıl öncesine bir göz atalım. Ulus'ta tek katlı bir bina, dar salona tahta sıralar dizilmiş. Mikrofon ne demek; doğal bir ses. Kapısında, öyle, son model arabalar ne gezer; tek tük birkaç fayton. Oturanların elbisesi temiz; ama, en az on yıllık; ama, bir ruh ki, şaha kalkmış, tek bilek tek yürek: Ya istiklal ya ölüm! (DYP sıralarından alkışlar) Şimdi, ceylan derisi koltuklara baktıkça, o kahramanlardan özür diliyorum : Affedin ne olur bizi, emanetinizi hoyratça harcadık.

Modernleşmek, asla savurganlık değil. Biz, savurganlığı, kendimize yaşam biçimi yaptık. Çöplükte ekmek arayanların ülkesi olduk.

Bir yanda, evine bir kilogram et götüremeyen memurum varken, kıyak maaşlara sessiz kaldık.

Paparazzi programlarında çılgınca, vahşice eğlenceleri, sadece seyrettik.

Keyfi yurtdışı gezilerinden balolara, düşünülere, resepsiyonlara koşuşturup durduk.

"Milletin hizmetkârıyız" dedik; ardından, dokunulmazlık zırhının arkasına gizlendik; sonra da "Meclisin saygınlığı azalıyor" diye yakınmaya başladık. Hayır, Meclise değil, bize saygı duyulmuyor arkadaşlar. Milletten saygı, hürmet bekliyorsak eğer, liderin önünde ayrı, kuliste ayrı tavır takınmamalıyız. (DYP sıralarından alkışlar)

Siyasi istikbal korkusuyla, eğriye, yanlış "evet" dememeliyiz. Siyasetin kutsal olduğunu, dürüst, erdemli ve ilkeli davranmanın politikacının simgesi olduğunu, asla unutmamalıyız.

Psikolojik kandırmaçalarla, ilkel entrikalarla duygu sömürüsü yapıp, insanları kandırmamalıyız.

İşte, o an, saygıyı, hürmeti ve sevgiyi hak ederiz.

Sadece bunlar yetmez. Mensubu olmakla gurur, onur ve şeref duyduğum, kurumum Millet Meclisini yüceltmek adına, bedenimizi, ruhumuzu ortaya koymalıyız.

Üç Y'ye (yasama, yürütme, yargı) üç B'yi (bilim, barış, bireycilik) taban yapmalıyız.

"Ye kürküm ye" zihniyetine karşı durmalıyız.

ABD Başkanı bu kürsüde konuşurken gösterdiğimiz ilgi, hayranlık ve dikkati, bu coğrafyanın yetiştirdiği liderlere de göstermeliyiz. (DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Biz bize saygı duymazsak, dünya da bize değer vermez. Üç kıtadan, elimizde, bir avuç Anadolu toprağı kaldı; hâlâ uyanamadık. Solcu-sağcı diye birbirimizi kırdık. Yetmedi; Türk-Kürt kavgasını yaptık. Şimdi de mezhep kavgası yapmaya hazırlanıyoruz. Renksiz, kişiliksiz, seviyesiz bir toplum olup, birbirimize, hep şüpheyle baktık.

Çanakale'de şehit düşenlerin torunlarını bu hale getirenlere lanet olsun ! Lanet olsun bu kirli oyuna ! Bu hallere düşecek millet değildik biz...

Haçlı seferlerinde işkencenin en orijinal örneğini yapan Fransızın, Almanın, İtalyanın önünde boynu bükük kaldık. Tanzimatçı, Avrupalı olacağız dedikçe, alaya alındık; geleneklerimizden, örflerimizden utanır olduk. Mafyalaştık, rantçı olduk. Çabuk unuttuk, kolay sevindik. Bazen de kendimize küstük.

Çeteleşme, banka hortumlama, cezaevi isyanları bu ülkenin kaderi değil. Suç, halkın hiç değil. Bu millet bunu hak etmiyor. Yeni binyıl, milenyum çağını yakalama sözleri boş. Bugün, yurttta vatandaşlar nasıl yaşıyor; asıl sorun bu. (DSP sıralarından "Maddeye ne zaman geleceksin" sesi)

Geçeceğim maddeye.

BAŞKAN - Sayın Özdemir...

FARİS ÖZDEMİR (Devamla) - Sözlerim içimi yakıyor.

Biliyorum ki, bu millet, enflasyonu da yener, işsizliği de. Kurtuluş Savaşı en iyi örnek. Yeter ki, inanç, samimiyet ve güven duygusu oluşsun. İnanç olsun ki, millet parası soyguncuya, talancıya verilmeyecek. Güven olsun ki, hak ve hukuk herkese eşit olacak.

BAŞKAN - Sayın Özdemir, lütfen maddeyle ilgili konuşur musunuz. Süreniz bitmek üzere de, onun için...

FARİS ÖZDEMİR (Devamla) - Geçiyorum Sayın Başkanım.

İşte o zaman, analar, kollarındaki bileziği, yüzüğü çıkarıp devlete verir.

Af konusunu milletin gündemine getiriyoruz, sonra da işi çıkırından, zıvanadan çıkartıyoruz.

MEHMET EMREHAN HALICI (Konya) - Af yarım, yarım.

FARİS ÖZDEMİR (Devamla) - Bağışlamak güzeldir; asıl güzellik ise, kişinin hatasını bir daha yapmamasıdır. Suçuyla mağdur arasında böyle bir akit kurdunuz mu? Biz, ülke yönetiminden sorumlu olanlar milletten özür dilemedikçe, günahlarımızı, hatalarımızı, suçlarımızı söylemedikçe, bu cesareti göstermedikçe, nice af yasaları çıkarsak da hikâye. Millet vicdanında, kendi vicdanımızda affolmamışsak, ne çare.

Hükümete diyorum ki, af yasasını kader mahkûmu için çıkarıyorsanız eğer, millet kaderini böylesine olumsuz etkileyen herkese bir af yasası diyorum. Her şeye rağmen umudumu yitirmiyorum. Geleceğe umutla bakmalıyız. Hepimiz, bu ülkeyi karşılıksız sevdik, hem de çok sevdik, ölene dek seveceğiz. Bu fani dünyada, birbirimize hoşgörülü olmayı, birbirimizi dinlemeyi öğreneceğiz. Bileceğiz ki, bizden başka bizi seven yok; inanacağız ki, sorunlar bu Mecliste çözülür. Parlamentomuz, bu tıkanmayı elbette açacak ve bunu başardığımızda dünyaya "biriz, bütünüz, bölünmeyeceğiz" diye haykıracağız ve tarihe bir gün "zoru başardılar" notunu düşeceğiz.

Maddeyi desteklediğimizi... (DYP ve FP sıralarından alkışlar; DSP, MHP ve ANAP sıralarından gülüşmeler, alkışlar [!])

Yüce Meclise saygılar sunuyorum. (DYP ve FP sıralarından alkışlar)

TBMM BAŞKANVEKİLİ ALİ İLİKSOY (Gaziantep) - Sayın Başkan, bir hususu arz etmek istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Başkan.

TBMM BAŞKANVEKİLİ ALİ İLİKSOY (Gaziantep) - Sayın Başkanım, tabii, içtüzükle ilgili görüşmeler yapıyoruz. Bu, çok önemli. Gruplarımızın görüşlerini almak ve o konuda belki bir değişikliğe gidebilme imkânı elde etmek için grupların konuşmalarını dinliyoruz; ama, Doğru Yol Partisi Grubu adına konuşan Sayın Özdemir'in maddeyle ilgili herhangi bir ifadede bulunmaması, bizim aydınlanmamızı engelledi.

Bu hususta, Başkanlığın, biraz hassasiyet göstermesini ve hatiplerin madde üzerinde de görüş serd etmelerini, özellikle Başkanlıktan istirham ediyorum. (FP ve DYP sıralarından gürlültüler)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

TURHAN GÜVEN (İçel) - Sayın Başkan, müsaade eder misiniz.

BAŞKAN - Bir dakika Sayın Güven... Nedir?..

TURHAN GÜVEN (İçel) - Sayın Başkanvekiline saygım sonsuz; ama, konuşmacının lafı üzerinde birtakım eleştirilerde bulunuyor. Peki, o zaman, kendi partisinden niye kimse konuşmuyor canım?! Onların da değerli fikirlerini alalım.

BAŞKAN - Efendim, o, o partinin meselesi.

Sonra, Sayın Başkanvekiline "kendi partisi" diye de lütfen hitap etmeyin. Bizim İttüdükteki sıfatımız bellidir Sayın Güven. Siz, bu işi çok iyi bilirsiniz.

TURHAN GÜVEN (İçel) - O zaman, o da, Doğru Yol Partisinin konuşmacısından bahsetmesin ama...

BAŞKAN - Efendim, Doğru Yol Partisinin konuşmacısından bahseder. Eğer, belli bir gündemle toplanan ve belli bir madde üzerinde, belli bir kanun tasarısı üzerinde görüşme yapan Mecliste, gündem dışı konuşma niteliğinde bir konuşma yapılırsa, tabii ki, Sayın Başkanı temsilen, Başkanvekilimiz de bu konuşmayı yapar.

TURHAN GÜVEN (İçel) - Tarafı olarak konuştuğu için biz de öyle ifade ediyoruz; hiç konuşmasaydı daha iyiydi.

BAŞKAN - Sayın Güven, lütfen... Çok rica ediyorum...

TBMM BAŞKANVEKİLİ ALİ İLİKSOY (Gaziantep) - Taraf olmadım, görüş istedim ben. Görüş istemek taraf olmaksa...

TURHAN GÜVEN (İçel) - Neyi değiştirir ki...

BAŞKAN - Çok rica ediyorum... Yani, ifadenizden bir şey anlayamıyorum; zannediyorum, Yüce Heyet de anlayamıyor.

TURHAN GÜVEN (İçel) - Yüce Heyet çok iyi anlıyor. Anlayan anlıyor da, sizin işinize gelmiyor.

BAŞKAN - Siz, Grup Başkanvekilisiniz efendim. Siz, işin usulüne uygun gitmek...

TURHAN GÜVEN (İçel) - Efendim, Meclis Başkanvekilî benim konuşmacım üzerinde söylemde bulunursa, bana da hak doğar.

BAŞKAN - Size hak doğmaz efendim bu konuda.

TURHAN GÜVEN (İçel) - Doğar efendim, doğar.

BAŞKAN - Doğmaz efendim, doğmaz.

TURHAN GÜVEN (İçel) - Doğar... İttüdüğü değiştirmekle sonuca ulaşamazsınız; bunu da bilin.

BAŞKAN - Şahsı adına, Sayın Çelik; buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

MEHMET ZEKİ ÇELİK (Ankara) - Teşekkür ederim.

Değerli Başkan, değerli milletvekilleri; 527 sıra sayılı, Türkiye Büyük Millet Meclisi İttüdüğünün 9 uncu maddesinin birinci fıkrasına bir cümle eklenmesine dair değişikliği ihtiva eden konuda şahsım adına söz almış bulunuyorum; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, hep, madde üzerinde konuşmamız isteniyor; hem onun üzerinde konuşacağım hem de teklifimi yapacağım Sayın Başkan. Bu ilave ibarede "Başkan, toplantı ve gündem için başkanvekilî, sözcü ve kâtibin görüşüne başvurur" denilmektedir. Komisyondan da ittifakla çıkmış bir değişiklik. Meclis komisyonlarının iç işleyişiyle ilgili demokratik bir düzenleme olarak değerlendiriyorum; ancak, ben, bu ibarenin biraz daha sarahate kavuşturulmasında fayda görüyorum; çünkü, anlaşılan, buradaki başvuru, istişari mahiyette bir durum. Başkan, başkanvekilî, sözcü ve kâtibin ortak görüşü istikametinde hareket edilecek bir hüküm yok. En azından, bunların çoğunluğunun görüşü istikametinde hareketi sağlayacak bir değişiklik yapılıyorsa daha isabetli olurdu diye düşünüyorum.

Her değişiklik teklifi üzerinde, bu maddede olduğu gibi iyimser sözler sarf etmek, tabii, maalesef, mümkün olamamaktadır; ama, bir çiçekle de bahar gelmediği malum. Gönlül isterdi ki, ülkemiz için bu kadar önemli olan bir tüzük değişikliği tüm komisyonlardan ittifakla geçebilseydi; ama, maalesef, bu durum mümkün olmamıştır.

Ben, biraz evvel Polatlı'daydım; oradan geldim. Bizim burada konuştuklarımızla halkın gündemi biraz farklı. Enflasyonu sordular bize, ne oluyor diye. Hükümet "enflasyon yüzde 20, yüzde 40'larda" diyor; ama, vatandaş kendi gündemine bakıyor, enflasyonun düşmediğini bize ifade ediyor. Hatta, devletin, yarıdan fazla mal ürettiği için KİT zamlarına el- koyduğunu, dolayısıyla, zam yapmadığını ve zam yapılmaması sebebiyle de fiyatları baskı altında tuttuğunu; ama, meydana gelen açıkları bir taraftan da Hazine'den karşıladığını... Öbür taraftan, işte, döviz baskı altında tutunuz tutunuz, gördünüz ne oldu. Neredeyse, devalüasyon yapmak durumundasınız ve mecburen de bunu yapacaksınız.

BAŞKAN - Sayın Çelik, efendim, çok rica ediyorum... Devalüasyon falan görüşmüyoruz, bütçe de görüşmüyoruz.

MEHMET ZEKİ ÇELİK (Devamla) - Haklısınız da efendim, ben...

BAŞKAN - Biz, burada, İktüzüğümüzün bir maddesiyle ilgili bir görüşme yapıyoruz.

MEHMET ZEKİ ÇELİK (Devamla) - Şimdi, efendim, ben, size biraz evvel teklifimi söyledim; ama, bırakın, biraz da vatandaşın söylediğini ifade edelim burada, müsaade ederseniz.

BAŞKAN - Böyle bir usul yok efendim. Burası vatandaşın söylediğinin söyleneceği bir yer değil. Hangi madde üzerinde söz almışsanız onu söyleyeceksiniz Sayın Çelik.

MEHMET ZEKİ ÇELİK (Devamla) - Peki efendim... Peki...

BAŞKAN - Çok rica ediyorum...

MEHMET ZEKİ ÇELİK (Devamla) - Yani, bize, İktüzükte başkan, başkanvekilinin ne olacağını sormuyorlar; batan bankaları soruyorlar (FP sıralarından alkışlar) Bu kış gününde odun, kömür derdi var. Geçen sene 60-70 milyon olan kömürün tonu bu sene 120-130 milyon. Memur "nasıl geçineceğim; maaşıma zam yapılmadı; bunu nasıl karşılayacağım, çocuk çocuğumun okul masraflarını nasıl karşılayacağım?" diyor ve geçen sene 2 milyon 600 bin lira olan tüpün şu anda 5 milyon 750 bin lira olduğunu, bu ramazan günü nasıl geçim sağlayacağını soruyor. Elbette, burada gündeme getirmemiz gerekiyor.

BAŞKAN - Ama, yerinde ve sırasında getireceksiniz Sayın Çelik. Burası bir usule göre çalışıyor.

MEHMET ZEKİ ÇELİK (Devamla) - Tamam efendim.

MEHMET ERGÜN DAĞCIOĞLU (Tokat) - Evet efendim, biraz evvelki hatip gibi hakikaten maddeye uygun konuşması lazım (!)

MEHMET ZEKİ ÇELİK (Devamla) - Şimdi, malum; yani, gerçekten, vatandaşımızın sıkıntısını da burada ifade etmemiz gerekiyor. Ben, bu madde üzerinde teklifimi de söyledim. Bir tarım bölgesi olan Polatlı'dan geldiğimi söyledim. Buğdaydan zaten istediğini alamadı. Pancar fiyatını hâlâ açıklamadığımızdan ve -pancarın fabrikaya gittiğini, şeker olduğunu, şeker zam yapıldığını, ama- hâlâ fiyatını bilemediğinden, bize soruyorlar. Biz ne diyelim?! cevap veremiyoruz. Sizinkiler de gidip, orada cevap vermedikleri için, maalesef, bu konuda, biz de mustarip oluyoruz. Bu bakımdan, beni mazur görün.

Evet, biz vatandaşın gündemiyle uğraşalım. Gelin, bunları, normal birkaç maddenin dışında olanı hep beraber tartışalım; bir gecede, bir iki saat içerisinde geçirelim; çözüm bulunacak diğer meselelere, yerde yatan, batan 11 bankanın mevtalardan, cesetlerden geçilmeyen, çözüm bekleyen meselelerine bir çare bulalım diyor; saygılar sunuyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Çelik.

Madde üzerinde şahsı adına ikinci söz, Konya Milletvekili Sayın Veysel Candan'a aittir.

Aynı madde üzerinde, Sayın Göksu, Sayın Uzunkaya, Sayın Malkoç, Sayın Yanmaz'ın söz taleplerini de, içtüzük gereği yerine getiremiyorum efendim.

Buyurun Sayın Candan. (FP sıralarından alkışlar)

VEYSEL CANDAN (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; görüşülmekte olan 527 sıra sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü değişikliği teklifinin 10 uncu maddesi üzerinde kişisel görüşlerimi açıklayacağım. Muhterem heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, tabii, bir kısır döngünün içinde dönüyoruz. Buraya gelen arkadaşlarımız, gündem maddeleri üzerinden ziyade, dış konularda görüşlerini belirtme ihtiyacı hissediyorlar. Acaba, hükümet, milletvekillerinin neden böyle bir yola...

BAŞKAN - Siz, inşallah, o ihtiyaçta değilsiniz Sayın Candan.

VEYSEL CANDAN (Devamla) - Hayır... Kesmeyin Başkan... Kesme bir kere... Konsantrasyonumuzu bozmayın. (FP sıralarından alkışlar)

Bakın, ben, burada ne söyleyeceğim size; bir yol işaret edeceğim. Acaba, hükümet, buraya gelen maddelerde hiçbir değişikliği kabul etti mi ki, Sayın Başkan burada diyor ki, muhalefetin görüşünü alacağız. Hangi maddede, hangi önergeye?.. Bakın, kurşun asker gibi oy veriyorsunuz; talimatla oy veriliyor. Buradaki arkadaş geliyor, biliyor ki bir değişiklik olmayacak, bildiğini okuyup gidiyor. Kaldı ki, DYP'li arkadaşımızı tebrik ediyorum, gayet güzel bir konuşma yaptı. Tabii, böyle hükümete, böyle konuşma yapılır; ama, ben, öyle yapmayacağım. (FP sıralarından alkışlar)

MUSTAFA GÜVEN KARAHAN (Balıkesir) - Meclis burası, Meclis!..

VEYSEL CANDAN (Devamla) - Değerli arkadaşlar, hepimiz komisyonlarda görev yapıyoruz. 10 uncu maddede yapılan değişiklik nedir? Komisyon başkanları, komisyonun gündemini belirler. Burada ne getirmişsiniz; başkan, başkanvekili, sözcü ve kâtime de sorar. Sorarsa ne olur; hiçbir şey olmaz. O zaman, böyle bir maddeyi değişiklik yaptık diye getirmenin mantığı nedir?! Evvela, bunu bir geri çekin. Hiçbir faydası yok, hiçbir esprisi de yok. Korkarım ki, bu içtüzük değişikliği 50 maddeyse, yarın, çıkıp "biz, 50 tane ayrı ayrı kanun çıkardık" diye cetvelin yekûnuna ilave edersiniz. Bu da, topluma saygısızlık olur.

Şimdi, değerli arkadaşlar, biz, burada ne konuşuyoruz esasta; Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışma usul ve esaslarını konuşuyoruz. Peki, bu usul ve esaslar konuşulurken, adil, dürüst, hukuk kurallarına uyumlu olursa, sonunda çıkacak metinler de, hukuk kurallarına uygun olur, toplumsal barışı sağlar ve sonunda, millî irade tecelli eder.

Şimdi, eski komisyonlarda başkanlar nasıl yürütüyordu? Şimdi, siz, burada, nezaketten, bir de, başkanvekiline sorar... Tersini de yapar. Ne olur; bir şey olmaz. O zaman, böyle bir maddeyi getirip, içtüzükte değişiklik yaparız demenin manası yok. Kaldı ki, bakın, 1996 da, dört yıl önce bu Tüzüğün 124 maddesini değiştirmişiz. Aradan dört yıl geçmiş, hükümet 50 tane maddeyle tekrar ortaya gelmiş. Demek ki, sağlıklı yapmıyoruz.

Şimdi, arkadaşlarımız -muhaletten de söylediler- "efendim, biz, bu Tüzüğün birçok maddesine olumlu diyoruz; ama, bazılarını karşı çıkıyoruz" dediler.

Değerli arkadaşlar, temel bir yasa nasıl görüşülüyordu eskiden; Danışma Kurulu toplanıyordu, bütün partilerin temsilcileri "tamam" dediği zaman, öyle görüşülüyordu. Şimdi, siz, ne getirmişsiniz buraya; beşte 3 çoğunluk; yani, 330 milletvekili Genel Kurulda "tamam" dedi mi, o madde öylece geçer. Şimdi, bu, muhaletin sesini kesmek anlamına gelir değerli arkadaşlar. Şimdi, anamuhalefet az önerge verecek, az konuşacak, tasarıya hiç katkıda bulunmayacak. Biraz önce arkadaşlarımızın yaptığı gibi, madde dışında konuşmalar yapılacak. Komisyon başkanları tam yetkili olacak. Komisyon başkanlarının hepsi hükümetten seçiliyor. Peki, o zaman, muhaletet ne olacak? O zaman, bu idarenin, sistemin adı nasıl demokrasi olacak?

Şimdi, aslında, bu hükümetin, yani, sizin, 57 nci hükümetin İçtüzüğe falan ihtiyacı yok. Elinize geldiği zaman yasalar, gayet rahat, dolanarak çözüyorsunuz. Bakın, salı günleri denetim vardı, şimdi yok. Neden; Danışma Kurulunu topluyorsunuz, araştırma önergelerine lüzum yok, bugün kanun çıkaralım diyorsunuz, atlıyorsunuz; soru önergelerine altı ayda cevap veriliyor, atlıyorsunuz; soru cevap bölümü geliyor kanunlarda, 10-20 dakikayla sınırlıyorsunuz. Şimdi de, İçtüzükle, muhaletetin sesini kesiyorsunuz, bu bir temel kanundur diyorsunuz, 330'la geçiriyorsunuz. Peki, o zaman burada oturan muhaletet partilerine ne kalıyor; güzel, hamasi, halkın anlayacağı ekonomi, enflasyon, vatanseverlik; madde dışında, millete bunu anlatmak kalıyor. Acaba, hükümet kendini niye sorgulamıyor? Bu milletvekilleri niye böyle konuşma ihtiyacı hissediyor diye kendi kendinize sorumluluk hissinde olmuyorsunuz?

Değerli arkadaşlar, hükümetin iddası nedir; az çalışıyoruz. Bugün kaç defa yoklama yapıldı burada; 4 defa. Peki, hükümet üyeleri, milletvekilleri, niye devam etmiyor değerli arkadaşlar? Bakın, burada Bayındırlığı gördük. Bayındırlıkta getirdiniz bir geçici maddede usulsüz olarak; bu uygulamaya böyledir, bize göre böyledir, çoğunluğumuz vardır dediniz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Candan, mikrofonunuzu açıyorum, lütfen tamamlayın efendim.

VEYSEL CANDAN (Devamla) - ...müzakeresiz madde geçirdiniz. Bu yasalara aykırıdır ve Anayasada iptal gerekçesidir.

Arkasından, Devlet Memurları Kanununu -arkadaşların hep ifade ettiler- niye Plan ve Bütçe Komisyonuna gönderdiniz; çoğunluğunuz orada olduğu için. Niye Anayasa, Adalet Komisyonuna göndermediniz? Cumhuriyet tarihi bunu hep yazacak ve her zaman da karşınıza konulacak. Anayasa Komisyonunda kabul edilmeyen bir madde Plan ve Bütçe Komisyonundan geçerse, bu hukuki oluyor mu?! Demek ki, bu İçtüzük müzakereleri, hükümetin -hepsinde, aslında, bir yerde-boşluklarından istifade ederek kanunları sulandırdığının işaretidir. Halbuki -konuşmamın başında ifade ettim- toplumsal uzlaşma olarak hükümet ve muhaletet, ortaklaşa bir metin üzerinde İçtüzük hazırlamış olsaydı, bir gecede, saat 12'den 2'ye kadar iki saatte bu İçtüzük temelli geçerdii, tamamı da müzakere edilebilirdi.

Değerli arkadaşlar, gerekçeyi okudum, hükümetin iddia ettiği gerekçelerden birçoğu sağlıklı değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

VEYSEL CANDAN (Devamla) - Olumlu maddeler olmasına rağmen, ben kişisel olarak bu İçtüzük değişikliğinin yeterli olmadığını ve olumlu oy vermeyeceğimi ifade eder, saygılar sunarım. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Candan.

Sayın Sünnetçioğlu, sorunuzu yöneltebilirsiniz; buyurun.

AHMET SÜNNETÇİOĞLU (Bursa)- Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Aslında bu sorumu bir önerge olarak vermek istiyordum; ama, önergelerin hepsi reddedildiği için, belki soru yoluyla dikkati çekebilirim diye düşünüyorum. Aracılığınızla Sayın Başkanma bu soruyu yöneltiyorum.

Şimdi, 9 uncu madde de "26 ncı maddenin birinci fıkrasının sonuna, aşağıdaki cümle eklenmiştir. 'Başkan, toplantı ve gündem için başkanvekili, sözcü ve kâtipin görüşüne başvurur'" diyor. Yani, buradan anlaşılan veya benim anladığım, gündemi, başkan, başkanvekili, sözcü ve kâtip beraber hazırlarlar manası çıkıyor. Halbuki, yürürlükteki İçtüzüğün 26 ncı maddesinin ikinci paragrafında "Bu çağrıda komisyon başkanınca hazırlanan gündem de belirtilir" diyor. Orada, "komisyon başkanınca hazırlanan gündem..." Değiştirilmiyor, yani. Değiştirilen, sadece birinci paragrafın sonuna bir ekleme oluyor; ama, ikinci paragrafta "bu çağrıda komisyon başkanınca hazırlanan gündem belirtilir" deniliyor.

Ben, buranın da düzeltilmesi gerekir diye düşünüyorum, komisyon başkanı, başkanvekili, sözcü ve kâtiple hazırlanan gündem diye buraya da ekleme yapmak gerekir diye düşünüyorum; doğru mu acaba?

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum efendim.

Buyurun Sayın Başkan, cevaplandırabilirsiniz efendim.

TBMM BAŞKANVEKİLİ ALİ İLİKSOY (Gaziantep) - Sayın Başkan, burada amaçlanan, komisyon başkanının kendi görüşünün, ayrıca, diğer başkanlık divanı üyesi arkadaşların görüşlerine de başvurmak suretiyle belirtilmesinden ibarettir; onun dışında bir şey yoktur.

Kaldı ki, bu, bizim hazırladığımız metinde yoktu; fakat, sonradan, Anayasa Komisyonunda ilave edilen bir metindir. Sanıyorum, bu metinle ilgili önergeler vardır. Birazdan, o önergelerin görüşülmesi sırasında, konu daha da açıklığa kavuşacaktır.

BAŞKAN - Madde üzerinde 4 adet önerge vardır. Önergeleri geliş sıralarına göre okutacağım; aykırılık derecelerine göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

527 sıra sayılı teklifin 9 uncu maddesiyle İçtüzüğün 26 ncı maddesinin birinci fıkrasının sonuna eklenen cümlelerin madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mahfuz Güler	Veysel Candan	Ali Oğuz
Bingöl	Konya	İstanbul
Osman Yumakoğulları	Sabahattin Yıldız	Latif Özbek
İstanbul	Muş	Elazığ
Şükrü Ünal	Maliki Ejder Arvas	M.Niyazi Yanmaz.
Osmaniye	Van	Şanlıurfa
Yakup Budak	Osman Aslan	Mustafa Geçer
Adana	Diyarbakır	Hatay
Yahya Akman		Mehmet Batuk
Şanlıurfa		Kocaeli

BAŞKAN - Diğer önergeyi okutuyorum efendim:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

527 sıra sayılı İçtüzük teklifinin çerçeve 9 uncu maddesiyle getirilen hükmün metinden çıkarılmasını, meri 26 ncı maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Yasin Hatiboğlu
Çorum

Teklif:

"...çağrının günü ve gündemi komisyon başkanlık divanınca belirlenir."

BAŞKAN - Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 527 sıra sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair Teklifin çerçeve 9 uncu maddesiyle, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 26 ncı maddesinin birinci fıkrasının sonuna aşağıdaki cümle eklenmiştir.

"Başkan, toplantı ve gündem için başkanvekili ve kâtabin görüşüne başvurur" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Fethullah Erbaş	Aslan Polat	Mustafa Niyazi Yanmaz
Van	Erzurum	Şanlıurfa
Mahmut Göksu	Mahfuz Güler	Sebahattin Yıldız
Adıyaman	Bingöl	Muş
Ali Oğuz	Rıza Ulucak	Mustafa Geçer
İstanbul	Ankara	Hatay
Şükrü Ünal	Dengir Fırat	Nurettin Aktaş
Osmaniye	Adıyaman	Gaziantep
Hüsamettin Korkutata	Mehmet Elkatmış	M. Zeki Çelik
Bingöl	Nevşehir	Ankara
Cevat Ayhan		Oya Akgönenç
Sakarya		Ankara

BAŞKAN - Son önergeyi okutuyorum ve en aykırı önerge olan bu önergeyi okuttuktan sonra da işleme alacağım efendim:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan İçtüzük değişiklik teklifinin çerçeve 9 uncu maddesinin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Aydın Tümen	Oktay Vural	Zeki Çakan
Ankara	İzmir	Bartın

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI TURHAN TAYAN (Bursa) - Ekseriyetimiz olmadığı için katılamıyoruz; takdire bırakıyoruz.

BAŞKAN - Başkanlık?..

TBMM BAŞKANVEKİLİ ALİ İLİKSOY (Gaziantep) - Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN - Efendim, komisyonun takdire bıraktığı ve Başkanlığın katılmış olduğu önergeyi oylarınıza sunacağım.

III. - YOKLAMA

BAŞKAN - Yalnız, bu sırada, bir yoklama talebi vardır. Önce, yoklama talebinde bulunan sayın milletvekillerinin salonda bulunup bulunmadıklarını arayacağım; daha sonra da yoklama yapacağım.

İsmi okunan arkadaşım işaret buyursun lütfen.

M. Niyazi Yanmaz?.. Burada.

Osman Yumakoğulları?.. Burada.

Eyyüp Sanay?.. Burada.

Musa Uzunkaya?.. Burada.

Mustafa Geçer?.. Burada.

Fethullah Erbaş?..

HÜSAMETTİN KORKUTATA (Bingöl) - Tekabül ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Tekabül ediyorsunuz.

Yakup Budak?.. Burada.

Yasin Hatiboğlu?.. Burada.

Ali Oğuz?.. Burada.

Şökrü Ünal?.. Burada.

Ahmet Sünnetçioğlu?.. Burada.

Zeki Ünal?.. Burada.

İsmail Alptekin?.. Burada.

Cevat Ayhan?.. Burada.

Faruk Çelik?..

LÜTFİ YALMAN (Konya) - Tekabül ediyorum efendim.

BAŞKAN - Peki efendim.

Yaşar Canbay?.. Burada.

Ahmet Karavar?.. Burada.

Veysel Candan?.. Burada.

Hüseyin Kansu?.. Burada.

Eyüp Fatsa?..

ASLAN POLAT (Erzurum) - Tekabül ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Yoklama işlemi başlatıyorum.

Yoklama için 3 dakika süre veriyorum

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Toplantı yetersayısı yoktur.

YASIN HATİBOĞLU (Çorum) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun efendim.

YASIN HATİBOĞLU (Çorum) - Sayın Başkanım, uygun görürseniz, zannediyorum, ikinci aradan sonra da çoğunluğun bulunamayacağı kanaatini bendeniz taşıyorum. Katılamayabilirler arkadaşlar; çünkü, gerçekten, milletvekillerimizin çoğunluğu, Adalet Komisyonundaki çalışmalarla çok ilgili ve bir kısım milletvekili oradadır; yani, buradan da, oradan da mahrum bırakmayalım. Eğer uygun görürseniz, yarın gelmek üzere...

BAŞKAN - Efendim, eğer diğer parti grup başkanvekilleri de zataâlinizle aynı görüşü paylaşıyorlarsa, benim için bir mesele yok.

MEHMET EMREHAN HALICI (Konya) - Sayın Başkan, 10 dakika ara verirseniz...

BAŞKAN - Toplantı yetersayısının bulunma ihtimaline binaen, birleşime 10 dakika ara veriyorum.

Kapanma saati: 20.56

YEDİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 21.05****BAŞKAN: Başkanvekili Nejat ARSEVEN****KÂTİP ÜYELER: Hüseyin ÇELİK (Van), Yahya AKMAN (Şanlıurfa)**

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, 26 ncı Birleşimin Yedinci Oturumunu açıyorum.

Görüşmekte olduğumuz 527 sıra sayılı İçtüzük değişiklik teklifinin 9 uncu maddesi üzerinde verilen Ankara Milletvekili Sayın Aydın Tümen, İzmir Milletvekili Sayın Oktay Vural ve Bartın Milletvekili Sayın Zeki Çakan'ın önergesinin oylanmasından önce istem üzerine yapılan yoklamada toplantı yetersayısı bulunamamıştı.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN - Şimdi, yeniden yoklama yapacağım ve yoklama için 2 dakika süre veriyorum efendim.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, toplantı yetersayısı yoktur.

Alınan karar gereğince, kanun tasarısı ve tekliflerini sırasıyla görüşmek için, 8 Aralık 2000 Cuma günü saat 13.00'te toplanmak üzere, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 21.09

VI - SORULAR VE CEVAPLAR

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Rize Milletvekili Mehmet Bekaroğlu'nun, doğu ve güneydoğu Anadolu'da yaşanan bazı asayiş olaylarına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Sadettin Tantan'ın cevabı (7/2828)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın İçişleri Bakanı sayın Sadettin Tantan tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını talep ediyorum.

Gereğini saygularıyla arz ederim. 30.10.2000

-Prof. Dr. Mehmet I.
Rize Milletvekili

Hükümetin, "Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da huzur sağlandı, terörün kökü kazındı" yönündeki açıklamalarına rağmen olaylar ve faili meçhul cinayetler devam ediyor. "Halkın terör olaylarından gördüğü zararlar telafi edilecek, köylere dönme ve hayvancılık teşvik edilecek" denilmesine rağmen bölge halkının sıkıntıları aynı şekilde sürüyor. Bölgeden bize iletilen bilgilere ve gazetelerde yer alan haberlere göre, sıkıntılıların büyük bir kısmı mevcut uygulamalardan kaynaklanıyor. Bu sıkıntılıların özellikle Hakkari ve çevresinde yoğunlaştığı ifade ediliyor.

Bunun en son örneği Hakkari'de yaşanıyor. Köylerinin boşaltılması nedeniyle Van'a yerleşen, Mehmet Kurt, Cevher Orhan, Salih Orhan ve Kemal Orhan, hasat mevsiminin gelmesi üzerine, Hakkari Merkez Jandarma Karakolun'dan izin alarak Hakkari merkeze bağlı Kavaklı Köyüne ceviz toplamaya ve kışık odun yapmaya gidiyorlar. Faili meçhul kişilerce açılan ateş sonucu Mehmet Kurt, Cevher Orhan, Salih Orhan olay yerinde can veriyorlar ve olaydan bir gün sonra elleri arkalarından bağlanmış olarak bulunuyor. Kemal Orhan ise olay yerinden yaralı olarak kaçarak, Şırnak iline bağlı Beytüşşebab ilçesinde koruculara sığınıyor. Korucular da yaralıyı daha sonra olaya müdahale eden jandarmaya teslim ediyor. Yaralı vatandaş gözaltına alındıktan sonra Hakkari Cumhuriyet Savcılığında ifadesi alındıktan sonra serbest bırakılıyor. OHAL ve Hakkari Valiliği "saldırısı PKK terör örgütünün gerçekleştirdiğini ve operasyonların sürdüğünü" açıklıyor. Ancak bölgeden çelişkili haberler gelmeye devam ediyor. Köylerine ceviz toplamaya giderken öldürülen kişilerin ellerinin arkalarından bağlı olarak bulunması, ayrıca bu bölgeye yakın bir yerde Irak uyruklu oldukları bildirilen 6 ceset daha bulunması, hem yöre halkını hem de ölü yakınlarını olayın kim tarafından işlendiği konusunda kuşkuya düşürmüştür durumdadır. Yaralı vatandaşın bir süre göz altında tutulması, katliamı PKK terör örgütünün üstlenmemesi ve Irak uyruklu oldukları ifade edilen 6 kişinin aynı bölgede kulakları kesilmiş olarak bulunmaları bu kuşkuları arttırmaktadır.

Ayrıca Güvenlik güçlerinin neden olduğu bazı sıkıntılar da dile getirilmekte: Örneğin gerekli izin belgelerinin bulunmasına rağmen, mallarına el konulup günlerce bekletilmesi sonucu, malların telef olduğu, tüccarların büyük zarar gördüğü bildirilmektedir. Canlı hayvan ve gıda ticareti yapan kişilerin mallarının sıcak altında günlerce, hata haftalarda bekletilmesinin mantığı anlaşılmamaktadır. Özellikle hayvanların aç susuz kamyonlarda günlerce bekletilmesi bir çoğunun telef olmasına neden oluyor. Yine güvenlik güçlerince bölge ve şehir dışına çıkmak isteyen bölge halkının çeşitli bahanelerle karakollarda saatlerce bekletildiği ve suçlu muamelesi yapılmaya devam edildiği gelen şikayetler arasındadır.

Hükümetin bölgede istikrar, güven ve huzur sağlandığı açıklamalarına rağmen bu şikayetlerin gelmeye devam etmesi, konu üzerine eğilmeyi ve güvenlik anlayışını gözden geçirmeyi, özellikle de bu iddiaları araştırmayı zorunlu kılmaktadır.

Bu nedenle;

- 1- Haberlere konu olan, izin alarak köylerine ceviz toplamaya giden vatandaşları kim veya kimler katletmiştir? Olayla güvenlik güçlerimizin bir ilgisi var mıdır?
- 2- PKK terör örgütünün olayla ilgisi olmadığını açıklaması, ölü yakınlarının Jandarmadan da kuşkulandıklarını ifade etmeleri, dikkatleri güvenlik kuvvetleri üzerine çekmiştir. Bu konuda güvenlik kuvvetleri içerisinde bir araştırma ve soruşturma başlatılmış mıdır? Başlatılmış ise şu an bu çalışmalar hangi aşamada ve hangi sonuçlar elde edilmiştir? Eğer herhangi bir araştırma ve soruşturma başlatılmamış ise başlatılması düşünülmekte midir?
- 3- Yaralı olarak kurtulan Kemal Orhan isimli vatandaşın gözaltında tutulmasının ve mahkemeye çıkarılmasının gerekçesi nedir? Aynı kişinin, güvenlik kuvvetlerince olayı örtbas etmek veya bir başkasının üzerine yıkmak için alıkonulduğu iddiasının gerçek payı nedir? Ayrıca aynı kişinin savcılıkça serbest bırakıldıktan sonra kimseyle görüşmemesi tehdit edildiği şeklinde yorumlanmaktadır. İşin aslı nedir?
- 4- Aynı bölgede Irak uyruklu oldukları ifade edilen 6 kişi ölü olarak bulunmuştur. Bunlar kimdir, hangi gerekçelerle ve kim veya kimler tarafından öldürülmüşlerdir? Bu kişiler, o bölgeye nasıl ve niçin gelmişlerdir? Kulaklarının kesilmesini yöre halkı "kelle avcılığı" olarak değerlendirmektedir. Bunun, "PKK'lı öldürdük" diyerek devletten para almak isteyenlerin işi olduğu, kulakların bu nedenle kesilmiş olabileceği ifade edilmektedir. İfade edildiği gibi "PKK'lı öldürdüğünü" iddia eden kişilere bu amaçla para ödenmekte midir?
- 5- İzinlerini alarak ve gerekli evraklarını hazırlayarak sınır ticareti yapan TC vatandaşlarına güvenlik güçlerinin zorluk çıkarmalarının gerekçesi nedir? Bu insanların, telef olan ve zarar gören mallarının durumu ne olacaktır? Bu kişilerin en azından maddi zararlarının telafisi düşünülmekte midir? Ayrıca bu tür olaylara neden olanlar hakkında ne yapılması düşünülmektedir. En önemlisi de bu tür uygulamalar devam edecek midir? Devam etmemesi için hükümetiniz hangi önlemleri almayı planlamaktadır?

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI
ANKARA

GN.PL.P. : 0111-48 -00/KUV.PL.D.PL.KOOR.Ş.(374536)

30 KASIM 2000

K O N U : Rize Milletvekili Prof.Dr.Mehmet BEKAROĞLU'nun
Yazılı Soru Önergesi

TBMM BAŞKANLIĞINA

İLGİ : TBMM Bşk.lığı Genel Sekreterliğinin 10 Kasım 2000 gün ve KAN.KAR.MD.: A.01.0.
GNS.0.10.00.02-7/2828 -7193/18220 sayılı yazısı.

1. İlgili ile Rize Milletvekili Prof.Dr.Mehmet BEKAROĞLU'nun; İçişleri Bakanı Sayın Sadettin TANTAN tarafından cevaplandırılması talebiyle TBMM Başkanlığına verdiği, Hakkari-Merkez-Kavaklı köyü (Terör nedeni ile boşalmış) bölgesinde PKK Terör Örgütü mensuplarınınca (3) vatandaşın öldürülmesi, (1) vatandaşın yaralanması olayına ilişkin yazılı soru önergesi hakkında elde edilen bilgiler müteakip maddelere çıkarılmıştır.

2. Olayla ilgili olarak yapılan inceleme ve araştırma sonucunda;

a. 17 Ekim 2000 tarihinde Kemal.TEKİN ve beraberinde bulunan Salih ORHAN, Cevher ORHAN ve Mehmet KURT isimli şahısların Hakkari-Merkez-Kavaklı Köyü bölgesinde bir grup terörist tarafından yakalanarak, sorgulanmalarını müteakip, güvenlik güçlerince bölgeye gönderildikleri iddiasıyla iple birbirlerine bağlanarak üzerlerine ateş açıldığı, diğer üç şahıs hayatlarını kaybederken; Kemal TEKİN'in elleri çözülerek olaydan yaralı olarak kurtulduğu,

b. Yaralı Kemal TEKİN'in Beştaş köyü korucuları tarafından Beytüşşebap'taki Taktik Jandarma Alay Komutanlığı'na getirilerek tedavisinin yapıldığı,

c. Olayın öğrenilmesini müteakip Hakkari İl Jandarma Komutanlığı'nca bölgede 18 Ekim 2000 tarihinden itibaren operasyonlara başlandığı,

d. Kemal TEKİN isimli şahsın 19 Ekim 2000 tarihinde bizzat olay yerine götürülmesi neticesinde, diğer üç şahsın elleri arkalarından bağlanmak ve kafalarına ateş edilmek sureti ile öldürülmüş olarak Kavaklı köyü-Türemiş dere kenarında bulunduğu,

HİZMETE ÖZEL

GN.PL.P. : 0111-48 -00/KUV.PL.D.PL.KOOR.Ş.(374536)

30 KASIM 2000

e. Güvenlik Kuvvetlerinin bölgede yaptıkları operasyonlar neticesinde 20 Ekim günü saat:17:00 sıralarında sayılan tam olarak tespit edilemeyen bir grup PKK terör örgütüne mensup teröristlerle temas sağlandığı, çıkan çatışma neticesinde (6) teröristin yanlarında bulunan silah ve mühimmatları ile birlikte ölü olarak ele geçirildiği tespit edilmiştir.

Arz ederim.

Sadettin TANTAN
Bakan

2.- Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın, bütçeden memurlara ayrılan payların silah alımında kullanılacağı iddialarına ilişkin sorusu ve Maliye Bakanı Sümer Oral'ın cevabı (7/2849)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Başbakan Sayın Bülent ECEVİT tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 01.11.2000

Zeki ÜNAL
Karaman Milletvekili

1-Yazılı basında; "Bütçeden memura ayrılan paranın 3.5 katrilyonu ile silah alınacağı ortaya çıktı" şeklindeki haber doğru mudur?

2-Ekonomik ve sosyal açıdan oldukça zor şartlar altında bulunan ülkemiz ve bilhassa memurlarımıza rağmen, bütçeden memurlara ayrılan paradan kesilerek silah alınmasını doğru buluyor musunuz? Bu silah alımının özel bir gereksesi var mıdır?

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI

Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü

SAYI : B.07.0.BMK.0.11.600/

KONU : Yazılı Soru Önergisi 07.12.00* 32955

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğünün 17.11.2000 tarih ve B.02.0.KKG.0.12/106-325-12/5579 sayılı yazısı.

Karaman Milletvekili Sayın Zeki ÜNAL'ın 7/7229 esas no'lu yazılı soru önergisine ait cevabımız aşağıda sunulmuştur.

Yazılı basında "Bütçeden memura ayrılan paranın 3.5 katrilyonu ile silah alınacağı ortaya çıktı" şeklindeki haber doğru değildir. Mevcut bütçe sistemine göre konsolide bütçe ödenekleri ekonomik ayırım bazında cari, yatırım ve transfer olarak üç ana bölümden oluşmaktadır.

Personel ödeneklerinin önem arzemesi ve başka hizmetlerde kullanılmasının engellenmesi amacıyla cari ödenekler de kendi içinde personel ve diğer cari şeklinde ayrılmakta, 1050 sayılı Genel Muhasebe Kanunu ve bütçe kanunları gereğince personel ödeneklerinden diğer kalemlere ödenek aktarılmasına izin verilmemektedir.

Öte yandan, diğer cari ödenekler kamu kurumlarının harcırah, haberleşme, elektrik, su, giyecek, barınma, araç-gereç, akaryakıt ve yakacak benzeri ihtiyaçlarını karşılamak üzere tefrik edilen ödeneklerdir.

Bu çerçevede 2001 yılı konsolide bütçesi için 12 katrilyon lira personel, 4.8 katrilyon lira diğer cari olmak üzere toplam 16.8 katrilyon lira cari ödeneği teklif edilmiştir. Diğer cari olarak konsolide bütçeli kurumlar için ayrılan toplam 4.8 katrilyon lira ödenekten Milli Savunma Bakanlığı bütçesinin diğer cari ihtiyaçları için teklif edilen ödenek 3.5 katrilyon liradır. Bu ödenek sadece silah alımlarıyla ilgili olmayıp, askerimizin beslenmesi, giyeceği, barınması ve diğer araç / gereç ile akaryakıt ve yakacak giderleri için de kullanılacaktır.

Bilgilerine arz ederim.

Sümer ORAL
Maliye Bakanı

3.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, 30.12.1940 tarihli ve 3958 sayılı Gözlükçülük Kanununun uygulamasına ilişkin sorusu ve Sağlık Bakanı Osman Durmuş'un cevabı (7/2861)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sağlık Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmak üzere aşağıdaki sorularımı arz ederim.02.11.2000

Ertuğrul YALÇINBAYIR
Bursa Milletvekili

SORULAR :

1940 yılında çıkarılan 3958 sayılı Gözlükçülük Hakkında Kanun ile ilgili olarak:

1-Numaralı gözlük camı satmak ve gözlükçü ünvanını kullanabilmek için 1940 lı yıllarda aranan şartları yeterli buluyormusunuz?

2-Muşla, Samsun ve Sivas Üniversitelerinin 2 yıllık optisyenlik bölümü bugüne kadar kaç mezun vermiştir? Bu gün bu bölümlerde kaç öğrenci öğrenim görmektedir?

3-İhtisasa önem verilen bu devirde numaralı gözlük camı satmak ve gözlükçü ünvanını kullanabilmek için asgari şart olarak üniversitelerin veya yüksek okulların ilgili bölümlerinden mezun olmak şartı getirilmesi hakkındaki görüşleriniz nedir?

4-Bakanlığınızda kaç optisyen ihtiyacı vardır? Kaç optisyen istihdam edilmektedir? Kadrolarınız yeterlimidir?

T.C
SAĞLIK BAKANLIĞI
Temel Sağlık Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Sayı : B100TSH0150006
Konu : Soru Önergesi

05.12.20* 17961

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİ
Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı

İLGİ: 10.11.2000 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-72861-7262/18345 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde gönderilen Bursa Millet Vekili Sayın Ertuğrul YALÇINBAYIR'ın 3958 sayılı Gözlükçülük Hakkında Kanunun uygulanmasına ilişkin soru önergesi incelenerek ilglikte cevaplandırılmıştır.
Bilgilerinize arz ederim.

Doç.Dr. Osman DURMUŞ
Bakan

**GÖZLÜKÇÜLÜK HAKKINDA KANUNUN UYGULANMASI İLE
İLGİLİ CEVAPLAR**

1. Bu konuda Bakanlığımızca yeni bir Kanun Tasarısı hazırlanmış olup " Gözlükçülük Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı " 15.08.2000 tarihinde Başbakanlığa sevk edilmiş, 19.10.2000 tarihinde'de Başbakanlık'ca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na sevk edilmiştir. Bu Kanuna istinaden hazırlanacak yönetmeliklerle ruhsatnamenin verilmesine, gözlükçü ticarethanelerinin ve laboratuvarının açılışına, sahip olmaları gereken şartlara dair mevzuat hazırlıklarımız halen devam etmekte olup, Kanun yasallaştığı takdirde yayımlanacaktır.

2. Ülkemizde mezun olan optisyen sayısı ile ilgili Bakanlığımıza veri gelmediğinden kaç optisyenin bulunduğu bilinmemekle birlikte yaklaşık 450 civarında mezun olduğu bilinmektedir.

3. Bu konuda halen Sivas, Samsun ve Muğla Üniversitelerindeki Optisyenlik Programında okuyan kişiler ile birlikte bu eğitimin Yükseköğretim düzeyinde olması gerekliliği, Bakanlığımızca hazırlanan ve Meclis Başkanlığına sunulan yeni Kanun Tasarısında bu programdan mezun olanlara yetki verileceği, ayrıca mevcut yasa kapsamında 1993 yılından beri yeni bir sınav açılmayarak " Optisyenlik " eğitiminin ülkemizde yükseköğretim düzeyinde olması gerektiği Bakanlığımızcadaki desteklenmiştir.

4. Ülkemizde bugüne kadar ruhsatnameli fenni gözlükçü sayısı 4642 dir. Ancak Bakanlığımızda optisyenlik ile ilgili bir kadro bulunmamaktadır.

Arz ederim.

4.- Afyon Milletvekili İsmet Attila'nın, Afyon-Bolvadin İlçesine bağlı bazı köylerde yarım kalan tesislere ilişkin sorusu ve Bayındırlık ve İskân Bakanı Koray Aydın'ın cevabı (7/2871)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BASKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Bayındırlık ve İskan Bakanı Sayın Koray Aydın tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 6.11.2000

Saygılarımla.

İsmet ATTILA
Afyon Milletvekili

Afyon İli Bolvadin İlçesine bağlı Taşağul, Güney, Taşlıdere, Yörtükkaracaören Köylerinde 1997-1998 yıllarında İller Bankası köy kalkınma payından ayrılan yardımlarla başlanan ve yarım kalan tesislerin ikmal için hazırlanan ek yardım talebi ile yine Bolvadin İlçesine bağlı Hamidiye Köyü Halı-Kilim Atölyesi inşaatının yapımına ilişkin yardım dosyaları Bakanlığınıza intikal ettirilmiştir.

SORULAR:

1- Yukarıda isimleri belirtilen Taşağul, Güney, Taşlıdere, Yörtükkaracaören ve Hamidiye Köylerine ihtiyaç duyulan yardımlar ne zaman sağlanacaktır?

2- Afyon İli köyleri itibarıyla 1999 ve 2000 yılında İller Bankası Köy Kalkınma payından hangi köye, ne kadar yardım yapılmıştır?

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı
ANKARA

SAYI : B.09.0.APK.0.22.00.00.17/22.35

6.12.2000

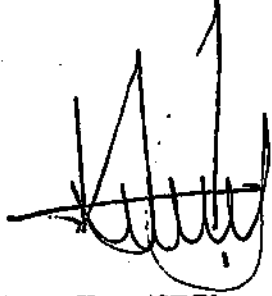
KONU : Afyon Milletvekili
İsmet ATILLA' nın
Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : T.B.M.M. Genel Sekreterliğimin 10.11.2000 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.
0.10.00.02/7414 sayılı yazısı.

Afyon Milletvekili İsmet ATILLA' nın Afyon Bolvadin İlçesine bağlı bazı köylerde yarım kalan tesisler konusunda Bakanlığımıza yönelmiş olduğu T.B.M.M. 7/2871 - 7272 esas sayılı yazılı soru önergesi incelenmiş olup, cevabı ekte sunulmuştur.

Bilgi ve gereğini arz ederim.

Koray AYDIN
Bakan

**AFYON MİLLETVEKİLİ
İSMET ATILLA'NIN
7/2871-7272 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNİN
SORU VE CEVAPLARI**

Afyon İli Bolvadin ilçesine bağlı Taşağul, Güney, Taşlıdere, Yörükkaracaören Köylerinde, 1997-1998 yıllarında İller Bankası köy kalkınma payından ayrılan yardımlarla başlanan ve yarım kalan tesislerin ikmali için hazırlanan ek yardım talebi ile yine Bolvadin ilçesine bağlı Hamidiye Köyü Halı-Kilim Atölyesi inşaatının yapımına ilişkin yardım dosyaları Bakanlığımıza intikal ettirilmiştir.

SORULAR :

- 1- Yukarıda isimleri belirtilen Taşağul, Güney, Taşlıdere, Yörükkaracaören ve Hamidiye Köylerine ihtiyaç duyulan yardımlar ne zaman sağlanacaktır?
- 2- Afyon İli köyleri itibarıyla 1999 ve 2000 yılında İller Bankası Köy Kalkınma payından hangi köye, ne kadar yardım yapılmıştır?

CEVAPLAR :

Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğümüzce;

Hamidiye köyüne 1993 yılı Köy Kalkınma Payından Çok Amaçlı Köy Konağı yapımı için 217 Milyon TL. tesisin ikmali için 1995 yılı Köy Kalkınma Payından 500 Milyon TL. olmak üzere toplam 717 Milyon TL. tahsis edilmiş olup, şimdi ise Halı Kilim Atölyesi yapımı için yardım istenilmektedir. Ancak Bakanlığımızca; bir köyde köy kalkınma payından yardım olarak bir tesis işletmeye açılmış ise aynı köyde ikinci bir tesis yapımı için yardım yapılmayacağı, 30.06.2000 gün ve 14914 sayılı genelgemizin (g) maddesinin 4. bendinde belirtilmiştir.

Taşağul, Güney, Taşlıdere ve Yörükkaracaören köylerinde yarım kalan tesislere ait ikmal dosyaları Bakanlığımıza intikal etmiş olup, ödenek durumu müsait olduğunda tahsis işleminin yapılabilecektir. 1999 ve 2000 yıllarında tahsis edilen ödenekleri gösterir liste Ek 1'de sunulmuştur.

İller Bankası Genel Müdürlüğümüzce de;

Afyon İli Bolvadin ilçesi Taşlıdere köyüne halı ve kilim atölyesi tesisi yapımı için 1997 yılı bütçesinden 2 Milyar 500 Milyon TL., Yörükkaracaören Köyüne halı kilim dokuma atölyesi ve düğün salonu tesisi yapımı için 2 Milyar 500 Milyon TL, Güney Köyüne halı kilim atölyesi yapımı için 1998 yılı Bütçesinden 4 Milyar TL., Taşağul Köyüne halı kilim atölyesi yapımı için 4 Milyar TL. tahsis edilerek gönderilmiştir.

Afyon İli Bolvadin ilçesine bağlı Taşağul, Güney, Taşlıdere, Yörükkaracaören Köylerine yarım kalan tesislerin ikmali için hazırlanan ek yardım talebi ile, Afyon, Bolvadin ilçesine bağlı Hamidiye köyüne halı kilim atölyesi inşaatına ait yardım talebi İller Bankası Genel Müdürlüğümüze intikal etmemiştir. Afyon İli ve köylerine Köy Kalkınma Paylarından yapılan yardımları gösterir liste Ek-2'de sunulmuştur.

AFYON

EK-1

SIRA	İLÇESİ	KÖYÜ	TESİS CİNSİ	TANIS MIKTARI	TARİH VE SAYI
1	BAŞMAKÇI	AKKEÇLİ	Ç.A.K.K	4.000.000.000 TL	30.12.1999/22049
2	DINAR	GÖÇERLİ	Ç.A.K.K	4.000.000.000 TL	16.05.2000/9942
3	DINAR	KARABEDİR	Ç.A.K.K	4.000.000.000 TL	16.05.2000/9943
4	DINAR	ÇAPALI	Ç.A.K.K	4.000.000.000 TL	16.05.2000/9950
5	BOLVADIN	KUTLU	Ç.A.K.K	4.000.000.000 TL	16.05.2000/9944
6	İHSANİYE	ESKİYEYİR	Ç.A.K.K	4.000.000.000 TL	16.05.2000/9945
7	MERKEZ	KOZLUCA	Ç.A.K.K	4.000.000.000 TL	16.05.2000/9946
8	İSCEHİSAR	BAHCECIK	Ç.A.K.K	4.000.000.000 TL	16.05.2000/9947
9	DAZKIRI	DARICALAR	HALI KLİM ATÖLYESİ	4.000.000.000 TL	16.05.2000/9949
10	İSCEHİSAR	DOĞANLAR	Ç.A.K.K	4.000.000.000 TL	16.05.2000/9948
11	EMIRDAĞ	ELHAN	SULAMA TESİSİ	4.000.000.000 TL	22.5.2000/10277
12	EVCLER	MADENLER	Ç.A.K.K İKM	3.000.000.000 TL	22.5.2000/10320
13	DINAR	TEKİN	Ç.A.K.K	4.000.000.000 TL	22.5.2000/10266
14	ÇOBANLAR	GÖYNÜK	İÇME SUYU İSALE NAT.	4.000.000.000 TL	22.5.2000/10278
15	KIZILOREN	GÖLYÜZÜ	Ç.A.K.K	4.000.000.000 TL	22.5.2000/10288
16	SULTANDAĞ	ÇAMOZU	LOKANTA DOK İKM.	3.000.000.000 TL	22.5.2000/10307
17	İSCEHİSAR	ÇALIŞLAR	HAMAM TESİSİ	4.000.000.000 TL	22.5.2000/10306
18	BAŞMAKÇI	KÜLLÜCE	HALI KLİM ATÖLYESİ	3.000.000.000 TL	22.5.2000/10294
19	DAZKIRI	KIZILOREN	KANALİZASYON	3.300.000.000 TL	22.5.2000/10295
20	ŞUHUT	YARIŞLAR	HALI KLİM ATÖLYESİ	4.000.000.000 TL	22.5.2000/10287
21	ŞUHUT	KOÇYATAĞI	Ç.A.K.K	4.000.000.000 TL	22.5.2000/10305
22	ŞUHUT	BOZAN	Ç.A.K.K	4.000.000.000 TL	22.5.2000/10303
23	ŞUHUT	ÇAKIROZU	Ç.A.K.K	4.000.000.000 TL	22.5.2000/10297
24	ŞUHUT	DEMİRBEL	KANALİZASYON	3.000.000.000 TL	22.5.2000/10311
25	ŞUHUT	İSALI	KANALİZASYON	2.700.000.000 TL	22.5.2000/10310
26	ŞUHUT	AĞZIKARA	KANALİZASYON	4.000.000.000 TL	22.5.2000/10309
27	ŞUHUT	AYDIN	KANALİZASYON	3.000.000.000 TL	22.5.2000/10308
28	HOCALAR	ÇEPNİ	KANALİZASYON	4.000.000.000 TL	22.5.2000/10281
29	HOCALAR	ÖRENCİK	KANALİZASYON	3.000.000.000 TL	22.5.2000/10292
30	HOCALAR	İHSANİYE	KANALİZASYON	2.300.000.000 TL	22.5.2000/10293
31	BOLVADIN	TAŞAĞIL	HALI KLİM ATÖLYESİ	4.000.000.000 TL	22.5.2000/10279
32	BOLVADIN	GÖNEY	HALI KLİM ATÖLYESİ	4.000.000.000 TL	22.5.2000/10276
33	MERKEZ	ERENLER	Ç.A.K.K	4.000.000.000 TL	22.5.2000/10285
34	MERKEZ	İSMAIL	Ç.A.K.K	4.000.000.000 TL	22.5.2000/10284
35	MERKEZ	OMUZCA	Ç.A.K.K	4.000.000.000 TL	22.5.2000/10304
36	MERKEZ	K.KALECİK	KANALİZASYON	3.500.000.000 TL	22.5.2000/10302
37	MERKEZ	KÖPRÜLÜ	KANALİZASYON	4.000.000.000 TL	22.5.2000/10300
38	MERKEZ	OLUCAK	İÇME SUYU TESİSİ	3.000.000.000 TL	22.5.2000/10299
39	MERKEZ	GÖZSÜZLÜ	Ç.A.K.K	4.000.000.000 TL	22.5.2000/10280
40	İHSANİYE	Y.TANDIR	Ç.A.K.K	4.000.000.000 TL	22.5.2000/10280
41	İHSANİYE	HACİBEYLİ	Ç.A.K.K	4.000.000.000 TL	22.5.2000/10282
42	İHSANİYE	KYIR	Ç.A.K.K	4.000.000.000 TL	22.5.2000/10301
43	İHSANİYE	ÜÇLERKAYASI	Ç.A.K.K	4.000.000.000 TL	22.5.2000/10296
44	İHSANİYE	EYNIHAN(KUZU)	Ç.A.K.K	4.000.000.000 TL	22.5.2000/10291
45	SINCANLI	KAYADIBI	KANALİZASYON	4.000.000.000 TL	22.5.2000/10318
46	SINCANLI	TAZLAR	KANALİZASYON	3.000.000.000 TL	22.5.2000/10283
47	SINCANLI	KARACAÖREN	KANALİZASYON	3.500.000.000 TL	22.5.2000/10288
48	SINCANLI	AKÇAŞAR	KANALİZASYON	2.500.000.000 TL	22.5.2000/10289
49	SINCANLI	YILDIRIMKEMAL	KANALİZASYON	3.500.000.000 TL	22.5.2000/10319
50	SINCANLI	YÖRÜKMEZARI	KANALİZASYON	2.400.000.000 TL	22.5.2000/10317
51	SINCANLI	BULCA	KANALİZASYON	4.000.000.000 TL	22.5.2000/10313
52	SANDIKLI	BEKTEŞ	Ç.A.K.K	4.000.000.000 TL	22.5.2000/10312
53	SANDIKLI	BAŞTEPE	KANALİZASYON	3.500.000.000 TL	22.5.2000/10314
54	SANDIKLI	ALAGÖZ	KANALİZASYON	2.800.000.000 TL	22.5.2000/10315
55	SANDIKLI	KOÇHİSAR	KANALİZASYON	3.500.000.000 TL	22.5.2000/10316
56	ŞUHUT	AKYUVA	Ç.A.K.K	4.000.000.000 TL	16.06.2000/12794

AFYON 1997

EK-1

SIRA	İLÇESİ	KOYU	TESİS CİNSİ	TANŞIS MİKTARI	TARİH VE SAYI
1	İSCEHİSAR	OLUKPINAR	SULAMA KANALI	1 400 000.000 TL	18 05 1999/7156
2	İSCEHİSAR	CEVİZLİ	Ç.A.K.K	1 500 000.000 TL	17 05 1999/7016
3	İSCEHİSAR	KARAKAYA	SU DEPOSU	1 500 000.000 TL	17 05 1999/6997
4	EVCİLER	MADENLER	Ç A K K İ K	1 500.000 000 TL	17 05 1999/6999
5	SİNCANLI	BOYALI	HALI KILIM AT	1 500 000 000 TL	17 05 1999/6998
6	ÇAY	GOÇEN	HALI KILIM AT	1 500 000 000 TL	17 05 1999/7017
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					
32					
33					
34					
35					
36					
37					
38					
39					
40					
41					
42					

EK- 2

Afyon İli ve Köylerine Köy Kalkınma Payından Yapılan Yardımlar Listesi :

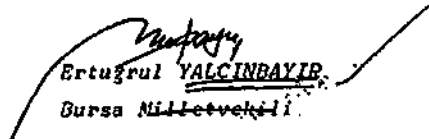
<u>İLGİ :</u>	<u>İLÇESİ :</u>	<u>KÖYÜ :</u>	<u>YILI</u>	<u>MİKTARI :</u>	<u>KONUSU :</u>
18.05.1999/541	İscehisar	Olukpınar	1997	1.400.000.000	Sulama Havuzu Tesisi Yapımı
17.05.1999/363	Çay	Göçen	1997	1.500.000.000	Halı Kilim Dok.Atıl.Tes.Yap.
17.05.1999/364	İscehisar	Cevizli	1997	1.500.000.000	Çok Amaçlı Köy Konağı Yap.
17.05.1999/366	İhsaniye	Bey	1997	1.500.000.000	Halı Kilim Dok.Atıl.Tes.İkm.
17.05.1999/367	Evciler	Madenler K.	1997	1.500.000.000	Çok Amaçlı Köy Konağı Yap.
17.05.1999/368	Sincanlı	Boyalı	1997	1.500.000.000	Halı Kilim Dok.Atıl.Tes.İkm.
17.05.1999/365	İscehisar	Karakaya	1997	1.500.000.000	İçmesuyu Deposu Tesisi Yap.
22.05.2000/2177	Sincanlı	Karacadren	1998	3.500.000.000	Kanalizasyon
22.05.2000/2178	"	Akçaşar	1998	2.500.000.000	"
22.05.2000/2179	Merkez	Gözözü	1998	4.000.000.000	Çok Amaçlı Köy Konağı
22.05.2000/2180	İhsaniye	Eynihan(Kuzvira)	1998	4.000.000.000	Çok Amaçlı Köy Konağı
22.05.2000/2185	Hocalar	Örencik	1998	3.000.000.000	Kanalizasyon
22.05.2000/2182	Hocalar	İhsaniye	1998	2.300.000.000	Kanalizasyon
22.05.2000/2183	Başmakçı	Kallıce	1998	3.000.000.000	Halı Kilim Atıl.İkmali
22.05.2000/2184	Dazkırı	Kızılören	1998	3.300.000.000	Kanalizasyon
22.05.2000/2185	İhsaniye	Üçlorkayası	1998	4.000.000.000	Çok Amaçlı Köy Konağı
22.05.2000/2186	Şuhut	Çakırözü	1998	4.000.000.000	Çok Amaçlı Köy Konağı
22.05.2000/2187	Dinar	Tekin	1998	4.000.000.000	Çok Amaçlı Köy Konağı
22.05.2000/2188	Merkez	Olucak	1998	3.000.000.000	İçmesuyu Tesisi
22.05.2000/2189	Merkez	Köprülü	1998	4.000.000.000	Kanalizasyon
22.05.2000/2144	İhsaniye	Kıyır	1998	4.000.000.000	Çok Amaçlı Köy Konağı
22.05.2000/2145	Merkez	K.Kalecik	1998	3.500.000.000	Kanalizasyon
22.05.2000/2146	Şuhut	Bozaz	1998	4.000.000.000	Çok Amaçlı Köy Konağı
22.05.2000/2128	Merkez	Omuzca	1998	4.000.000.000	Çok Amaçlı Köy Konağı
22.05.2000/2130	İscehisar	Çalışlar	1998	4.000.000.000	Hanım Tesisi
22.05.2000/2131	Sultandağı	Çamöz	1998	3.000.000.000	Lokanta Dükkan İkmali
22.05.2000/2132	Şuhut	Aydın	1998	3.000.000.000	Kanalizasyon
22.05.2000/2133	Şuhut	Azıkara	1998	4.000.000.000	Kanalizasyon
22.05.2000/2134	Şuhut	İsali	1998	2.700.000.000	Kanalizasyon
22.05.2000/2135	Şuhut	Demirsbel	1998	3.000.000.000	Kanalizasyon
22.05.2000/2136	Sandıklı	Bektaş	1998	4.000.000.000	Çok Amaçlı Köy Konağı
22.05.2000/2137	Sandıklı	Dulca	1998	4.000.000.000	Kanalizasyon
22.05.2000/2138	Sandıklı	Daştepe	1998	3.500.000.000	Kanalizasyon
22.05.2000/2139	Sandıklı	Alsöz	1998	2.800.000.000	Kanalizasyon
22.05.2000/2140	Sandıklı	Koçhisar	1998	3.500.000.000	Kanalizasyon
22.05.2000/2141	Sincanlı	Yörükmezartı	1998	2.400.000.000	Kanalizasyon
22.05.2000/2142	Sincanlı	Kayadibi	1998	4.000.000.000	Kanalizasyon
22.05.2000/2143	Sincanlı	Yıldırımkermal	1998	3.500.000.000	Kanalizasyon
22.05.2000/2147	Evciler	Madenler	1998	3.000.000.000	Çok Amaçlı Köy Konağı İkm.
22.05.2000/2129	Şuhut	Koçyatağı	1998	4.000.000.000	Çok Amaçlı Köy Konağı
22.05.2000/2592	Şuhut	Akyuva	1998	4.000.000.000	Çok Amaçlı Köy Konağı
22.05.2000/2591	İscehisar	Konarı	1998	4.000.000.000	Çok Amaçlı Köy Konağı

GENEL TOPLAM : 132.900.000.000 TL.dir.

5.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, büyükşehir belediyesi, il, ilçe ve belde kurulmasıyla ilgili çalışmalara ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Sadettin Tantan'ın cevabı (7/2876)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İçişleri Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılması istemiyle aşağıdaki sorularımı arz ederim.06.11.2000

Ertuğrul YALÇINBAYIR
Bursa Milletvekili

SORULAR :

Büyükşehir Belediyesi, il, ilçe ve Belde kurulması ile ilgili olarak; 57. Hükümet Programında bu hüsüslerin nesnel kurala bağlanacağı ifade edilmiştir.

1-Du konuda yapılan çalışmalar hangi aşamadır, nesnel kural ve kriterler nelerdir?

2-20 ve 21 nci Dönemlerde Bakanlar Kurulunca veya Milletvekillerince hangi yerlerle ilgili olarak il, ilçe ve büyükşehir kurulması hakkında kanun tasarısı ve teklifi verilmiştir? Bunlardan hangileri kanunlaşmıştır?

Kişiler veya dernekler veya başkaca kurum veya kuruluşlarca hangi yerlerle ilgili il, ilçe veya belde veya büyükşehir belediyesi olma hususunda dilekçeler verilmiştir?

3-Elli yıldır il yapılma vaadinde bulunulan ancak il olamayan Siverekliilerin idare aleyhine açtıkları davanın sonucu nedir?

Yirmi yıldan fazla süredir il olma talebini sürdüren yerler nereleridir?

4-Bursa iline bağlı İnegöl ilçesi il olmanın nesnel kriterleri bakımından hangi sıradadır? Kendilerinden önce nereler vardır?

5-Bir yerin Büyükşehir Belediyesi, il veya ilçe olmasının idareye maliyeti ne kadardır? Maliyet unsurları nelerdir?

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

SAYI : B.05.0.MAH.0.65.00.002/81406
KONU : Yazılı Soru Önergesi

7.../12./2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : TBMM Başkanlığının 20.11.2000 tarihli ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2876-7299-/18413 sayılı yazısı.

İlgi yazı ekinde alınan ve tarafımdan cevaplandırılması istenilen, Bursa Milletvekili Sayın Ertuğrul YALÇINBAYIR'ın "İl, ilçe, büyükşehir belediyesi ve belde kurulmasıyla ilgili çalışmalara ilişkin" yazılı soru önergesine cevap teşkil edecek bilgiler aşağıya çıkarılmıştır:

1- a) Ülkemizde kamu hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi için, coğrafi yapı özelliklerinin yanında ekonomik gelişmelerin ve sosyal yapıdaki değişikliklerin değerlendirilmesi bakımından zaman zaman mülki idare taksimatında değişiklikler gerekli hale gelmektedir. Bu çerçevede, il ve ilçe olabilecek yerlerin değerlendirilmesi; nüfus, gelişmişlik durumu, ekonomik ve sosyal yapı, mevcut imkanlar, bağlanabilecek birim sayısı, ulaşım durumu, idari ilişkiler gibi kriterlere göre yapılmaktadır.

b) Kalkınma Planları ile 57. Hükümet Programında yer alan ilke ve hedefler çerçevesinde Bakanlığımızca hazırlanan ve 14.12.1999 tarihinde Başbakanlığa sunulmuş olan "Mahalli İdarelerle İlgili Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı"nda büyükşehir belediyesi ve belde belediyesi kurulması için belirlenen kriterlere ilişkin düzenlemeler Ek-1'de sunulmuştur.

2- a) Güvenlik ve Asayiş Nedeniyle İstanbul İlinde Altı İlçe Kurulması ile 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı Taslağı 18.5.1998 tarihli ve 2938 sayılı Yazı ile Başbakanlığa sunulmuş, ancak yasalasmadan kadük olmuştur.

b) Bir İl ve İki İlçe Kurulması ve 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname 9.12.1999 tarihli ve 23901 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak Düzce İl statüsüne kavuşmuş olup, Kaynaşlı ve Derince adıyla iki ilçe kurulmuştur.

c) Sakarya İlinde Büyük Şehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname 6 Mart 2000 tarih ve 23985 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak, Adapazarı Belediyesi büyük şehir statüsüne kavuşmuştur.

d) Altı İlde Büyük Şehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Tasarısı 23.3.1998 tarihli ve 80244 sayılı yazı ile Başbakanlığa sunulmuş olup, Bakanlar Kurulu Kararı tekemmül etmediği için dosyanın işlemden kaldırıldığı 18.8.1998 tarihli yazı ile bildirilmiştir.

e) Denizli İlinde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Tasarısı, 3.11.1995 tarihinde Başbakanlığa sunulmuş olup, Bakanlar Kurulu'na sunulmadan 15.5.1996 tarihinde lade edilmiştir.

f) Şanlıurfa İlinde Büyük Şehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Tasarısı 11.5.1998 tarihinde Başbakanlığa, 18.5.1998 tarihinde TBMM'ne gönderilmiş olup, yasalasmadan kadük olmuştur.

g) Bakanlığımızda 592 ilçe, 127 il kurulması konusunda mübacaat bulunmakta olup, çalışmalar başladığında yukarıda belirtilen kriterler çerçevesinde değerlendirilecektir.

Büyükşehir belediyesi kurulmasına ilişkin kanun teklifi ve dilekçeler ile belde kurulmasına ilişkin dilekçeler Ek-2/A, Ek-2/B ve Ek-2/C, ayrıca 1999 yılında kurulan, ancak seçim yapılmadığı için henüz faaliyete geçmemiş olan belediyelere ait liste Ek-2/D'de sunulmuştur.

3- Bakanlığımızda Siverek İlçesinin il olması konusunda işlem dosyası bulunmakta olup, Siverek halkının idare aleyhine açtıkları dava konusu Bakanlığımıza ulaşmamıştır.

4- Bursa İli İnegöl İlçesi, il olmak için başvurusu olan ve dosyası hazır bulunan ilçelerimizden birisidir.

5- Büyükşehir belediyelerine, o il merkezinde toplanan genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamı üzerinden % 5 pay verilmekte olup, bu durum idarenin vergi kaybına sebep olmaktadır. Bunun dışında büyükşehir belediyesi kurulmasının idareye doğrudan yansıyan bir maliyeti bulunmamaktadır. 2000 yılı ikinci yansı itibarıyla, yaksak olarak il kuruluş maliyeti 25.343.249.580.000 TL, ilçe kuruluş maliyeti 4.699.973.850.000 TL'dir. Maliyet unsurları arasında, hükümet binası, diğer taşra teşkilatı binaları, taşıt, araç-gereç, personel vb. giderler bulunmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Sadettin TANTAN
Bakan

EK-1**TASARIDA YER ALAN BÜYÜKŞEHİR VE BELDE BELEDİYESİ
KURULMASINA İLİŞKİN DÜZENLEMELER****1- Büyükşehir kurulmasına ilişkin düzenlemeler:**

- İl merkez belediyesi nüfusu ile bu belediyenin sınırlarından itibaren 5 km. lik alan içerisinde asgari 300.000 nüfus bulunması şartı getirilmektedir.
- Büyükşehir sınırları içinde ilçe ve alt kademe belediyelerinin bir arada olabilmesi imkanı getirilmektedir.
- Büyükşehir belediyesi sınırları dışındaki belediye ve köylerin büyükşehir sınırları içine alınmasına imkan sağlanmaktadır.
- Büyükşehir belediyesi ve mücavir alan sınırları içinde 3030 sayılı Kanuna tabii olmayan belediye kurulmasının yasaklanması öngörülmektedir.

2- Belediye kurulmasına ilişkin düzenlemeler:

- Belediye olabilmek için aranan nüfus şartı 5000'e çıkarılmaktadır.
- Birkaç köyün birleşerek ya da köy ve köy kısımlarının belediyeden ayrılarak müstakil belediye kurmalarında aranan 500 metre ve 2500 metre mesafe şartı, 5000 olarak belirlenmektedir.
- Yeni belediye kurulurken imar yönünden sakınca yaratmaması koşulu getirilmektedir.
- Nüfusu 100 binin üstündeki en yakın belediyeye 5000 metreden daha yakın olmaması öngörülmektedir.
- Öz gelirlerinin, belediye kurulması ile vereceği hizmetlere yeterli olması öngörülmektedir.
- Su havzası, sit ve orman alanı ve benzeri yerlerde belediye kurulması yasaklanmaktadır.

EK-2/A

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KURULMASINA İLİŞKİN KANUN TEKLİFLERİ VE DİLEKÇELER

A) Kanun Teklifleri

- 1- Balıkesir Milletvekili İsmail ÖZGÜN ve 14 arkadaşının "Balıkesir İl Merkezinde Büyükşehir Belediyesi, Bahçelievler, Adnan Menderes ve Oruçgazi Adlarıyla Üç İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi", (Aynı teklif, 1997, 1998 ve 1999 yıllarında üç defa verilmiştir.
- 2- Denizli Milletvekili Hilmi DEVELİ'nin "Denizli İlnde Büyükşehir Belediyesi kurulması ve İl Merkezinde Sevinçlik, Kıvrıklı, Gümüşler ve Başkarcı Adıyla Dört İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi",
- 3- Zonguldak Belediyesine büyükşehir statüsü verilmesi amacıyla Zonguldak Milletvekili Hasan GEMİCİ ve T. Boray BAYCIK tarafından hazırlanan "Yedi İlde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında 9 Eylül 1993 Tarih ve 504 sayılı Kanun Hükmünde Karamamenin 1 inci Maddesinin Birinci Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi",
- 4- Denizli Milletvekili Hasan KORKMAZCAN'ın hazırlamış olduğu, Denizli İlnde Büyükşehir Belediyesi Kurulmasını öngören "Yedi İlde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında 9 Eylül 1993 tarih ve 504 sayılı Kanun Hükmünde Karamamenin 1 inci Maddesinin 1 inci Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi",
- 5- Denizli Milletvekili Beyhan ASLAN tarafından hazırlanan Denizli İlnde Büyükşehir Belediyesi Kurulmasını öngören "Yedi İlde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında 9 Eylül 1993 tarih ve 504 sayılı Kanun Hükmünde Karamamenin 1 inci Maddesinin 1 inci Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi",
- 6- Kahramanmaraş Milletvekili Ali DOĞAN'ın "Kahramanmaraş İl Merkezinde Büyükşehir Belediyesi Dumlupınar, Aslanbey, Dulkadiroğlu Adıyla Üç Belediye Kurulması Hakkında Kanun Teklifi",
- 7- Şanlıurfa Milletvekili Zulfikar İZOL'un "Şanlıurfa İlnde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Teklifi",
- 8- Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet SAĞLAM'ın "Kahramanmaraş İlnde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Teklifi",
- 9- Malatya Milletvekili Metin EMİROĞLU ve Miraç AKDOĞAN'ın Malatya'nın büyükşehir statüsüne kavuşturulmasını öngören "Yedi İlde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında 9 Eylül 1993 tarih ve 504 sayılı Kanun Hükmünde Karamamenin 1 inci Maddesinin 1 inci Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi",
- 10- Elazığ Milletvekili Ahmet TUNÇ'un "Elazığ İlnde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Teklifi",

B) Dilekçeler

- 1- Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Genel Sekreterliğinin "Kahramanmaraş Belediyesine büyükşehir statüsü verilmesi" hakkında 6.8.1999 tarihli dilekçesi,
- 2- Denizli Valiliğinin "Denizli Belediyesinin büyükşehir Statüsüne kavuşturulması" hakkında 12.5.1999 tarihli dilekçesi,
- 3- Zonguldak Belediye Başkanlığının, 13.5.1998 tarihli büyükşehir olma talebi,
- 4- Cumhurbaşkanımızın Malatya (İli) ziyaretleri sırasında Valilik ve Belediye Başkanlığı tarafından sunulan büyükşehir belediyesi olma talebi,
- 5- Kırıkkale İlinin 14.7.1995 ve 18.6.1996 tarihli büyükşehir belediyesi olma talebi,
- 6- Cumhurbaşkanımızın Kırıkkale İlini ziyaretleri sırasında Valilik ve Belediye Başkanlığı tarafından sunulan büyükşehir belediyesi olma talebi,
- 7- Cumhurbaşkanımızın Van İlini ziyaretleri sırasında Belediye Başkanlığı tarafından sunulan büyükşehir belediyesi olma talebi,

- 8- Şanlıurfa Belediye Başkanı Ahmet BAHCIVAN'ın "Şanlıurfa İline Büyükşehir Belediyesi Statüsü verilmesi" hakkında talep,
- 9- Cumhurbaşkanımızın Şanlıurfa Milletvekili Mehmet GÜNEŞ'i kabulleri sırasında Sn. Milletvekili tarafından sunulan "Şanlıurfa'nın Büyükşehir Belediyesi statüsüne kavuşturulması" talebi,
- 10- Cumhurbaşkanımızın Şanlıurfa İline 20.2.2000 tarihinde yaptıkları ziyaret sırasında kendilerine Şanlıurfa Belediye Başkanlığınca sunulan "Büyükşehir olma" talebi,
- 11- Şanlıurfa Valisi Sayın Şehabettin HARBUT'un "Şanlıurfa Belediyesine Büyükşehir Belediyesi Statüsüne alınması ve iki yeni ilçe kurulması" talebi,
- 12- Kahramanmaraş Milletvekili Sn. Ali DOĞAN'ın "Kahramanmaraş Belediyesine büyükşehir statüsü verilmesi ve Ilıca ve Artaş Beldelerin İlçe olması" talebi,
- 13- Kahramanmaraş Belediye Başkanı Hanefi MAHÇIÇEK'in "Kahramanmaraş Belediyesine büyükşehir statüsü verilmesi" talebi,
- 14- Malatya Valiliğinin 7.10.1998 tarihli "Malatya Belediyesinin Büyükşehir Statüsüne kavuşturulması" talebi,
- 15- Cumhurbaşkanımızın Malatya İlini 5.11.1998 tarihinde ziyareti sırasında Valilik Belediye Başkanlığı tarafından kendilerine sunulan "Malatya Belediyesinin Büyükşehir Statüsüne kavuşturulması" talebi,
- 16- Malatya Valiliğinin 18.12.1999 tarihli "Malatya Belediyesinin Büyükşehir Statüsüne kavuşturulması" talebi,
- 17- Ege Belediyeler Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Adil AYGÜL ve Denizli Belediye Başkanı İnş. Müh. Ali AYGÖREN'in "Denizli İline büyükşehir belediyesi statüsü verilmesi" talebi,
- 18- İzmir Genç İşadamları Demeği Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet AYDOĞAN ve Bahçesir İş Hayatı Dayanışma Demeği Başkanı Abdülhatif-ERMİŞLER'in "Bahçesir Belediyesinin Büyükşehir Belediyesi haline getirilmesi" talebi,
- 19- Türk Kadınlar Birliği Demeği Yönetim Kurulu Başkanı Hatice Bosnal'ının Aydın Belediyesine büyükşehir statüsü verilmesi talebi,
- 20- Aydın Belediye Başkanı Hüseyin AKSU'nun "Aydın Belediyesine büyükşehir statüsü verilmesi" talebi,
- 20- Trabzon Belediye Başkanı Asım AYKAN'ın "Trabzon Belediyesine Büyükşehir statüsü verilmesi" talebi,
- 21- Denizli Belediyesi'nin; "Denizli'nin Büyükşehir statüsüne alınması" talebi,
- 22- Denizli Valiliğinin "Denizli'nin Büyükşehir statüsüne alınması" talebi,

Ek-1 / B

VALİLİKLER TARAFINDAN BELEDİYE KURULMASI TALEP EDİLEN KÖYLERE AİT LİSTE

Sıra No	İLİ	İLÇESİ	BELEDİYE KURULMASI İSTENEN KÖY/BELEDİYE ADI
1-	ADİYAMAN	BESNİ	OYRATLI
2-	ADİYAMAN	BESNİ	KIZILIN
3-	AFYON	DINAR	DİKİCİ
4-	AFYON	ŞUHUT	MAHMUT
5-	AFYON	İSCEHISAR	KARAAGAÇ
6-	ANKARA	KALECİK	SEMERÖZÜ
7-	AYDIN	KÖŞK	BAŞÇAYIR
8-	BİLECİK	İNİHSAR	HARMANKOY
9-	BİLECİK	İNİHSAR	SAMRI
10-	BOLU	DÜZCE	YENİTAŞKÖPRÜ
11-	ÇANKIRI	ORTA	BÜGÜRÖREN
12-	ÇANKIRI	ORTA	SAKAELİ
13-	ÇANKIRI	ÇERKEŞ	YALAKÇUKURÖREN
14-	ÇANKIRI	ILGAZ	ÇATAK
15-	ÇANKIRI	ÇERKEŞ	HACILAR
16-	ÇANKIRI	ORTA	KAYILAR
17-	ÇANKIRI	ILGAZ	ÇÖREKÇİLER
18-	ÇANKIRI	KURŞUNLU	ÇATKESE
19-	DIYARBAKIR	DİCLE	Başköy ve Döğer köylerinin birleşerek DÖĞER
20-	İÇEL	ERDEMLİ	ELVANLI
21-	İÇEL	GÜLNAR	DAYIÇIK
22-	İÇEL	MUT	Aşağı Köşeler ve Öz Köy Birleşerek ÖZKÖSELERLİ
23-	İZMİR	MENEMEN	YAŞELİ
24-	KAYSERİ	MELİKGAZI	YEŞİLYURT
25-	KAYSERİ	TOMARZA	ALAKUŞAK
26-	KOCAELİ	KANDIRA	AKÇAOVA

T.B.M.M.

B: 26

7.12.2000

O: 7

27	KOCAELI	KANDIRA	Cebeci-Çamkonak köylerinin birleşerek CEBECİ
28	MALATYA	KULUNCAK	İLİSULUK
29	MALATYA	KULUNCAK	KIZILHISAR
30	MANISA	TURGUTLU	AVŞAR
31	MANISA	DEMİRCİ	SÖĞÜTÇUK
32	MANISA	DEMİRCİ	Minnetler-İrşler-Çamköy köyleri Birleşerek MİNNETLER
33	ORDU	GÖLKÖY	AHMETLİ
34	RİZE	MERKEZ	KÖMÜRCÜLER
35	SİVAS	GÜRÜN	TEPECİK
36	SİVAS	KOYULHISAR	KIZILELMA
37	SİVAS	ŞARKIŞLA	SAMANKAYA
38	SİVAS	HAFİK	ÇATPINAR
39	ŞANLIURFA	CEYLANPINAR	DÜZOVA
40	TOKAT	ZİLE	İğdir,Karşıpınar,Ağılcık ve Kazıklı Köyleri birleşerek İĞDIR
41	TEKİRDAĞ	MERKEZ	İNECİK
42	BOLU	DÜZCE	YENİTAŞKÖPRÜ

ŞAHISLAR TARAFINDAN BELEDİYE KURULMASI TALEP EDİLEN YERLERE AİT LİSTE

S.No	İLİ	İLÇESİ	BELEDİYE KURULMASI İSTENEN KÖY ADI	TALEP EDEN	DİLEKÇE TARİHİ
1	ANKARA	YENİMAHALLE	DODURGA	Said DAGDAŞ	29.10.2000
2	SIVAS	HAFİK	YUKARI ASARCIK	Turan KALE	14.11.2000
3	SIVAS	KOYULHISAR	KIZILELMA	Ayhan PELİT	Tarihsiz
4	SIVAS	ŞARKIŞLA	SAMANKAYA	Arif ÇINAR	23.4.2000
5	MANISA	TURGUTLU	AVŞAR	ALİ AKSOY	8.6.2000
6	AFYON	İSCEHISAR	KARAAGAÇ	İlyas AKIN	11.01.2000
7	ÇANKIRI	ORTA	SAKAELİ	Uğur OZCAN	13.01.2000
8	ÇANAKKALE	BAYRAMIÇ	EVÇİLER	Evciler Köyü Muhtarı Mehmet ÖNAL tarafından Bakanlığımıza ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın ERSÜMER'e sunulan	14.11.2000 (iki adet dilekçe)

1999 YILINDA KURULAN BELEDİYELER

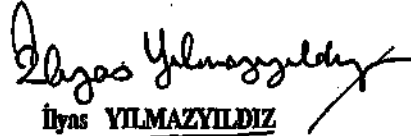
SIRA NO	İLİ	İLÇESİ	KÖY/KÖYLER BELEDİYE ADI	KARARNAME TARİHİ
1-	B.KESİR	EDREMIT	AKÇAY" ismiyle Bel.kur.	19.6.1999 tarih ve 99/50692 sayı ile KURULDU
2-	BURDUR	GOLHISAR	İBECİK" ismiyle Bel.kur.	19.6.1999 tarih ve 99/50693 sayı ile KURULDU
3-	ÇANKIRI	KURŞUNL	Hacımuslu Köyünde "HACİMUSLU" ismiyle Bel.kur.	19.6.1999 tarih ve 99/50688 sayı ile KURULDU
4-	ÇANKIRI	YAPRAKLI	Yüklü Köyünde "YÜKLÜ" ismiyle Bel.ku	19.6.1999 tarih ve 99/50687 sayı ile KURULDU
5-	ÇANKIRI	MERKEZ	Ünür Köyünde "ÜNÜR" ismiyle Bel.kur.	19.6.1999 tarih ve 99/50694 sayı ile KURULDU
6-	ERZURUM	ŞENKAYA	PAŞALI" ismiyle Bel.kur.	19.6.1999 tarih ve 99/50690 sayı ile KURULDU
7-	GİRESUN	BULANCA	"AYDINDERE" ismiyle Bel.kur.	19.6.1999 tarih ve 99/50689 sayı ile KURULDU
8-	GİRESUN	GÖRELE	"KIRIKLI" ismiyle Bel.k	19.6.1999 tarih ve 99/50691 sayı ile KURULDU
9-	KAYSERİ	TALAS	Kuruköprü Köyünde "KURUKÖPRÜ" ismiyle Bel.kur.	19.6.1999 tarih ve 99/50696 sayı ile KURULDU
10-	KAYSERİ	TALAS	Kepez Köyünde "KEPEZ" ismiyle Bel.kur.	19.6.1999 tarih ve 99/50684 sayı ile KURULDU
11-	KAYSERİ	KOCASINA	Düver Köyünde "DÜVER" ismiyle Bel.ku	19.6.1999 tarih ve 99/50686 sayı ile KURULDU
12-	MUŞ	BULANIK	Karaağil köyünde "KARAAĞİL" ismiyle	19.6.1999 tarih ve 99/50695 sayı ile KURULDU

6.- Balıkesir Milletvekili İlyas Yılmazyıldız'ın, Balıkesir ilindeki belediyelere yapılan yardımlara ilişkin sorusu ve Maliye Bakanı Sümer Oral'ın cevabı (7/2906) —

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Sayın Maliye Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılması için gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

İlyas YILMAZYILDIZ
Balıkesir Milletvekili

SORULAR :

1- Balıkesir İl, ilçe, belde belediyelerimizin tamamına yakını borçlu olmaları nedeniyle çalıştırdıkları personelin maaşlarını bile ödemekte zorlanmakta, yöre halkının kendilerinden beklediği hizmetleri verememektedirler. Göreve başladığımız tarihten bugüne kadar Balıkesir İl, ilçe ve Belde belediyelerine (adları ayrı ayrı belirtilmek üzere) Bakanlığımız kaynaklarından hangi tarihlerde (tarihleri ayrı ayrı belirtilerek) ne kadar (kaç TL.) yardım yapılmıştır?

2- Son 57. ANASOL-M Hükümeti tarafından uygulanan ekonomik program nedeniyle, ve ayrıca son yaşanan büyük depremden dolayı gelirlerinin % 20'sinin kesilmesinde etkisiyle toplumun tüm kesimlerin de olduğu gibi kamu hizmeti veren belediyelerimizin de mali ve ekonomik yapısını, ödemeler dengesini bozmuş, borçlarını bile ödeyemez duruma getirmiştir. Son zamanlarda bu durum, belediye başkanlarımızın maaşlarına gelen hacizlerle sonuçlanmıştır. Maliye Bakanlığı olarak belediyelerimizin yaşadığı ekonomik sıkıntıların çözümü için bugüne kadar hangi tedbirler alınmıştır veya alınması düşünülmektedir?

3- ANASOL-M Hükümetinin belediyelerimizin içine düştükleri durumdan kurtarılması için gerekli önlemleri bugüne kadar almaması nedeniyle . Belediye başkanlarımız çektikleri sıkıntıları, problemlerini ülke gündemine taşımak ve kamuoyu oluşturmak için geçen haziran ayında bütün partilere mensup belediye başkanlarının katılımıyla Ankara'da büyük bir yürüyüş düzenlenmişlerdir. Bu yürüyüş sonrasında Bakanlığınız Belediye Başkanlarımızın taleplerini dikkate almış mıdır? Belediyelerimizin durumunu düzeltilmesi için bir önlem almış mıdır? Alınmışa nelerdir?

4- Göreve başladığımız tarihten bugüne kadar, Bakanlığınıza bağlı fonlardan Bahkesir il/ilçe ve belde belediyelerimizin hazırladığı (belediye adları ayrı ayrı belirtilmek üzere) kaç projeye hangi tarihlerde (tarihleri belirtilmek üzere) destek verilmiştir?

5- Ağustos-Eylül ve Ekim 2000 tarihlerinde Bahkesir ilinde hangi Belediyelere ne kadar maddi yardım yapılmıştır? Yardım yapılacak Belediyeler ve yardım miktarları hangi kriterlere göre belirlenmektedir? Bahkesir ilinde üç ay içinde yardım yapılmayan belediyelere niçin yardım yapılmamıştır?

6- Bahkesir Merkez, Şanlı ve Pamukçu, Ayvalık-Küçüklüçy, Havran-Büyükdere, Sındırgı-Gölcük, Burhaniye-Pelitküy, Günen, Bandırma-Aksakal belediyelerine Eylül ve Ekim 2000'de maddi yardım yapılmış mıdır? Yapılmışsa ne kadar yapılmıştır? Bazı Belediyelere yardım yapılırken, bu belediyeler çalışanlarına maaşlarını bile ödeyemez duruma düştükleri halde neden yardım yapılmamıştır? Yakın bir tarihte yardım yapılacak mıdır? Yapılacaksa ne zaman ve ne kadar yardım yapılacaktır?

7- Bahkesir il, ilçe ve Belde belediyelerine (adları ayrı ayrı belirtilmek üzere) Bakanlığınız kaynaklarından 2001 yılı bütçesinden yardım yapılacak mıdır? Yapılması planlanmışsa hangi belediyeye ne kadar (kaç TL.) yardım yapılacaktır?

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü

SAYI : B.07.0.BMK.0.11.600/

KONU : Yazılı Soru Önergisi

07.12.00* 33282

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : 20.11.2000 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2906-7346/18484 sayılı yazınız.

Bahkesir Milletvekili Sayın İlyas YILMAZYILDIZ'ın 7/7346 esas no'lu yazılı soru önergesinde yer alan sorulara ait cevaplar aşağıda sunulmuştur.

Bilindiği üzere belediyeler hizmetlerini esas olarak kendi öz gelirleri ve vergi gelirlerinden aldıkları paylarla yerine getirmektedirler.

Bu kapsamda 2.2.1981 tarihli ve 2380 sayılı Kanun ile 27.6.1984 tarihli ve 3030 sayılı Kanun hükümlerine göre, belediyelere, il özel idarelerine ve büyükşehir belediyelerine genel bütçe vergi gelirleri üzerinden söz konusu kanunlarda belirtilen nispetler dahilinde pay verilmekte ve söz konusu kurumlar hizmetlerinin tamamını bu paylar ile öz gelirlerinden finanse etmektedirler.

Diğer taraftan, acil nakit ihtiyacı içerisinde bulunan belediyelere katkıda bulunmak amacıyla Bakanlığımız bütçesinin "Belediyelere Yapılacak Yardım ve Ödemeler" tertibinde yer alan ve mahalli idarelerin genel bütçe vergi gelirlerinden aldıkları pay içinde küçük bir orana sahip olan ödenekten söz konusu belediyelere ayrılmış gözetimsiz yardım yapılmaktadır. Çöz'ü miktardaki bu yardımlar esasında yürütmekte oldukları asli hizmetlerini finanse etmekten ziyade zor durumda bulunan belediyelere yapılan arzi bir yardım niteliğindedir.

Bakanlığımızca belediyelere bu yardımlar yapılırken belediyelerin nüfus, mali durum, coğrafi konum, kalkınmışlık dereceleri, maruz kaldıkları tabii afetler, yürütmekte oldukları yatırım projeleri gibi çeşitli kriterler ile daha evvelki dönemlerde almış oldukları yardımlar dikkate alınmaktadır. Bu yardımların en fazla ihtiyaç duyan ve öz gelirleri yetersiz olan belediyelere yapılmasını sağlamak için nüfusu 50.000'in altında olanlara öncelik tanınmaktadır.

1999 yılında Bakanlığımız bütçesinin "Belediyelere Yapılacak Yardım ve Ödemeler" tertibinden belediyelere nüfus kriterlerine göre ve geçmiş yıllarda aldıkları da dikkate alınarak yardım yapılmıştır.

2000 yılının ilk 6 ayı içerisinde nüfusu 50.000'in altında olan tüm belediyelere, nüfus büyüklükleri esas alınarak, yardım yapılmış olup, 2 nci 6 aylık dönemde ise yine aynı kriterlere göre ihtiyaçları ve Bakanlığımız bütçe olanakları çerçevesinde yardım yapılmaktadır.

1999 yılında Bakanlığımız bütçesinden, Balıkesir İli merkez, ilçe ve belde belediyelerine toplam 883 milyar lira, 2000 yılında ise, 21.11.2000 tarihi itibarıyla 703 milyar lira yardım yapılmıştır.

2001 yılında ise, 2001 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısının Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayından geçmesini müteakip ihtiyacı olan belediyelerimize belirlenen kriterler çerçevesinde yardım yapılmaya devam edilecektir.

Bilgilerine arz ederim.

Sümer ORAL
Maliye Bakanı

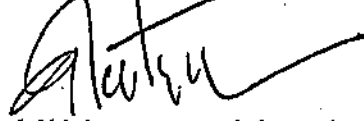
7.- Ordu Milletvekili Eyüp Fatsa'nın, Ordu İlindeki belediyelere yapılan yardımlara ilişkin sorusu ve Maliye Bakanı Sümer Oral'ın cevabı (7/2912) ✓

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Maliye Bakanı Sayın Sümer ORAL tarafından yazılı olarak cevaplandırılması hususunda delaletlerinizi saygılarımla arz ederim.

08.11.2000

Eyüp FATSA
Ordu Milletvekili

- 1- 57. Hükümet tarafından Ordu merkez Belediyesine ve beldelerine ayrı ayrı ne kadar yardım yapılmıştır?
- 2- 57. Hükümet tarafından Akkuş Belediyesine ve beldelerine ayrı ayrı ne kadar yardım yapılmıştır ?
- 3- 57. Hükümet tarafından Gölköy Belediyesine ve beldelerine ayrı ayrı ne kadar yardım yapılmıştır?
- 4- 57. Hükümet tarafından Gürgentepe Belediyesine ve beldelerine ayrı ayrı ne kadar yardım yapılmıştır?
- 5- 57. Hükümet tarafından Gülyalı Belediyesine ve beldelerine ayrı ayrı ne kadar yardım yapılmıştır?
- 6- 57. Hükümet tarafından Fatsa Belediyesine ve beldelerine ayrı ayrı ne kadar yardım yapılmıştır?
- 7- 57. Hükümet tarafından Çaybaşı Belediyesine ve beldelerine ayrı ayrı ne kadar yardım yapılmıştır?
- 8- 57. Hükümet tarafından Çamaş Belediyesine ve beldelerine ayrı ayrı ne kadar yardım yapılmıştır?
- 9- 57. Hükümet tarafından Çatalpınar Belediyesine ve beldelerine ayrı ayrı ne kadar yardım yapılmıştır?
- 10- 57. Hükümet tarafından Aybastı Belediyesine ve beldelerine ayrı ayrı ne kadar yardım yapılmıştır?
- 11- 57. Hükümet tarafından Korgan Belediyesine ve beldelerine ayrı ayrı ne kadar yardım yapılmıştır?
- 12- 57. Hükümet tarafından Kumru Belediyesine ve beldelerine ayrı ayrı ne kadar yardım yapılmıştır?
- 13- 57. Hükümet tarafından Kabataş Belediyesine ve beldelerine ayrı ayrı ne kadar yardım yapılmıştır?
- 14- 57. Hükümet tarafından Mesudiye Belediyesine ve beldelerine ayrı ayrı ne kadar yardım yapılmıştır?
- 15- 57. Hükümet tarafından Perşembe Belediyesine ve beldelerine ayrı ayrı ne kadar yardım yapılmıştır?
- 16- 57. Hükümet tarafından Ulubey Belediyesine ve beldelerine ayrı ayrı ne kadar yardım yapılmıştır?
- 17- 57. Hükümet tarafından İkizce Belediyesine ve beldelerine ayrı ayrı ne kadar yardım yapılmıştır?
- 18- 57. Hükümet tarafından Kabadüz Belediyesine ve beldelerine ayrı ayrı ne kadar yardım yapılmıştır?

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü

SAYI : B.07.0.BMK.0.11.600/
KONU : Yazılı Soru Önergesi

05.12.00* 32172

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : 20.11.2000 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7609 sayılı yazımız.

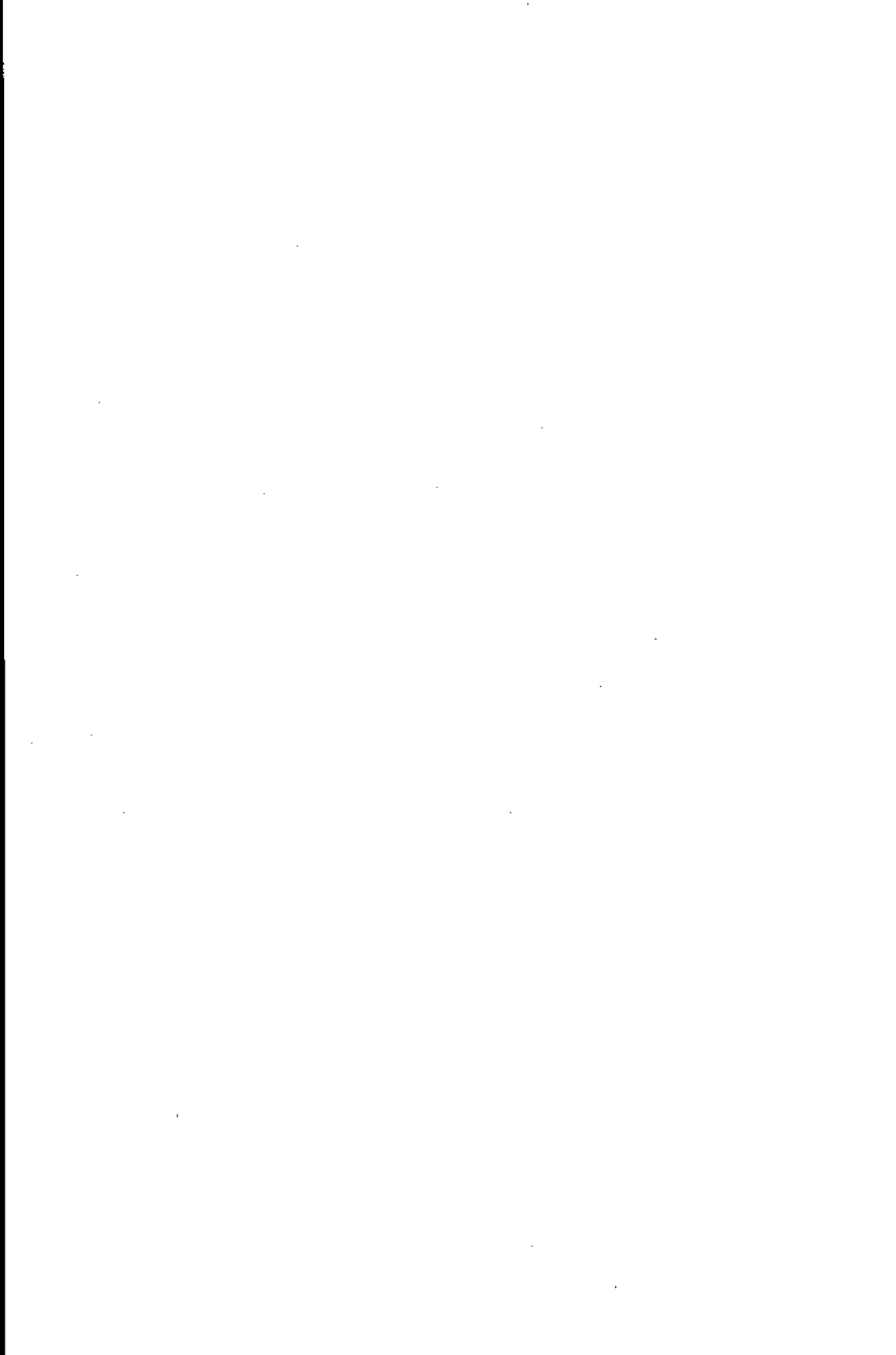
Ordu Milletvekili Sayın Eyüp FATSA'nın 7/2912 esas no'lu yazılı soru önergesinde yer alan sorulara ait cevabımız aşağıda sunulmuştur.

Bakanlığımız bütçesinin "Belediyelere Yapılacak Yardım ve Ödemeler" tertibinden 2000 yılının ilk 6 ayı içerisinde nüfusu 50.000'in altında olan tüm belediyelere, nüfus büyüklükleri esas alınarak, yardım yapılmış olup, 2 nci 6 aylık dönemde ise yine aynı kritere göre ihtiyaçları ve Bakanlığımız bütçe olanakları çerçevesinde yardım yapılmaktadır.

Bu kapsamda, Ordu ilinin merkez, ilçe ve belde belediyelerine 1999 yılı' sonu itibariyle toplam 945 milyar lira, 2000 yılında ise, 21.11.2000 tarihi itibariyle toplam 885 milyar lira yardım yapılmıştır.

Bilgilerine arz ederim.

Sümer ORAL
Maliye Bakanı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

GÜNDEMİ

DÖNEM : 21

YASAMA YILI : 3

26 NCI BİRLEŞİM

7. 12. 2000 PERŞEMBE

Saat : 13.00

KISIMLAR

1

BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

2

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

3

SEÇİM

4

OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5

MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

6

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

7

SÖZLÜ SORULAR

8

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ

1. – Genel Kurulun toplantı günlerinden Salı gününün denetimi konularına (Anayasanın süreye bağladığı konular hariç), Çarşamba ve Perşembe günlerinin de Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşlerin görüşülmesine ayrılması, Salı ve Çarşamba günlerinde birleşimin başında bir saat süre ile sözlü soruların görüşülmesi, sunuşlar ve işaret oyu ile yapılacak seçimlerin hergün yapılması önerilmiştir.

(Genel Kurulun 15.6.1999 tarihli 15 inci birleşiminde kabul edilmiştir.)

2. – Genel Kurulun 28.11.2000 Salı günü 15.00-16.00; 18.00-23.00; 29.11.2000 Çarşamba, 30.11.2000 Perşembe, 6.12.2000 Çarşamba ve 7.12.2000 Perşembe günleri 13.00-16.00 ve 18.00-23.00 saatleri arasında çalışmalarını sürdürmesi; 28.11.2000 Salı günü sözlü sorular ile diğer denetim konularının, 29.11.2000 Çarşamba, 5.12.2000 Salı ve 6.12.2000 Çarşamba günlerinde sözlü soruların görüşülmemesi; 28.11.2000 Salı günü de Kanun Tasarı ve Tekliflerin görüşülmesi önerilmiştir.

(Genel Kurulun 28.11.2000 tarihli 21 inci birleşiminde kabul edilmiştir.)

GRUP ÖNERİSİ

1. – TBMM Genel Kurulunun 8 Aralık 2000 Cuma günü saat 13.00-16.00 ve 18.00-23.00 saatleri arasında çalışmalarını sürdürmesi ve bu birleşimde de Kanun Tasarı ve Tekliflerinin görüşülmesi önerilmiştir.

(Genel Kurulun 6.12.2000 tarihli 25 inci birleşiminde kabul edilmiştir.)

KOMİSYON TOPLANTILARI

* Adalet Komisyonu

7.12.2000 Perşembe

Saat : 10.00

* Dışişleri Komisyonu

7.12.2000 Perşembe

Saat : 10.00

* Sağlık, Aile, Çalışma ve

Sosyal İşler Komisyonu

7.12.2000 Perşembe

Saat : 10.00

* İçişleri Komisyonu

7.12.2000 Perşembe

Saat : 11.00

* TBMM Hesaplarını İnceleme Komisyonu

7.12.2000 Perşembe

Saat : 11.00

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

26 NCI BİRLEŞİM

7. 12. 2000 PERŞEMBE

Saat : 13.00

---

1 - BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

---

2 - ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

---

3 - SEÇİM

---

4 - OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

---

5 - MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

---

6 - GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

---

7 - SÖZLÜ SORULAR

---

8. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1. - Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Yurtdışı Teşkilatı Hakkında 189 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/53) (S. Sayısı : 433) (Dağıtma tarihi : 29.5.2000) (*)

2. - Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarıları ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/650, 1/679) (S. Sayısı : 517) (Dağıtma tarihi : 25.6.2000)

3. - İzmir Milletvekili Rifat Serdaroğlu'nun; İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın; Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya'nın; Ankara Milletvekili Yıldırım Akbulut'un; Şırnak Milletvekili Mehmet Salih Yıldırım'ın; Gaziantep Milletvekili Ali İlksoy, Konya Milletvekili Ömer İzgi ve Ankara Milletvekili Nejat Arseven'in; İstanbul Milletvekili Ziya Aktaş ve 42 Arkadaşının; Zonguldak Milletvekili Hasan Gemici'nin ve İzmir Milletvekili İshay Saygı'nın; Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifleri ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/94, 2/232, 2/286, 2/307, 2/310, 2/311, 2/325, 2/442, 2/449) (S. Sayısı : 527) (Dağıtma tarihi : 1.10.2000)

4. - Şanlıurfa Milletvekili Sedat Edip Bucak'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/253) (S. Sayısı : 257) (Dağıtma tarihi : 14.1.2000)

5. - Van Milletvekili Mustafa Bayram'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/287) (S. Sayısı : 271) (Dağıtma tarihi : 14.1.2000)

6. - İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/352) (S. Sayısı : 290) (Dağıtma tarihi : 14.1.2000)

7. - İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/371) (S. Sayısı : 291) (Dağıtma tarihi : 14.1.2000)

8. - İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/307) (S. Sayısı : 322) (Dağıtma tarihi : 11.2.2000)

9. - İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/391) (S. Sayısı : 323) (Dağıtma tarihi : 11.2.2000)

10. - İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/392) (S. Sayısı : 324) (Dağıtma tarihi : 11.2.2000)

11. - İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/393) (S. Sayısı : 325) (Dağıtma tarihi : 11.2.2000)

12. - İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/395) (S. Sayısı : 326) (Dağıtma tarihi : 11.2.2000)

13. - İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/396) (S. Sayısı : 327) (Dağıtma tarihi : 11.2.2000)

14. X - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayii İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/369) (S. Sayısı : 98) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

15. X - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hindistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Turizm İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/274) (S. Sayısı : 101) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

16. X - Türkiye Cumhuriyeti ile İspanya Krallığı Arasında Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/343) (S. Sayısı : 104) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

17. X - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İsrail Devleti Hükümeti Arasında Kara Taşımacılığı Alanında İlkeler Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/303) (S. Sayısı : 100) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

(X) Açık oylamaya tâbi işleri gösterir.

(*) Hükümet bulunamadığından görüşmeleri bir defaya mahsus ertelenmiştir.

8. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

18. X - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gürcistan Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/489) (S. Sayısı: 174) (Dağıtım tarihi: 19.10.1999)

19. X - Türkiye Cumhuriyeti ile Şili Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/530) (S. Sayısı: 183) (Dağıtım tarihi: 25.10.1999)

20. X - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Bütüncülükler Faaliyetlerinin Gayrimenkul ve Mali Vechelerine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/547) (S. Sayısı: 204) (Dağıtım tarihi: 15.11.1999)

21. X - Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/539) (S. Sayısı: 199) (Dağıtım tarihi: 17.11.1999)

22. - 190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köyişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/479) (S. Sayısı: 173) (Dağıtım tarihi: 13.10.1999)

23. - Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü Adına Tescil Edilecek Taşınmaz Mallar Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu (1/506) (S. Sayısı: 205) (Dağıtım tarihi: 15.11.1999)

24. - Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu (1/513) (S. Sayısı: 216) (Dağıtım tarihi: 26.11.1999)

25. - Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/477) (S. Sayısı: 377) (Dağıtım tarihi: 8.3.2000)

26. - Millî Eğitim Bakanlığı Döner Sermaye İşletmeleri Kanunu Tasarısı ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/485) (S. Sayısı: 356) (Dağıtım tarihi: 25.2.2000)

27. - Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyi Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (1/455) (S. Sayısı: 71) (Dağıtım tarihi: 23.7.1999)

28. - Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Aynı Kanunun İki Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/597, 1/562) (S. Sayısı: 394) (Dağıtım tarihi: 10.4.2000)

29. X - Hayvanları Koruma Kanunu Tasarısı ve İçişleri ve Çevre Komisyonları Raporları (1/393) (S. Sayısı: 89) (Dağıtım tarihi: 30.7.1999) (*)

30. - Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (1/538) (S. Sayısı: 402) (Dağıtım tarihi: 11.4.2000)

31. X - Hayvan İstahı Kanunu Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu (1/630) (S. Sayısı: 418) (Dağıtım tarihi: 4.5.2000)

32. - Ankara Milletvekili Aydın Tümen'in; 4.6.1985 Tarih ve 3213 Sayılı Maden Kanununun 2 nci Maddesinin III Numaralı Bendinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ile Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili Erzurum Milletvekili İsmail Köse'nin; 4.6.1985 Tarih ve 3213 Sayılı Maden Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi ve Bir Geçici Madde Eklenmesi ile 11.12.1936 Tarihli ve 3078 Sayılı Tuz Kanununun Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun Teklifi ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (2/380, 2/453) (S. Sayısı: 399) (Dağıtım tarihi: 11.4.2000)

33. X - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşmasının Tadiline İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/269) (S. Sayısı: 102) (Dağıtım tarihi: 3.8.1999)

34. - İstanbul Milletvekili Bülent Akarcah'nın, Siyasî Ahlak Komisyonu Kanunu Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/75) (S. Sayısı: 40) (Dağıtım tarihi: 15.7.1999)

35. X - Türkiye Cumhuriyeti ve Moldova Cumhuriyeti Arasında Konsolosluk Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/312) (S. Sayısı: 43) (Dağıtım tarihi: 21.7.1999)

36. X - Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/461) (S. Sayısı: 55) (Dağıtım tarihi: 21.7.1999)

8. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

37. X - Türkiye Cumhuriyeti ile Tacikistan Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/326) (S. Sayısı : 64) (Dağıtma tarihi : 23.7.1999)

38. - Türk Silahlı Kuvvetlerinde İlk Nasıp İstihkakına İlişkin Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/390) (S. Sayısı : 72) (Dağıtma tarihi : 26.7.1999)

39. - Hazır Gıda İşçisi Kanunu Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/439) (S. Sayısı : 74) (Dağıtma tarihi : 26.7.1999)

40. X - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Güney Afrika Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/327) (S. Sayısı : 80) (Dağıtma tarihi : 28.7.1999)

41. X - Uluslararası Sergilere İlişkin Sözleşme ile Sözleşmeye Değişiklik Getiren Uluslararası Sergiler Bürosu Genel Kurul Kararına Katılmamızın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/273) (S. Sayısı : 85) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

42. X - Dünya Turizm Teşkilatı Tüzüğünden Bazı Maddelerinde Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/266) (S. Sayısı : 94) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

43. X - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Letonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Turizm Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/267) (S. Sayısı : 95) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

44. X - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/331) (S. Sayısı : 103) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

45. X - Türkiye Cumhuriyeti Ordusu Subay, Askeri Memur ve Muadilleriyle Astsubayların Giyeceğine Dair Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Millî Savunma Komisyonları Raporları (1/402) (S. Sayısı : 112) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

46. X - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/319) (S. Sayısı : 117) (Dağıtma tarihi : 9.8.1999)

47. - Türk Ticaret Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (1/502) (S. Sayısı : 138) (Dağıtma tarihi : 12.8.1999)

48. - Topyekün Savunma Sivil Hizmetleri Kanunu Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/385) (S. Sayısı : 139) (Dağıtma tarihi : 13.8.1999)

49. - Sıtma ve Frengi İlaçları İçin Kanunun Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (1/469) (S. Sayısı : 142) (Dağıtma tarihi : 14.8.1999)

50. X - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Lübnan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/293) (S. Sayısı : 149) (Dağıtma tarihi : 25.8.1999)

51. X - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Letonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/308) (S. Sayısı : 151) (Dağıtma tarihi : 25.8.1999)

52. X - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Litvanya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/270) (S. Sayısı : 143) (Dağıtma tarihi : 26.8.1999)

53. X - Türkiye Cumhuriyeti ile Litvanya Cumhuriyeti Arasında Hukuki ve Ticari Konularda Hukuki ve Adli İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/283) (S. Sayısı : 165) (Dağıtma tarihi : 1.10.1999)

54. - Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ İlinde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/191) (S. Sayısı : 181) (Dağıtma tarihi : 19.10.1999)

55. X - Türkiye Cumhuriyeti ile Türk Kültür ve Sanatları Ortak Yönetimi Genel Müdürlüğü Arasında Arsa Tahsisi Hakkında Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/511) (S. Sayısı : 177) (Dağıtma tarihi : 20.10.1999)

56. X - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Letonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığında Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/542) (S. Sayısı : 185) (Dağıtma tarihi : 25.10.1999)

8. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

57. - Türk Ticaret Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (1/481) (S. Sayısı : 187) (Dağıtım tarihi : 25.10.1999)

58. - Şanlıurfa Milletvekili Zülfükar İzol ve 38 Arkadaşının, Şanlıurfa İlinde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/18) (S. Sayısı : 192) (Dağıtım tarihi : 2.11.1999)

59. - Millî Müdafaa Mükellefiyeti Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/537) (S. Sayısı : 194) (Dağıtım tarihi : 2.11.1999)

60. - Askerî Hava Alanları Çevresinde Uygulanacak İnşaat ve Her Türlü Mania Sınırlamaları Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/384) (S. Sayısı : 193) (Dağıtım tarihi : 4.11.1999)

61. - X - EFTA Devletleri ile Türkiye Arasında Anlaşmada Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/529) (S. Sayısı : 200) (Dağıtım tarihi : 15.11.1999)

62. - Uluslararası Denizcilik Örgütü Sözleşmesinde Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/549) (S. Sayısı : 202) (Dağıtım tarihi : 15.11.1999)

63. - Harp Araç ve Gereçleri ile Silah, Mühimmat ve Patlayıcı Madde Üreten Sanayi Kuruluşlarının Denetimi Hakkında Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Millî Savunma Komisyonları Raporları (1/381) (S. Sayısı : 196) (Dağıtım tarihi : 17.11.1999)

64. - Ozon Tabakasını İncelten Maddelere Dair Montreal Protokolünde Yapılan Değişikliğin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Çevre ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/541) (S. Sayısı : 208) (Dağıtım tarihi : 18.11.1999)

65. - Samsun Milletvekili Ahmet Demircan ve 18 Arkadaşının, Kuzey Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilâtının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/119) (S. Sayısı : 213) (Dağıtım tarihi : 25.11.1999)

66. - Uşak Milletvekilleri Mehmet Yaşar Ünal ile Hasan Özgöbek'in, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/129) (S. Sayısı : 220) (Dağıtım tarihi : 6.12.1999)

67. - Konya Milletvekili Teoman Rıza Güneri ve 8 Arkadaşının, Konya Ovası ve Orta Anadolu Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilâtının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/4) (S. Sayısı : 219) (Dağıtım tarihi : 8.12.1999)

68. - Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve İçişleri Komisyonları Raporları (1/568) (S. Sayısı : 252) (Dağıtım tarihi : 21.12.1999)

69. - Kimlik Bildirme Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Ek Madde ile Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/570) (S. Sayısı : 253) (Dağıtım tarihi : 21.12.1999)

70. - Taşınmaz Mal Zilyetliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/557) (S. Sayısı : 254) (Dağıtım tarihi : 21.12.1999)

71. - Jandarma Teşkilât, Görev ve Yetkileri Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı, Jandarma Teşkilât, Görev ve Yetkileri Kanununa Bir Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı, Jandarma Teşkilâtı Görev ve Yetkileri Kanununa İki Ek Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ile Ankara Milletvekili Yücel Seçkiner'in, Aynı Mahiyetteki Kanun Teklifi ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/569, 1/571, 1/572, 2/72) (S. Sayısı : 295) (Dağıtım tarihi : 21.12.1999)

72. - Uzman Jandarma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Uzman Jandarma Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/560, 1/573) (S. Sayısı : 296) (Dağıtım tarihi : 21.12.1999)

73. - Denizli Milletvekili Beyhan Aslan'ın, Yedi İlde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında 9 Eylül 1993 Tarih ve 504 Sayılı KHK'nin 1 inci Maddesinin 1 inci Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/23) (S. Sayısı : 300) (Dağıtım tarihi : 21.12.1999)

74. - Malatya Milletvekili Yaşar Canbay'ın, Malatya İl Merkezinde Fırat ve Beydağı Adında İki İlçe Kurulması ve Mevcut Yeşilyurt ile Battalgazi İlçe Belediyeleri de Dahil Edilmek Suretiyle Malatya Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/328) (S. Sayısı : 299) (Dağıtım tarihi : 24.12.1999)

8. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

75. - Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/565) (S. Sayısı : 303) (Dağıtma tarihi : 24.12.1999)
76. - Türk Ceza Kanununun ve Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/556) (S. Sayısı : 304) (Dağıtma tarihi : 24.12.1999)
77. - Bayburt Milletvekili Suat Pamukçu'nun, İl Özel İdaresi Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/143) (S. Sayısı : 287) (Dağıtma Tarihi : 28.12.1999)
78. - Yardım Toplama Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve İçişleri ve İçişleri Komisyonları Raporları (1/566) (S. Sayısı : 310) (Dağıtma tarihi : 14.1.2000)
79. - Türk Silahlı Kuvvetleri Stratejik Hedef Planının Gerçekleştirilmesi Maksadıyla Gelecek Yıllara Sâri Taahhütlere Girişme Yetkisi Verilmesi Hakkında Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/386) (S. Sayısı : 313) (Dağıtma tarihi : 26.1.2000)
80. - Uzman Erbaş Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarıları ve Millî Savunma ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/387, 1/414, 1/462) (S. Sayısı : 314) (Dağıtma tarihi : 26.1.2000)
81. - Bartın Milletvekili Zeki Çakan'ın, 28.3.1983 Tarih ve 2809 Sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/22) (S. Sayısı : 315) (Dağıtma tarihi : 28.1.2000)
82. - Gümüşhane Milletvekili Lütfi Doğan ve 48 Arkadaşının, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/34) (S. Sayısı : 316) (Dağıtma tarihi : 28.1.2000)
83. - İstanbul Milletvekili Ahmet Güzel'in, Kamu İktisadî Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/329) (S. Sayısı : 321) (Dağıtma tarihi : 11.2.2000)
84. - İzmir Milletvekili Hasan Ufuk Söylemez'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan ve İki Arkadaşının İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/168) (S. Sayısı : 221'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)
85. - Kayseri Milletvekili Abdullah Gül'ün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan ve İzmir Milletvekili Mehmet Özcan'ın İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/170) (S. Sayısı : 222'ye 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)
86. - Sivas Milletvekili Musa Demirci'nin Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan ve İzmir Milletvekili Mehmet Özcan'ın İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/171) (S. Sayısı : 223'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)
87. - Malatya Milletvekili Mehmet Recai Kutun'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan ve İzmir Milletvekili Mehmet Özcan'ın İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/172) (S. Sayısı : 224'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)
88. - Malatya Milletvekili Oğuzhan Asiltürk'ün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan ve İzmir Milletvekili Mehmet Özcan'ın İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/174) (S. Sayısı : 226'ya 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)
89. - İstanbul Milletvekili Abdülkadir Aksu'nun Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan ve İzmir Milletvekili Mehmet Özcan'ın İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/175) (S. Sayısı : 227'ye 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)
90. - Mardin Milletvekili Fehim Adak'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan ve İki Arkadaşının İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/176) (S. Sayısı : 228'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)

8. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

91. - Ankara Milletvekili Rıza Ulucak'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan ve İzmir Milletvekili Mehmet Özcan'ın İçtüzüğü 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/177) (S. Sayısı : 229'a 1 inci Ek) (Dağıtım tarihi : 14.2.2000)

92. - Kocaeli Milletvekili Meral Akşener'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın İçtüzüğü 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/186) (S. Sayısı : 234'e 1 inci Ek) (Dağıtım tarihi : 14.2.2000)

93. - Sivas Milletvekili Temel Karamollağlı'nın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın İçtüzüğü 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/187) (S. Sayısı : 235'e 1 inci Ek) (Dağıtım tarihi : 14.2.2000)

94. - Kocaeli Milletvekili Meral Akşener'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın İçtüzüğü 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/196) (S. Sayısı : 241'e 1 inci Ek) (Dağıtım tarihi : 14.2.2000)

95. - Kahramanmaraş Milletvekili Avni Doğan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın İçtüzüğü 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/197) (S. Sayısı : 242'ye 1 inci Ek) (Dağıtım tarihi : 14.2.2000)

96. - Kocaeli Milletvekili Osman Pepe'nin, Darıca Adıyla Bir İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/338) (S. Sayısı : 320) (Dağıtım tarihi : 14.2.2000)

97. - Kahramanmaraş Milletvekili Avni Doğan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın İçtüzüğü 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/278) (S. Sayısı : 262'ye 1 inci Ek) (Dağıtım tarihi : 18.2.2000)

98. - Trabzon Milletvekili Eyüp Aşık'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın İçtüzüğü 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/351) (S. Sayısı : 272'ye 1 inci Ek) (Dağıtım tarihi : 18.2.2000)

99. - Diyarbakır Milletvekili Ömer Vehbi Hatipoğlu, Malatya Milletvekili Oğuzhan Asiltürk ve Bitlis Milletvekili Zeki Ergezen'in Yasama Dokunulmazlıklarının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporları ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın İçtüzüğü 133 üncü Maddesine Göre Raporlara İtirazı (3/367) (S. Sayısı : 274'e 1 inci Ek) (Dağıtım tarihi : 18.2.2000)

100. - İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/413) (S. Sayısı : 347) (Dağıtım tarihi : 18.2.2000)

101. - Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Tarım, Orman ve Köy İşleri Komisyonları Raporları (1/470) (S. Sayısı : 348) (Dağıtım tarihi : 21.2.2000)

102. - Rize Milletvekili Ahmet Kabil'in, Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararın Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanuna İki Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/85) (S. Sayısı : 349) (Dağıtım tarihi : 21.2.2000)

103. - Trabzon Milletvekili Şeref Malkoç ve 20 Arkadaşının, Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararın Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/364) (S. Sayısı : 350) (Dağıtım tarihi : 21.2.2000)

104. X - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cezayir Demokrati Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/591) (S. Sayısı : 353) (Dağıtım tarihi : 23.2.2000)

105. - Elazığ Milletvekili Mehmet Açar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/181) (S. Sayısı : 360) (Dağıtım tarihi : 23.2.2000)

106. X - Uyuşturucu Maddelere Dair 1961 Tek Sözleşmesinin Tadiline İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/580) (S. Sayısı : 352) (Dağıtım tarihi : 25.2.2000)

8. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

107. - Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Kaya ve 8 Arkadaşının, Kahramanmaraş İlinde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/352) (S. Sayısı : 365) (Dağıtma tarihi : 25.2.2000)

108. - Elazığ Milletvekili Mehmet Ağar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/329) (S. Sayısı : 358) (Dağıtma tarihi : 28.2.2000)

109. - Elazığ Milletvekili Mehmet Ağar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/252) (S. Sayısı : 359) (Dağıtma tarihi : 28.2.2000)

110. - Elazığ Milletvekili Mehmet Ağar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/178) (S. Sayısı : 361) (Dağıtma tarihi : 28.2.2000)

111. - Elazığ Milletvekili Mehmet Ağar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/169) (S. Sayısı : 362) (Dağıtma tarihi : 28.2.2000)

112. - Elazığ Milletvekili Mehmet Ağar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/167) (S. Sayısı : 363) (Dağıtma tarihi : 28.2.2000)

113. - Burdur Milletvekili Süleyman Coşkun'er'in, Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/362) (S. Sayısı : 364) (Dağıtma tarihi : 28.2.2000)

114. X - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bosna-Hersek Bakanlar Kurulu Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu ve İşleyişi Hakkında Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/626) (S. Sayısı : 372) (Dağıtma tarihi : 6.3.2000)

115. - Fazilet Partisi Genel Başkanı Malatya Milletvekili Recai Kutan ve Doğru Yol Partisi Genel Başkanı İstanbul Milletvekili Tansu Çiller ile 185 Milletvekilinin, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin Kanun Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/452) (S. Sayısı : 379) (Dağıtma tarihi : 6.3.2000)

116. - Karaman Milletvekili Hasan Çaltış ve 50 Arkadaşının, Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/263) (S. Sayısı : 378) (Dağıtma tarihi : 7.3.2000)

117. - İzmir Milletvekili Hasan Ufuk Söylemez'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Bursa Milletvekili Ali Arabacı ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın İçtüzüğü'nün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazları (3/305) (S. Sayısı : 332'ye 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 22.3.2000)

118. - Elazığ Milletvekili Mehmet Ağar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Bursa Milletvekili Ali Arabacı'nın İçtüzüğü'nün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/309) (S. Sayısı : 334'ye 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 22.3.2000)

119. - İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Bursa Milletvekili Ali Arabacı ve İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın İçtüzüğü'nün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazları (3/346) (S. Sayısı : 339'a 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 22.3.2000)

120. - Amasya Milletvekili Akif Gölle'nin Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan ve Bursa Milletvekili Ali Arabacı'nın İçtüzüğü'nün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazları (3/347) (S. Sayısı : 340'a 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 22.3.2000)

121. - Amasya Milletvekili Gönül Saray Alphan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Aksaray Milletvekili Murat Akın'ın İçtüzüğü'nün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/394) (S. Sayısı : 344'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 22.3.2000)

122. - Denizli Milletvekili Hasan Erçelebi'nin Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Aksaray Milletvekili Murat Akın'ın İçtüzüğü'nün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/397) (S. Sayısı : 345'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 22.3.2000)

8. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

123. - Erzincan Milletvekili Vehit Karakaya ve 20 Arkadaşının, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İhtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/107) (S. Sayısı : 381) (Dağıtma tarihi : 28.3.2000)

124. - Erzincan Milletvekili Sebahattin Karakelle ve 56 Arkadaşının, Erzincan'a Erzincan Üniversitesi Adıyla Bir Üniversite Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İhtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/297) (S. Sayısı : 382) (Dağıtma tarihi : 28.3.2000)

125. - Aksaray Milletvekilleri Sadı Somuncuoğlu ve Kürşat Eser'in, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İhtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/376) (S. Sayısı : 390) (Dağıtma tarihi : 30.3.2000)

126. X - Türkiye Cumhuriyeti ile Kırgız Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/634) (S. Sayısı : 386) (Dağıtma tarihi : 4.4.2000)

127. - Burdur Milletvekili Hasan Macit'in, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İhtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/420) (S. Sayısı : 388) (Dağıtma tarihi : 4.4.2000)

128. - Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Sağlam ve 13 Arkadaşının, 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununa Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Teklifi ve İhtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/370) (S. Sayısı : 392) (Dağıtma tarihi : 4.4.2000)

129. - Aksaray Milletvekili Murat Akın'ın, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İhtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/240) (S. Sayısı : 393) (Dağıtma tarihi : 4.4.2000)

130. - Trabzon Milletvekili Şeref Malkoç ve 18 Arkadaşının, Trabzon İli Merkezinde Gazipaşa, Fatih ve Değirmendere Adıyla Üç İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İhtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/413) (S. Sayısı : 396) (Dağıtma tarihi : 11.4.2000)

131. - Ağrı Milletvekili Nidai Seven ve 73 Arkadaşının, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İhtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/190) (S. Sayısı : 397) (Dağıtma tarihi : 13.4.2000)

132. - İspirtolu ve İspirtolu İçkiler İhisiarı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/443) (S. Sayısı : 398) (Dağıtma tarihi : 13.4.2000)

133. - Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün'ün, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ve İhtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/100) (S. Sayısı : 404) (Dağıtma tarihi : 17.4.2000)

134. - Giresun Milletvekilleri Mustafa Yaman, Burhan Kara, Hasan Akgün, Turhan Alçelik, Rasim Zaimoğlu ve 14 Arkadaşının, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İhtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/333) (S. Sayısı : 403) (Dağıtma tarihi : 18.4.2000)

135. X - Emniyet Genel Müdürlüğüne Ait Araç, Gereç, Mal ve Malzemenin Satış, Hibe, HEK ve Hurda Durum ve İşlemlerine Dair Kanun Tasarısı ve İşleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/618) (S. Sayısı : 406) (Dağıtma tarihi : 24.4.2000)

136. X - Silahlı Kuvvetler İhtiyaç Fazlası Mal ve Hizmetlerinin Satış, Hibe, Devir ve Elden Çıkarılması; Diğer Devletler Adına Yurt Dışı ve Yurt İçi Alımların Yapılması ve Eğitim Görecek Yabancı Personel Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Silahlı Kuvvetler İhtiyaç Fazlası Mal ve Hizmetlerinin Satış, Hibe, Devir ve Elden Çıkarılması; Diğer Devletler Adına Yurt Dışı ve Yurt İçi Alımların Yapılması ve Eğitim Görecek Yabancı Personel Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair 31.5.1989 Tarihli ve 3567 Sayılı Kanun ve Anayasasının 89 uncu Maddesi Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşölmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/382, 1/258) (S. Sayısı : 407) (Dağıtma tarihi : 24.4.2000)

8. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

137. - Erzurum Milletvekilleri İsmail Köse, Cezmi Polat ve Mücahit Himoğlu'nun, Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/379) (S. Sayısı : 408) (Dağıtım tarihi : 24.4.2000)

138. - Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 3 arkadaşının, 28.3.1983 Tarih ve 2809 Sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanuna Bir Ek Madde Eklennesine Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/105) (S. Sayısı : 409) (Dağıtım tarihi : 24.4.2000)

139. - Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/595) (S.Sayısı: 411) (Dağıtım tarihi : 26.4.2000)

140. - Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/647) (S. Sayısı: 412) (Dağıtım tarihi: 26.4.2000)

141. - Avukatlık Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Avukatlık Kanununa Bazı Maddelerin Eklennesine Dair Kanun Tasarısı ve Kütahya Milletvekili Emin Karaa'nın, 1136 Sayılı Avukatlık Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklennesine Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (1/422, 1/411, 2/317) (S.Sayısı: 413) (Dağıtım tarihi : 1.5.2000)

142. X - Özel Karayolu Taahhütlerinin Geçici İthaline Dair Gümrük Sözleşmesi Değişikliklerinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/655) (S. Sayısı: 415) (Dağıtım tarihi: 1.5.2000)

143. X - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/654) (S. Sayısı: 417) (Dağıtım tarihi : 1.5.2000)

144. - Bursa Milletvekili Burhan Orhan'ın, Beş İlçe ve Bir İl Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/301) (S. Sayısı: 419) (Dağıtım tarihi: 4.5.2000)

145. - Bursa Milletvekili Ahmet Sünnetçioglu ve 21 Arkadaşının, İnegöl Adıyla Bir İl, Alanyurt, Cerrah, Kurşunlu, Tahtaköprü ve Yenice Adıyla 5 İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/357) (S. Sayısı: 420) (Dağıtım tarihi : 4.5.2000)

146. - Erzurum Milletvekili Zeki Ertugay ve 8 Arkadaşının, Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/173) (S. Sayısı : 425) (Dağıtım tarihi : 15.5.2000)

147. - Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekili Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedük'ün, 8.3.1950 Tarih ve 5590 Sayılı Kanunun Adı ile Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Ek ve Dört Geçici Madde Eklennesine Dair Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/344) (S. Sayısı : 424) (Dağıtım tarihi : 23.5.2000)

148. X - Türkiye Cumhuriyeti ile Singapur Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/628) (S. Sayısı: 430) (Dağıtım tarihi : 29.5.2000)

149. X - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bahreyn Devleti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/648) (S. Sayısı : 431) (Dağıtım tarihi : 29.5.2000)

150. X - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hirvatistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/649) (S. Sayısı : 432) (Dağıtım tarihi : 29.5.2000)

151. - Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, Türk Ceza Kanununun Bazı Maddeleri ile Terörle Mücadele Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/295) (S. Sayısı : 436) (Dağıtım tarihi : 29.5.2000)

152. - Burdur Milletvekili Hasan Macit'in, 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 94 üncü Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/378) (S. Sayısı : 437) (Dağıtım tarihi: 29.5.2000)

153. - Devlet Mezarlığı Dışında Defnedilen Bazı Devlet Bütüklerinin Mezarları Hakkında Kanun Tasarısı ile Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekilleri Erzurum Milletvekili İsmail Köse ve Konya Milletvekili Ömer İzgi ile 7 Arkadaşının, Aynı Mahiyetteki Kanun Teklifleri ve İşleri Komisyonu Raporu (1/559, 2/250, 2/360) (S. Sayısı: 435) (Dağıtım Tarihi: 30.5.2000)

8. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

154. - Emniyet Teşkilâtı Kanunu, Polis Yükseköğretim Kanunu ve 190 Sayılı Genel Kadro ve Usulu Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Emniyet Teşkilâtı Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair 490 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/497, 1/212) (S. Sayısı : 438) (Dağıtma tarihi : 5.6.2000)

155. - İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın, Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/465) (S. Sayısı : 439) (Dağıtma tarihi 5.6.2000)

156. - Van Milletvekili Mustafa Bayram'ın, Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/430) (S. Sayısı : 440) (Dağıtma tarihi : 5.6.2000)

157. - Diyarbakır Milletvekili Ömer Vehbi Hatipoğlu'nun, Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/443) (S. Sayısı : 441) (Dağıtma tarihi : 5.6.2000)

158. - İçel Milletvekili Hidayet Kılınç'ın, Belediyelerin Faiz Borçlarının Affı Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/427) (S. Sayısı : 460) (Dağıtma tarihi : 7.6.2000)

159. X - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uluslararası Telekomünikasyon Birliği Genel Sekreteri Arasında Radyokomünikasyon Meclisi ve Dünya Radyokomünikasyon Konferansı ile Radyokomünikasyon Sektörü ile İlgili Diğer Toplantıların Düzenlenmesi, Gerçekleştirilmesi ve Giderlerinin Karşılmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/661) (S. Sayısı : 454) (Dağıtma tarihi : 8.6.2000)

160. X - Türkiye Cumhuriyeti ile Türkmenistan Cumhuriyeti Hükümetleri arasında Ankara ve Aşka-bad'da Diplomatik Temsilciliklerin Yerleşimine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/666) (S. Sayısı : 455) (Dağıtma tarihi : 8.6.2000)

161. X - En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/673) (S. Sayısı : 457) (Dağıtma tarihi : 8.6.2000)

162. X - Türkiye Cumhuriyeti ile Danimarka Krallığı Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/672) (S. Sayısı : 456) (Dağıtma tarihi : 12.6.2000)

163. X - 14 Aralık 1972 Tarihli Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin 7 nci ve 26 ncı Maddelerine Uygun Olarak, Hollanda Krallığı ile Türkiye Cumhuriyeti Arasında 5 Nisan 1966 Tarihinde Düzenlenen Hollanda-Türkiye Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Revizyonunu Amaçlayan ve Hakların Meşruluğunu İlgilendiren Ek Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/674) (S. Sayısı : 458) (Dağıtma tarihi : 12.6.2000)

164. X - 14 Aralık 1972 Tarihli Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin 7 nci ve 26 ncı Maddeleri Uyarınca, 5 Nisan 1966 Tarihli Hollanda Krallığı ile Türkiye Cumhuriyeti Arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Revizyonunu Amaçlayan Hollanda Krallığı ile Türkiye Cumhuriyeti Arasında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/675) (S. Sayısı : 459) (Dağıtma tarihi : 12.6.2000)

165. - Memleket İç Düşmana Karşı Silahlı Müdafaa Mükellefiyeti Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Millî Savunma Komisyonları Raporları (1/581) (S. Sayısı : 482) (Dağıtma tarihi : 12.6.2000)

166. - Nevşehir Milletvekilleri Mükremin Taşkın ve İsmail Çevik'in, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/424) (S. Sayısı : 486) (Dağıtma tarihi : 14.6.2000)

167. - Bolu Milletvekili Mustafa Karşoğlu'nun, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Kanunu ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/447) (S. Sayısı : 487) (Dağıtma tarihi : 14.6.2000)

168. X - Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan Arasında Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/677) (S. Sayısı : 491) (Dağıtma tarihi : 15.6.2000)

8. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

169. X - Türkiye Cumhuriyeti ile Hindistan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/671) (S. Sayısı : 489) (Dağıtma tarihi : 19.6.2000)

170. - İzmir Milletvekilleri Suha Tanık ve İşlay Saygın'ın, İzmir İlinde Uzundere Adı ile Bir İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/365) (S. Sayısı : 498) (Dağıtma tarihi : 19.6.2000)

171. - Amasya Milletvekili Ahmet İlymaya'nın, 24.2.1983 Tarih ve 2802 Sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesine İlişkin Kanun Teklifi ile Hatay Milletvekili Namuk Kemal Atahan ve Bursa Milletvekili Ali Arabacı'nın, Aynı Mahiyetteki Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/433, 2/500) (S. Sayısı : 493) (Dağıtma tarihi : 21.6.2000)

172. X - Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan Arasındaki Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/676) (S. Sayısı : 490) (Dağıtma tarihi : 22.6.2000)

173. - Maden Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (1/669) (S. Sayısı : 492) (Dağıtma tarihi : 22.6.2000)

174. X - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti Arasında Belbaşı Tesisinin Kapanması ve Yeni Bir Sismik Araştırma İstasyonunun Faal Hale Getirilmesi ile İlgili Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/667) (S. Sayısı : 497) (Dağıtma tarihi : 22.6.2000)

175. - Kahramanmaraş Milletvekili Avni Doğan ve 41 Arkadaşının, Elbistan Adı ile Bir İl ve Üç İlçe Kurulmasına Dair Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/428) (S. Sayısı : 499) (Dağıtma tarihi : 22.6.2000)

176. X - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uluslararası Çalışma Örgütü Arasında Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Ankara'daki Ofisi İçin Yer Tahsisine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/579) (S. Sayısı : 500) (Dağıtma tarihi : 22.6.2000)

177. - Öğretmen ve Eğitim Uzmanı Yetiştiren Yükseköğretim Kurumlarında Parasız Yatılı veya Burslu Öğrenci Okutma ve Bunlara Yapılacak Sosyal Yardımlara İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonları Raporları (1/685) (S. Sayısı : 505) (Dağıtma tarihi : 22.6.2000)

178. - Gülhane Askerî Tıp Akademisi Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Millî Savunma Komisyonları Raporları (1/459) (S. Sayısı : 519) (Dağıtma tarihi : 27.6.2000)

179. X - Türkiye Cumhuriyeti ile Tacikistan Cumhuriyeti Hükümetleri Arasında Ankara ve Duşanbe'de Diplomatik Temsilciliklerinin Yerleşimine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/683) (S. Sayısı : 512) (Dağıtma tarihi : 27.6.2000)

180. X - Karadeniz Ekonomik İşbirliği Ülkeleri Hükümetleri Arasında Doğal ve İnsanlardan Kaynaklanan Afetlerde Acil Yardım ve Acil Müdahale Anlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/681) (S. Sayısı : 513) (Dağıtma tarihi : 27.6.2000)

181. X - Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü Ayrıcalıklar ve Bağışlıklar Ek Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/686) (S. Sayısı : 514) (Dağıtma tarihi : 27.6.2000)

182. X - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin ve Eki Sağlık Bakımı Hakkında Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/687) (S. Sayısı : 515) (Dağıtma tarihi : 27.6.2000)

183. - Devlet İhale Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İşçileri Komisyonu Raporu (1/564) (S. Sayısı : 522) (Dağıtma tarihi : 28.6.2000)

184. - Adıyaman Milletvekili Hasari Güler'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Adana Milletvekili Ali Gören'in, İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/423) (S. Sayısı : 443'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 1.10.2000)

185. - Nevşehir Milletvekili İsmail Çevik'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Adana Milletvekili Ali Gören'in, İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/424) (S. Sayısı : 444'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 1.10.2000)

8. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

186. - Bingöl Milletvekili Mahfuz Güler'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Bursa Milletvekili Ali Arabacı ve İki Arkadaşının, İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazları (3/425) (S. Sayısı : 445'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 1.10.2000)

187. - Kastamonu Milletvekili M. Hadi Dilekçi'nin Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Adana Milletvekili Ali Gören ve Aksaray Milletvekili Murat Akın'ın, İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazları (3/460) (S. Sayısı : 450'ye 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 1.10.2000)

188. - Aydın Milletvekili Sema Pişkinsüt'ün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Adana Milletvekili Ali Gören'in, İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/462) (S. Sayısı : 452'ye 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 1.10.2000)

189. - Kır Bekçileri Hakkında Kanunun Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İşçileri Komisyonu Raporu (1/711) (S.Sayısı : 521) (Dağıtma tarihi : 1.10.2000)

190. - Avda ve Sporda Kullanılan Tüfekler, Nişan Tabancaları ve Av Bıçaklarının Yapımı, Alımı, Satımı ve Bulundurulmasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve İşçileri Komisyonu Raporu (1/420) (S. Sayısı : 524) (Dağıtma tarihi : 1.10.2000)

191. - Balıkesir Milletvekili İlyas Yılmazyıldız'ın, Devlet Memurları Kanununa Ek Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/314) (S. Sayısı : 525) (Dağıtma tarihi : 1.10.2000)

192. - Ankara Milletvekili Ali Işıklar ve 29 Arkadaşının, Kamu Görevlileri Sendikaları Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/423) (S. Sayısı : 526) (Dağıtma tarihi : 1.10.2000)

193. X - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Venezuela Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Turizm Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/665) (S. Sayısı : 528) (Dağıtma tarihi : 1.10.2000)

194. X - Avrupa-Kafkasya-Asya Ulaştırma Koridorunun Üzerinde Uluslararası Taşımacılığın Geliştirilmesi Hakkında Çok Taraflı Temel Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/668) (S. Sayısı : 529) (Dağıtma tarihi : 1.10.2000)

195. X - Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan Cumhuriyeti Arasında Deniz Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/670) (S. Sayısı : 530) (Dağıtma tarihi : 1.10.2000)

196. X - Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu Arasında Hukukî, Ticarî ve Cezaî Konularda Adli Yardımlaşma Sözleşmesinin ve Sözleşmeye İlişkin Notaların Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/707) (S. Sayısı : 532) (Dağıtma tarihi : 1.10.2000)

197. X - Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan Cumhuriyeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı ile Yunanistan Cumhuriyeti Kamu Düzeni Bakanlığı Suç ile, Özellikle Terörizm, Örgütlü Suçlar, Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı ve Yasadışı Göç ile Mücadelede İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve İşçileri ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/708) (S. Sayısı : 533) (Dağıtma tarihi : 1.10.2000)

198. - Trabzon Milletvekili Nail Çelebi'nin, Kamulaştırma Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (2/251) (S. Sayısı : 534) (Dağıtma tarihi : 1.10.2000)

199. - İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/509) (S. Sayısı : 468'e 1 inci ek) (Dağıtma tarihi : 13.10.2000)

200. X - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fransa Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlı Kullanımı İçin İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/688) (S. Sayısı : 535) (Dağıtma tarihi : 16.10.2000)

201. - İzmir Milletvekilleri Suha Tanık ve İşlay Saygın'ın, İzmir İlinde Karabağlar Adı ile Yeni Bir İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergeleri (2/366) (S.Sayısı : 538) (Dağıtma tarihi : 15.11.2000)

202. - 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 125 inci Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ile 22 Ocak 1990 Tarihli 399 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/427, 1/426) (S. Sayısı : 540) (Dağıtma tarihi : 17.11.2000)

8. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

203. - Balıkesir Milletvekili İlyas Yılmazyıldız'ın, Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Yasasının Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/306) (S. Sayısı : 542) (Dağıtma tarihi : 20.11.2000)

204. - Hakkâri Milletvekili Evliya Parlak ve 2 Arkadaşının, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/450) (S. Sayısı : 543) (Dağıtma tarihi : 20.11.2000)

205. - Çorum Milletvekilleri Melek Denli Karaca ve Vahit Kayıncı'nın, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/260) (S.Sayısı : 541) (Dağıtma tarihi : 21.11.2000)

206. X - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bosna ve Hersek Bakanlar Kurulu Arasında Ankara ve Saraybosna'da Diplomatik Temsilciliklerinin Yerleşimine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/653) (S. Sayısı : 548) (Dağıtma tarihi : 24.11.2000)

207. - Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (1/748) (S. Sayısı : 551) (Dağıtma tarihi : 24.11.2000)

208. X - Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/734) (S. Sayısı : 549) (Dağıtma tarihi : 27.11.2000)

209. X - Türkiye Cumhuriyeti ile Moğolistan Arasında Hukukî, Ticarî ve Cezaî Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/735) (S. Sayısı : 550) (Dağıtma tarihi : 27.11.2000)

210. - Yozgat Milletvekili İlyas Arslan ve 20 Arkadaşının, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanuna Bir Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/11) (S. Sayısı : 556) (Dağıtma Tarihi : 29.11.2000)

211. - Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Anayasa Komisyonu Raporu (1/777) (S. Sayısı : 557) (Dağıtma Tarihi : 29.11.2000)

212. X - Azerbaycan Cumhuriyeti, Gürcistan, Türkiye Cumhuriyeti ve Türkmenistan Arasında Hazar Geçişli Boru Hattı Projesinin Uygulanmasına İlişkin Hazar Geçişli Boru Hattının Uygulanma İlkeleri Hakkındaki Hükümetlerarası Deklarasyonun Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/737) (S. Sayısı : 558) (Dağıtma Tarihi : 4.12.2000)

213. X - Birleşmiş Milletler Hazır Barış Gücü Düzenlemeleri Sistemine Katkıları Hakkında Türkiye Hükümeti ve Birleşmiş Milletler Arasında Ortak Niyet Beyanının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/761) (S. Sayısı : 559) (Dağıtma Tarihi : 4.12.2000)

214. - Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün'ün, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/429) (S. Sayısı : 560) (Dağıtma tarihi : 5.12.2000)

215. - Bolu Milletvekili Necmi Hoşver'in, Olağanüstü Hal Bölgesinde ve Kalkınmada Öncelikli Yörelere İstihdam Yararlanması ve Yatırımların Teşvik Edilmesi ile 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 2 nci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/444) (S. Sayısı : 561) (Dağıtma tarihi : 5.12.2000)

216. - Çanakkale Milletvekili Nevfel Şahin ve 5 Arkadaşının, Kamuda Çalışan Mühendis, Mimar, Şehir ve Bölge Plancısı ve Ekonomistlerin Maaş ve Tazminatlar ile Diğer Sosyal ve Ekonomik Haklarının İyileştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/470) (S. Sayısı : 562) (Dağıtma tarihi : 5.12.2000)

